

ODSJEK ZA SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**ULOGA MEĐUNARODNE KRIMINALISTIČKO –
POLICIJSKE ORGANIZACIJE INTERPOL U BORBI PROTIV
ORGANIZIRANOG KRIMINALA**

-master rad-

Student:

Andrea Ajdin, 876/II-SPS

Mentor:

Prof. dr. Mirza Smajić

Sarajevo, rujan 2022.

SADRŽAJ

1. Uvodna razmatranja	4
I TEORIJSKO - METODOLOŠKI DIO RADA.....	6
1. Problem istraživanja.....	6
2. Predmet istraživanja.....	6
3. Generalna hipoteza i izvedbene hipoteze	7
4. Društveni ciljevi istraživanja	8
5. Metode istraživanja.....	8
6. Društvena opravdanost istraživanja	9
7. Kategorijalno – pojmovni sistem.....	9
II POVIJESNI KONTEKST RAZVOJA INTERPOL-a	13
2. Povijesni nastanak Interpol-a	13
2.2 Osobna iskaznica međunarodne kriminalističko – policijske organizacije INTERPOL	15
2.3. Proces za članstvo u Interpol-u: Rezolucija No1: GA-2017-86-RES-01.....	18
2.4. Države članice.....	19
2.5. Prioriteti organizacije	21
2.6. Struktura i organizacija Interpol-a	25
2.6.1. Glavna/Generalna ili Opća skupština	26
2.6.2. Izvršni odbor	27
2.6.3. Generalno tajništvo	29
2.6.4. Centralni nacionalni biro i	31
2.6.5. Savjetnici	32
2.6.6 Kontrolna komisija.....	32
2.6.7. Stalni komitet	33
2.7. Financiranje Interpol-a	33
III SUVREMENI SIGURNOSNI IZAZOVI I ULOGA INTERPOLA.....	35
3.1. Povijest organiziranog kriminala	35
3.2. Uloga i vrste organiziranog kriminala	35
3.2.1. Internacionalni organizirani kriminalitet.....	36
3.2.2. Transnacionalni organizirani kriminalitet	36
3.2.3. Multinacionalni organizirani kriminalitet	38

3.2.4.	Globalni organizirani kriminalitet	39
3.2.5.	Klasični organizirani kriminalitet	39
3.2.6.	Organizirani poslovni kriminalitet	39
3.3.	Kriminogeni potencijal za razvijanje organiziranog kriminala	40
3.4.	Oblici organiziranog kriminala	41
3.4.1.	Korupcija	41
3.4.2.	Cyber kriminal	43
3.4.3.	Trgovina ljudima	46
3.4.4.	Trgovina oružjem	49
3.4.5.	Narko biznis	52
3.4.6.	Pranje novca	55
IV MEĐUNARODNA SURADNJA KRIMINALISTIČKO – POLICIJSKE ORGANIZACIJE INTERPOL U BORBI PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA		
.....		58
4.1.	Međunarodna razmjena podataka	58
4.2.	Postupak izdavanja i izvršenja tjeeralica	62
4.3.	Međunarodne potrage i procedure uhićenja i izručenja iz domena policijske djelatnosti	69
V ZAKLJUČAK		77
VI POPIS LITERATURE		79

1. Uvodna razmatranja

Sa pojmovima organiziranog kriminala se susrećemo svakodnevno, a da vjerojatno nismo ni svjesni te činjenice. Baviti ćemo se detaljnom analizom samog pojma i definicije organiziranog kriminala koji se, čini se, nalazi posvuda oko nas te predstavlja jednu od najvećih prijetnji današnjeg doba koja se pojavljuje u različitim oblicima. Opisati ćemo organizirani kriminal kao društveno negativnu pojavu koja se vrlo vješto i uspješno transformira i prilagođava promjenama u društvu, na tržištu, i u zakonodavstvu, pa je danas borba protiv organiziranog kriminala u svakoj pojedinačnoj zemlji, ali i na globalnom planu teška i neovisna. Organizovani kriminal više ne poznaje granice država i režima. Detaljno ćemo analizirati povijest organiziranog kriminala te se nadovazati na suvremene oblike, poput cyber kriminala koji danas predstavlja jedan od najpopularnijih oblika s obzirom na brzi razvoj tehnologije. Da bismo bolje razumijeli nastanak organiziranog kriminala, potrebno je analizirati njegov nastanak, odnosno odgovoriti na pitanja što pogoduje njegovom nastanku i razvoju.

U daljnjim razmatranjima ovog istraživačkog rada detaljno ćemo analizirati osnovne karakteristike kriminala tj. organizirani kriminal povezan sa vlašću, političkim utjecajem te profitnim ciljevima. Detaljno ćemo definirati karakteristične oblike organiziranog kriminala poput trgovine ljudima, drogom, terorizam, korupcija, "pranje" novca i sl. Ovaj rad zaključiti ćemo s odgovorima na pitanje: „Da li se isplati kazneno djelo, odnosno smije li se isplatiti?" To je pitanje prema kojem bi se trebale voditi smjernice za suzbijanje organiziranog kriminala. Pozabaviti ćemo se širokim spektrom preventivnih mjera gdje se moraju usmjeriti svi raspoloživi potencijali za eliminaciju uzroka i uslova koji pogoduju nastanku organiziranog kriminala, odnosno najvećoj mogućoj mjeri limitiranja mogućnosti za njihovo postojanje. „Većina studija jedinstvene su u ocjeni da glavnu oznaku i motivacijsku snagu organiziranog kriminala čini finansijska dobit, odnosno „munjevito“ sticanje ogromnog profita, kao i nemogućnost otkrivanja u vršenju ovih kriminalnih aktivnosti penetrirajući se u legalne političke, društvene i ekonomske tokove države i društva." (Smajić, 2014:38). U navedenoj definiciji profesora Mirze Smajića vidimo da se sigurnost odnosi na svakog od nas pojedinačno, a također i na društvo kao cjelinu. Bilo koji pojedinac, društvo, organizacija i sl. mogu biti izloženi sigurnosnoj prijetnji poput organiziranog kriminala koji zbog svoje tajnovite prirode predstavlja veliku prijetnju građanima. Najvažnije pitanje ovog istraživačkog rada glasi: „Zašto je toliko važna međunarodna suradnja?" Odgovor na ovo pitanje ćemo

potkrijepiti mnogim dokaznim primjerima kroz sam rad Interpol-a. Međunarodna suradnja je najključniji faktor uspjeha Interpol-a jer pokreće cijeli sustav kroz razno-razne projekte, sastanke, radove, predavanja i sl. Sve navedeno pokreće zajedničku inicijativu za daljnje poticanje međunarodne suradnje. U ovom istraživačkom radu jasno su definirani podaci o pojavnim oblicima organiziranog kriminala širom svijeta te koji se razlozi najčešće nalaze iza navedene pojave koje narušava naše društvo u svakom pogledu. Što više budemo svjedočili međunarodnoj suradnji kriminalističko – policijskih organizacija i ostalih tijela koji su neophodni za smanjenje stope organiziranog kriminala, tim ćemo i više aktivno bilježiti pad navedene problematike ovog globalnog problema.

I TEORIJSKO - METODOLOŠKI DIO RADA

1. Problem istraživanja

Da bismo definirali i analizirali predmet istraživanja, potrebno je prvo definirati problem istraživanja. Problem ovog istraživanja predstavlja organizirani kriminal kao fenomen koji predstavlja prijetnju normalnom funkcioniranju društva. „Generalno se može konstatirati da su procesi globalizacije¹ otvorili i proširili tržišta koja preoblikuju i revolucioniraju poslovanje organiziranog kriminala, dok su internet i cyber-prostor postali nezaobilazni oslonac u tim aktivnostima. Organizirane kriminalne skupine vrše svoje kriminalne aktivnosti u više zemalja, te zbog toga predstavljaju prijetnju nacionalnoj, regionalnoj, međunarodnoj i globalnoj sigurnosti. Ovakvo stanje, s jedne strane, ima za posljedicu korumpiranost javnih institucija, a s druge strane, stvaranje osjećaja slabosti kod građana da „nova demokratija“ nije u mogućnosti provoditi zakon." (Smajić, 2014: 37- 40).

Postoje mnoge preventivne mjere za borbu protiv organiziranog kriminala koji očito ima široko rasprostranjene posljedice za naše društvo. „Zaštitu kritične infrastrukture vlade savremenih država stavljaju u jednaku ravan sa borbom protiv organiziranog kriminala ili terorizma, te sa ugrožavanjem međunarodnih i domaćih nacionalnih interesa. Poseban akcent se stavlja na saradnju javnog i privatnog sektora sigurnosti i zaštite u okviru sistema nacionalne sigurnosti." (Smajić i dr., 2018:144). Ono što je vrlo važno napomenuti u ovom predmetu i problemu istraživanja jest da je nužno osvijestiti društvo kako bi prevencija organiziranog kriminala bila što uspješnija. Složiti ćemo se da je organizirani kriminal vrlo tajnovit i složen proces koji zahtjeva dugotrajnu analizu i vrlo složenu prevenciju njegovog širenja. Na osnovu navedenog dolazimo do predmeta istraživanja.

2. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja predstavlja aktivnosti organiziranog kriminala sa fokusom na djelovanje Interpola te preventivne mjere koje se bave zaštitom i sigurnošću građana. Često se možemo

¹ Globalizacija (franc. *globalisation*), gospodarski, društveni, politički i kulturni procesi koji vode preobrazbi životnih uvjeta te sve većoj povezanosti i međuovisnosti pojedinih dijelova suvremenoga svijeta. Uviđa se da su mnogi svjetski problemi izvan suverene moći nacionalne države: ekološki problemi, problemi terorizma i kriminala, problemi što ih stvaraju lokalni i regionalni sukobi, itd. (Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021). Globalizacija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža).

susresti sa mišljenjem društva oko nas da organizirani kriminal te njegove aktivnosti pripadaju nekom drugom svijetu, daleko od nas, no to je vrlo često netočna informacija. Kriminalne aktivnosti se mogu uvući u sve pore društva te vrlo lako možemo doći pod njihov utjecaj, a da vrlo često toga nismo ni svijesni. Stoga, zaključujemo da je predmet ovog istraživanja utvrditi na koje načine međunarodna kriminalističko – policijska organizacije Interpol djeluje u suzbijanju navedenog problema istraživanja.

3. Generalna hipoteza i izvedbene hipoteze

„Hipoteze su osnovane pretpostavke o predmetu istraživanja iskazane u obliku stavova i sudova, dok su indikatori neposredni ili/i posredni pokazatelji stavova hipoteza“. (Termiz, 2009: 226, 234).

Posebne hipoteze:

1. Organizirani kriminal narušava temeljna ljudska prava, poput prava na slobodu, rad, obrazovanje.
2. Organizirani kriminal predstavlja djelatnost koja ne poznaje državne granice, naciju, rasu, vjeroispovjest.
3. Organizirani kriminal je najprošireniji u siromašnim te tzv. "krhkim/slabim" državama.
4. INTERPOL je najuspješnija organizacija za sprječavanje i borbu protiv kriminala kroz uspješnu suradnju i inovacije u policijskim i sigurnosnim pitanjima.
5. INTERPOL omogućava najširu moguću međusobnu pomoć između tijela za provođenje zakona putem sigurnih kanala, pristupa globalnim policijskim podacima i informacijama, operativne podrške, izgradnje kapaciteta i obuke.

Indikator:

- Pisani (pismeni) iskazi tijela državnih i nedržavnih uprava kod kojih osnovna zadaća provođenje humane sigurnosti, odnosno vladinih i nevladinih organizacija koji provode zaštitu temeljnih ljudskih prava te suzbijanje organiziranog kriminala.
- Pisani iskazi u okviru anketnih upitnika od strane: službenika koji se bave održavanjem mira i sigurnosti te provođenjem zakona u ime države.

4. Društveni ciljevi istraživanja

Društveni cilj ovog istraživanja predstavlja adekvatno informiranje o predmetu i problemu ovog istraživanja koji se širi zapanjujućom brzinom te samim tim i prijetnje koje sa sobom nosi postaju veće. Kako bismo postigli određene ciljeve za prevenciju organiziranog kriminala, prije svega potrebno je provesti neophodno istraživanje. Društveni cilj istraživanja jeste sticanje saznanja o predmetu istraživanja: Djelovanje međunarodne kriminalističko – policijske organizacije Interpol u borbi protiv organiziranog kriminala, odnosno korištenje nauke i znanja u svrhu prevencije organiziranog kriminala te poboljšanja sigurnosti. „U području slobode, sigurnosti i pravde, kada ne postoje kontrole unutarnjih granica, visoka razina sigurnosti može se osigurati čvrstom policijskom i pravosudnom suradnjom među svim državama članicama. Pravodoban pristup informacijama, pri čemu se u potpunosti poštuju temeljna prava, a posebno zaštita osobnih podataka, ključan je u borbi protiv svih oblika organiziranog kriminala. Europska unija osigurala je tijelima za izvršavanje zakonodavstva velik broj alata za lakšu razmjenu informacija, koje su se pokazale ključnima za otkrivanje nezakonitih aktivnosti i mreža." (Europska komisija, 2021:3).

5. Metode istraživanja

Opće naučne metode

U okviru opće – naučnih metoda istraživanja korištene su analitičko – deduktivna metoda, te hipotetičko – deduktivna metoda.

Analitičko – deduktivna metoda će omogućiti saznanja o važnosti poduzimanja potrebnih aktivnosti, od strane nadležnih aktera, za podizanje javne sigurnosti na višu razinu te promoviranje temeljnih prava svakog bića.

Hipotetičko - deduktivna metoda će se koristiti za analizu i utvrđivanje već postojećih naučnih saznanja o navedenom predmetu istraživanja.

Metode prikupljanja podataka

U okviru istraživačkog rada koristit će se metoda ispitivanja i metoda analize sadržaja dokumenata, što podrazumijeva upotrebu dokumenata poput Konvencije UN-a te njenih protokola iz 2000. godine za sprječavanje širenja organiziranog kriminala te zaštitu ljudskih

prava i temeljnih sloboda i detaljna analiza javnih izvješća INTERPOL-a. Analiza sadržaja će poštovati navedene hipoteze te će biti konstruiran za namjere predmeta ovog istraživanja.

6. Društvena opravdanost istraživanja

Naučna opravdanost ogleđa se kroz produblјivanje i proširivanje pouzdanosti i primjenjivosti naučnog saznanja o predmetu istraživanja, odnosno uloge navedene međunarodne kriminalističko – policijske organizacije. Predmet ovog istraživanja fokusirati će se na analizu i utjecaj organizacija za suzbijanje organiziranog kriminala. Ovim radom će se na određeni način i doprinjeti širenju samog znanja o sigurnosti te temeljnim ljudskim pravima. Samim obrazovanjem i detaljnom analizom o navedenom predmetu istraživanja možemo ukazati na određene nepravilnosti te rizike koje (su)djelovanje u kriminalnim organizacijama sa sobom nosi.

7. Kategorijalno – pojmovni sistem

Osnovni kategorijalno – pojmovni sistem koji se će se koristiti u ovom istraživanju su sljedeći: humana sigurnost, ljudska prava, kriminalitet, organizirani kriminal, terorizam, sigurnosni izazovi, korupcija, pranje novca.

Dodatni kategorijalni pojmovi važni za ovaj predmet istraživanja su: moral, krhka/slaba država, sigurnosna politika, strategija.

Humana sigurnost – Kocept humane sigurnosti zagovara da svi relevantni subjekti imaju etičku i civilizacijsku odgovornost (država, društvo, ne – državni akteri, međunarodne – globalne organizacije...) pružiti svakoj individui sigurnost i zaštitu od svih oblika nasilja i prijetnji. Nadalje, humana sigurnost nastoji povezati sigurnosnu i razvojnu komponentu, polazeći od teze kako bez mira ne može biti razvoja, a bez razvoja ogrožen je mir." (Smajić i dr., 2017:7).

Ljudska prava - „Prava čovjeka, moralna ili prirodna prava na temeljne vrijednosti koja sva ljudska bića imaju u odnosu na državne vlasti, neovisno o tome priznaju li ih one ili ne. Primjeri su pravo na život, slobodu i osobnu sigurnost, sloboda od ropstva, sloboda od mučenja, pravo na pošteno suđenje, sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi, sloboda izražavanja, pravo na političku djelatnost, pravo na rad, pravo na obrazovanje, pravo na

zdravlje itd. Ona se razmatraju na državnoj (ustavnoj), međunarodnoj i teorijskoj razini." (Hrvatska enciklopedija: Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža).

Kriminalitet – "(njem. Kriminalität < srednjovj. lat. criminalitas, genitiv criminalitatis: težak zločin), činjenje najtežih kažnjivih ponašanja, odn. kaznenih djela, kriminal; ukupnost počinjenih kaznenih djela, svih ili određene vrste ili određenih skupina počinitelja (npr. kriminalitet maloljetnika) na određenom prostoru u određenome razdoblju. Kriminalitet proučavaju društvene (sociologija) i prirodne znanosti (medicina), a njime se posebno bave kriminologija, kriminalistika, penologija i kriminalna politika." (Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža).

Organizirani kriminal - „Organizirani kriminal u savremenim međunarodnim odnosima predstavlja jednu od primarnih sigurnosnih prijetnji nacionalnom, regionalnom i globalnom okruženju, narušavajući temeljne društvene, ekonomske, političke i ljudske vrijednosti. (Smajić i dr., 2017:47).

Cyber kriminal - „Kompjuterski kriminal, za razliku od drugih oblika kriminaliteta, još uvijek ne predstavlja zaokruženu fenomenološku kategoriju, te ga je nemoguće definisati jedinstvenim i preciznim pojmovnim određenjem. Kompjuterski kriminalitet je kriminalitet koji je usmjeren protiv bezbjednosti informacionih (kompjuterskih, računarskih) sistema, u namjeri da se sebi ili drugom pribavi određena korist ili da se drugome nanese kakva šteta." (MUP KS, 2015).

Terorizam – je primjena oružanog i drugoga nasilja, najčešće protiv nedužnih osoba, radi ostvarenja političkog ili nekoga drugog cilja (→ TEROR). Obilježava ga sustavnost u uporabi nasilja (ili prijetnji nasiljem), pretežno politička motivacija (borba za društvene promjene, politički utjecaj ili vlast), promišljen izbor izravnih žrtava te onih neizravnih (širenjem straha), kršenje ljudskih prava i dr. Određuje se i kao oblik političkog nasilja, metoda vojnopolitičke borbe i dr. Primjenjuju ga pojedine države (državni terorizam), te različite organizacije i skupine u borbi protiv državnih institucija (protudržavni ili pobunjenički terorizam) ili u njihovu podupiranju (tzv. terorizam za državu). Teoretičari navode i druge oblike i varijante terorizma: s obzirom na ideološku zasnovanost terorizam se određuje kao ljevičarski, desničarski, nacionalistički, separatistički, rasistički, islamistički i dr.; razlikuje se također selektivni i neselektivni terorizam (prema odabiru žrtava), unutardržavni i međunarodni terorizam, revolucionarni i kontrarevolucionarni terorizam, kolonijalistički i antikolonijalistički terorizam; navodi se također i ratni terorizam (protiv civilnoga

stanovništva u ratu), individualni terorizam (pojedinačna teroristička djela) i dr. (Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža).

Sigurnosni izazovi – Izazovi predstavljaju čin izazivanja odnosno ono što privlači na okušavanje snaga i jačanje želje za duhovnim ili fizičkim idejama. „Suvremene sigurnosne izazove i rizike karakteriziraju velika dinamika i globalni dosezi. Proces globalizacije uzrokuje da krizna žarišta u svijetu i nove prijetnje imaju globalne posljedice, od političkih do gospodarskih ili energetskih. Promjene u globalnoj raspodjeli moći i interesa uzrokuju destabilizacije pojedinih regija uz izbijanja sukoba i pojavu kriznih žarišta. Svjetska gospodarska kriza, klimatske promjene i razvoj tehnologije dodatno ubrzavaju ove procese i prenose njihove posljedice diljem svijeta." (SOA, 2021).

Korupcija - „Učinci korupcije su dalekosežni: može potkopati političku, društvenu i ekonomsku stabilnost i u konačnici ugroziti sigurnost i sigurnost društva u cjelini. Koruptivne transakcije mogu prelaziti više nadležnosti, čineći policijsku istragu dugotrajnom i složenom. Korupcija stvara plodno tlo za aktivnosti organiziranog kriminala, čak i za terorizam, budući da su kriminalci u svojim nezakonitim aktivnostima potpomognuti suučesništvom korumpiranih javnih službenika." (INTERPOL, Corruption).

Pranje novca - „Pranje novca podrazumijeva izvršavanje radnji kojima se prikriva pravi izvor novca ili druge imovine za koju postoji sumnja da je pribavljena na nezakonit način u zemlji ili inozemstvu, uključujući:

- zamjenu ili bilo kakav drugi prijenos novca ili druge takve imovine,
- prikrivanje prave prirode, izvora, lokacije, raspolaganja, vlasništva ili prava u vezi s novcem ili drugom takvom imovinom,
- stjecanje, posjedovanje ili uporaba novca ili druge takve imovine." (Hanfa, 2018).

Moral – „Riječ moral izvedena je od latinske riječi mos, moris, što znači (između ostalog) "način života" ili postupanje." Ona se često povezuje sa religijskim vjerovanjem i ličnim ponašanjem." (Dej, 2004:19). Krhka/slaba država - „Država koja nije u stanju obavljati dvije temeljne funkcije suverene nacionalne države u suvremenom svjetskom sustavu: ne može projicirati vlast nad svojim teritorijem i narodima i ne može zaštititi svoje nacionalne granice. Upravljački kapacitet propale države je oslabljen tako da nije u stanju ispuniti administrativne i organizacijske zadatke potrebne za kontrolu ljudi i resursa i može pružiti samo minimalne

javne usluge. Njeni građani više ne vjeruju da je njihova vlast legitimna, a država postaje nelegitimna u očima međunarodne zajednice." (Britannica: Failed state).

Sigurnosna politika - „Sigurnosna politika je skup pravila, smjernica i postupaka koja definiraju na koji način informacijski sustav učiniti sigurnim i kako zaštititi njegove tehnološke i informacijske vrijednosti. Ona govori korisnicima što smiju raditi, što ne smiju raditi, što moraju raditi i koja je njihova odgovornost (odeđuje sankcije ukoliko se korisnik ne pridržava pravila određenih sigurnosnom politikom). Politikom ne određujemo na koji način zaštititi informacijski sustav već samo što zaštititi. Svakodnevnim razvojem tehnologija otkrivaju se i nove metode kojima je moguće ugroziti sustav. Stoga definiranje općenite sigurnosne politike za informacijske sustave nije moguće i jednom napisana politika mora se redovito pregledavati, mijenjati i nadopunjavati kada se za tim ukaže potreba." (Kovačević, 2008:3).

Strategija – "Strategija je rezultat uključivog i konstruktivnog dijaloga značajnog broja dionika uključenih u određenoj radnoj skupini uz uključivanje svih relevantnih institucija. Održavaju se participativne radionice, sastanci s poslovnim sektorom, razvojni forumi i sl. Strategija predstavlja način ostvarenja cilja, uzimajući u obzir: prilike i prijetnje iz okruženja (okruženje), resurse i kompetencije organizacije (interna okolina). Govori o tome kako se boriti s konkurencijom." (Peterka, 2019.)

II POVIJESNI KONTEKST RAZVOJA INTERPOL-a

Ovaj istraživački rad će pratiti povijesni kontekst Interpol-a odnosno povijest međunarodne policijske suradnje kroz razvoj različitih strategija koje su uveli policijski akteri s ciljem rješavanja organiziranog kriminala na globalnoj razini. Odgovoriti ćemo na pitanja što je zapravo INTERPOL te koliku moć posjeduje. Putem detaljnog istraživanja i analize dokazati ćemo da Interpol tretira organizirani kriminal na pravi način.

2. Povijesni nastanak Interpol-a

Za početak predstaviti ćemo povijesni nastanak najstarije međunarodne organizacije kriminalističke policije te u daljnim istraživanjima jasno definirati da je navedenim utemeljenjem po prvi put predstavljena ozbiljnija potreba za suzbijanjem organiziranog kriminala. „Prošlo je gotovo sto godina od rođenja međunarodne policijske organizacije sa sjedištem u Leonu. Dogodilo se to 1923. godine, no naziv organizacije bio je potpuno drugačiji – Međunarodna komisija za kriminalističku policiju. O ideji njegovog stvaranja prvi put se raspravljalo davne 1914. godine na prvom sastanku Međunarodnog kongresa kriminalističke policije², održanom u Monaku. Ako ste se pitali gdje je tada bilo sjedište Interpola, onda to uopće nije bilo u francuskom Lyonu, nego u glavnom gradu Austrije – Beču. Prijedlog je iznio predsjednik bečke policije dr. Johann Schober. On je bio prvi i počeo je slati obavijesti o osobama s međunarodne potjernice određenom časopisu, koji je distribuiran u sve zemlje. Tek 1926. Komisija je počela rasti - predloženo je uspostavljanje kontaktne točke u svakoj od zemalja sudionica. Postupno je počela stjecati sve više ovlasti i kompetencija. Za vrijeme Hitlerove vladavine potpuno je došla pod kontrolu njemačke vlade, bila je prisiljena preseliti se u Njemačku. Novi krug razvoja došao je tek nakon završetka Drugog svjetskog rata. U Parizu je stvoreno novo sjedište Interpola, a promijenjena je i procedura izbora predsjednika i Izvršnog odbora." (DrunkenTengu, 2022).³

² Tada je održan prvi kongres međunarodne kriminalističke policije. Na njoj je sudjelovalo 14 zemalja, uključujući i Rusko carstvo. Predložena je ideja o stvaranju zajedničkog koordinacijskog centra za kaznene predmete koji uključuju više zemalja, zajedničko traženje bjegunaca itd. Međutim, projektu nije bilo suđeno da dovede do logičnog kraja - spriječiti Prvi svjetski rat. Godine 1923. održan je drugi međunarodni kongres u Beču. Na njemu je predložena zamisao iz 1914. kroz razvoj međunarodne suradnje. Rekreacija se odvija 1946. Sjedište se preselilo u Pariz. Danas je Interpol međunarodna organizacija kriminalističke policije. Kasnije, 1989. godine, sjedište je premješteno u Lyon. (Punto Marinero, Interpol – what is it?, 2019).

³ DrunkenTengu (2022). Interpol: sjedište, države članice, funkcije. (Datum pristupa: 29.03.2022.) <https://hr.drunkentengu.com/interpol-shtab-901>

Journal od democracy naglašava da „težnja prema transnacionalnoj policijskoj suradnji može se pratiti barem do kasnog devetnaestog stoljeća, a autoritarni element bio je prisutan od samog početka. Nakon vala revolucija koji je zahvatio Europu 1848. godine, autokrati kontinenta počeli su se zanimati za suradnju na suzbijanju anarhista i revolucionara. Nakon atentata na austrijsku caricu Elizabetu od strane talijanskog anarhista 1898., delegati iz 21 zemlje okupili su se na prvoj međunarodnoj antianarhističkoj konferenciji u Rimu. Neposredno prije izbijanja Prvog svjetskog rata, Johannes Schober, šef bečke policije, i princ Albert od Monaka sazvali su Međunarodni kongres kriminalističke policije. Ovaj skup, između ostalog, formulirao je niz ciljeva koje je kasnije prihvatio Interpol. Prvotno pod nazivom Međunarodna komisija za kriminalističku policiju, sam Interpol osnovan je 1923. u Beču, s petnaest članova. Organizacija je preuzela ime Interpol nakon što se rekonstruirala nakon Drugog svjetskog rata – tijekom tog vremena pala je u nacističke ruke i čak je nakratko postavila Reinharda Heydricha na čelo. Prema ustavu usvojenom kada je Interpol 1956. godine preuzeo novo ime, uloga organizacije je “osigurati i promicati najširu moguću međusobnu pomoć svih tijela kriminalističke policije”. Djeluje kao “kuća za razmjenu informacija” u kojoj rade stručnjaci za kriminalističku obavještajnu službu koji održavaju međunarodne kriminalističke baze podataka i olakšavaju kontakt među službenicima različitih nacionalnih policijskih snaga. Sada sa sjedištem u Lyonu u Francuskoj, Interpol zapošljava blizu devetsto ljudi. (Journal of democracy, 2019).⁴

Autorica Gerspacher (2009) smatra da je „policijska suradnja uglavnom zaustavljena tijekom svjetskih ratova, ali druga polovica dvadesetog stoljeća svjedočila je eksploziji mehanizama međunarodne suradnje u policiji jer je većina država prepoznala važnost multilateralnog djelovanja protiv transnacionalnog kriminala. Međunarodna policija sada obuhvaća sofisticirane, službene i dalekosežne kanale razmjene informacija i zajedničkih policijskih strategija i operacija. Policijska je suradnja, međutim, prošla kroz cikluse: politička motivacija koja je izvorno poticala strane policijske agencije da svojevremeno dijele informacije o navodnim počiniteljima i njihovim aktivnostima zauzela je drugo mjesto u odnosu na konkretno kaznene istrage, ali u današnjem okruženju politike vođenoj sigurnošću politička dimenzija je ponovno u porastu, jer su policijske strategije usmjerene na terorističke skupine.

⁴ Edward Lemon (2019). Journal of democracy. *Weaponizing Interpol* (Datum pristupa: 29.03.2022.) Opširnije na <https://www.journalofdemocracy.org/articles/weaponizing-interpol/>

U sigurnosnom političkom okruženju politička dimenzija ponovno je u porastu, budući da su policijske strategije usmjerene na terorističke skupine." (Gerspacher, 2009).⁵

2.2 Osobna iskaznica međunarodne kriminalističko – policijske organizacije INTERPOL

Rad i organizacija INTERPOL-a se ne bazira na tipičnim policijskim zadacima, već preuzimaju "pozadinsku ulogu" te pomažu drugim policijskim tijelima u suradnji, razmjeni informacija, suzbijanju raznih vrsta kriminala i sl. „Naš puni naziv je “The International Criminal Police Organization – INTERPOL”, što je skraćeno od “ICPO–INTERPOL”. Za opće komunikacijske svrhe, samo kažemo INTERPOL. To je skraćenica od "međunarodna policija" i izabrana je 1946. kao telegrafska adresa. Do 1956. bili smo Međunarodno povjerenstvo kriminalističke policije.

Amblem

Amblem, koji se koristi od 1950. godine, sastoji se od sljedećih elemenata:

- Zemljina kugla, da naznačimo da su naše aktivnosti diljem svijeta
- Maslinove grančice koje simboliziraju mir
- Vage koje simboliziraju pravdu
- Vertikalni mač, koji simbolizira policijsku akciju
- Naziv "INTERPOL"
- Kratica "ICPO" i njezin francuski ekvivalent "OIPC".

⁵ Gerspacher Nadia (2009). Povijest međunarodne policijske suradnje: 150 – godišnja evolucija trendova i pristupa, Taylor and Francis online. (Datum prisupa: 29.03.2022.) Opširnije na <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17440570701862892>

Slika 1. Interpol - The emblem. Izvor: Interpol. Who we are: Legal framework – Name and logo.⁶

Logotip

U komunikacijske svrhe danas koristimo 'logotip' koji je kombinacija našeg imena i našeg amblema. To je jednobojna slika, obično se koristi u plavoj, crnoj ili bijeloj boji.

Zastava

Imamo zastavu koja se koristi za protokol i događaje, a datira iz 1950. godine. Ima svijetloplavu pozadinu, s amblemom u sredini i četiri munje koja simboliziraju telekomunikacije i brzinu policijske akcije.

Slika 2. Interpol – The flag. Izvor: Interpol. Who we are: Legal framework – Name and logo.⁷

⁶ Interpol. Who we are: Legal framework – Name and logo. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Name-and-logo>

Zakonski zaštićeno

Kao međunarodna organizacija, INTERPOL-ov puni i skraćeni naziv, amblem i zastava zaštićeni su Pariškom konvencijom o zaštiti industrijskog vlasništva iz 1883. godine. U skladu s odredbama članka 6. ove Konvencije, koju je ratificirala većina zemalja članica INTERPOL-a, zemlje potpisnice pristale su odbiti registraciju i zabraniti korištenje znakova koji neovlašteno sadrže grbove, zastave, druge embleme, kratice i nazivi država i međuvladinih organizacija. Amblem i naziv također su registrirani kao zaštitni znakovi Europske zajednice i SAD-a.

Ovlaštenje za korištenje

Kao opće pravilo, koristimo logo za svu komunikaciju i ne dopuštamo korištenje amblema ili zastave u tu svrhu. Upotreba punog i skraćenog naziva, amblema i zastave INTERPOL-a od strane vanjskih subjekata dopuštena je samo u iznimnim slučajevima i podložna je određenim uvjetima. Svaki vanjski subjekt koji želi koristiti INTERPOL-ov puni ili skraćeni naziv, amblem, logo ili zastavu mora prvo osigurati INTERPOL-ovo ovlaštenje u pisanom obliku. Ovo ovlaštenje podliježe određenim uvjetima i odredbama koje ćemo navesti, na primjer:

- Ovlaštenje se daje samo za posebno određene projekte i za određeno trajanje.
- Autorizacija ne daje nikakva isključiva prava i nije dopuštena nikakva izmjena amblema, logotipa ili zastave imena.
- Svaka upotreba i reprodukcija logotipa treba biti u skladu s INTERPOL-ovom Politikom vizualnog identiteta i drugim važećim pravilima.
- Ako je INTERPOL dao ovlaštenje, sve dokumente, filmove itd. koji prikazuju INTERPOL-ovo ime, logo, amblem ili zastavu treba dostaviti INTERPOL-u na naše odobrenje prije nego što budu objavljeni u javnosti.

INTERPOL može automatski poništiti svoje ovlaštenje za korištenje svog imena, amblema, logotipa ili zastave ako vjerujemo da bi takva upotreba mogla biti štetna za naš ugled ili imidž. U definiranim slučajevima, logo INTERPOL-a može se koristiti uz logotip treće strane – na primjer, iz drugih organizacija, ministarstava ili policijskih uprava – prilikom suorganizacije događaja ili izrade publikacije o zajedničkom projektu." (Interpol).⁸ Sve navedeno navodi nas na daljnje istraživanje svrhe Interpola, odnosno procesa za članstvo u

⁷ Interpol. Who we are: Legal framework – Name and logo. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Name-and-logo>

⁸ Interpol. Who we are: Legal framework – Name and logo. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Name-and-logo>

Interpolu kao jednim od glavnih koraka u podizanju svijesti o globalnom fenomenu organiziranog kriminaliteta.

2.3. Proces za članstvo u Interpol-u: Rezolucija No1: GA-2017-86-RES-01

Pojavom globalizacije, brzim razvojem tehnologije te samim tim i širenjem raznih oblika organiziranog kriminala širom svijeta stvorila se potreba za osnivanjem međunarodne policijske suradnje. Članstvo u međunarodnoj kriminalističko – policijskoj organizaciji Interpol od velike je važnosti jer na taj način svaka država članica daje veliki doprinos u borbi protiv organiziranog kriminala što je i glavni cilj same organizacije. Putem članstva zemlje članice mogu poboljšati međusobnu suradnju, ne samo u sigurnosnom, nego i u ostalim sektorima važnim za budućnost svake države diljem svijeta. „Trebalo jasno razumjeti da su zemlje podnositeljice zahtjeva slobodne dostaviti sve informacije koje smatraju relevantnima za uspješnu procjenu INTERPOL-a. Međutim, sljedeći elementi su od posebne važnosti za ovu ocjenu:

- Vrijeme
- Država moliteljica
- Ustav, propisi i pravila INTERPOL-a
- Odgovarajuće državno tijelo
- Službeno policijsko tijelo
- Nacionalni središnji ured (NCB)

Kako bi se osigurala transparentnost i dosljednost procesa, primjenjuju se sljedeće procedure za pristupanje Organizaciji:

- Po primitku zahtjeva za članstvo od strane glavnog tajnika, Glavno tajništvo šalje potvrdu državi moliteljici, a zatim ispituje cjelovitost zahtjeva, imajući na umu kriterije utvrđene Ustavom, propisima i pravilima INTERPOL-a.
- Glavni tajnik obavještava predsjednika da je zahtjev zaprimljen. Obavještavaju se i članovi Izvršnog odbora i članstvo INTERPOL-a.
- Ako je potrebno, Glavno tajništvo traži dodatne informacije od zemlje moliteljice, kao i od članica INTERPOL-a i drugih međunarodnih organizacija.

- Nakon što primi informaciju, glavni tajnik daje primjedbe Izvršnom odboru o tome ispunjava li zahtjev INTERPOL-ove kriterije i traži od Izvršnog odbora da zahtjev uvrsti kao točku na dnevni red Opće skupštine.
- Izvršni odbor raspravlja o zahtjevu i svim dodatnim informacijama dostavljenim zajedno s primjedbama glavnog tajnika, te zahtjev dodaje nacrtu (privremenog) dnevnog reda Glavne skupštine, popraćeno primjedbama glavnog tajnika i/ili Izvršnog odbora. Odbor, ovisno o slučaju, o podobnosti podnositelja zahtjeva.
- Točke se mogu dodati na dnevni red s naznakom da li je "za odlučivanje" ili "za informaciju". Alternativa, ako zahtjev nije spreman za odluku, jest da Izvršni odbor izda službeni dokument koji se odnosi na status zahtjeva za članstvo, koji glavni tajnik prosljeđuje članstvu INTERPOL-a.
- Ako nije jasno ispunjava li zahtjev kriterije INTERPOL-a, Izvršni odbor može tražiti dodatne informacije od zemlje koja je podnijela zahtjev ili drugih, ili savjetovati Općoj skupštini da odgodi razmatranje zahtjeva dok se ne razjasne okolnosti koje postavljaju pitanja o usklađenosti zahtjev s INTERPOL-ovim Ustavom, propisima ili pravilima.
- Glavno tajništvo zatim priprema izvješće kojim se zahtjev predstavlja Glavnoj skupštini. Izvješće se dostavlja članovima INTERPOL-a najmanje 30 dana prije otvaranja Opće skupštine. Svaki prigovor koji iznese član na prijavu upućuje se Izvršnom odboru i Glavnoj skupštini i, podložno rokovima, uključuje se u samo izvješće.
- Opća skupština razmatra primjedbe Izvršnog odbora, posebno ako je Odbor izrazio sumnju u podobnost za članstvo zemlje moliteljice ili ako Odbor smatra da zemlja moliteljica ne ispunjava uvjete za članicu Organizacija.
- Ako se glasa, zahtjev je podložen odobrenju dvotrećinskom većinom Glavne skupštine. (Interpol, 2017:3-5).⁹

2.4. Države članice

Iz navedenog istraživanja i definiranja ove problematike proizlaze mnoga pitanja, a kao jedan od najvažnijih možemo izdvojiti sljedeće: „Za koje sve aktere je nužno da se angažiraju u ovom procesu?" Na ovo, kao i na mnoga druga pitanja koja ćemo detaljno definirati u daljnjem istraživanju, potreban je adekvatan odgovor koji proizlazi iz Interpolove rezolucije za članstvo GA-2017-86-RES-01 te pregled Interpolovog članstva od dana osnivanja

⁹ Interpol (2017). Resolution No1: GA-2017-86-RES-01. (Datum pristupa: 15.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Search-Page?&type=document&category=0&year=0&limit=12&search=GA-2017-86-RES-01>

organizacije. Organizacija unutar Interpola itekako zna da je za čvrstu i uspješnu suradnju na globalnom nivou neophodna adekvatna razmjena informacija, podrška operativnih djelovanja zemalja članica, razni projekti i programi koji će olakšati borbu protiv različitih oblika organiziranog kriminala što opravdava činjenicu da predstavljaju jednu od najbrojnijih organizacija u svijetu. „Zemlje koje su sudjelovale na Kongresu 1923. bile su: Austrija, Čehoslovačka, Danska, Egipat, Francuska, Rijeka, Njemačka, Grčka, Mađarska, Italija, Japan, Latvija, Nizozemska, Poljska, Rumunjska, Švedska, Švicarska, Turska, Sjedinjene Američke Države i Jugoslavija. To formalno nisu bile sve zemlje članice, budući da je u to vrijeme članstvo u ICPC¹⁰-u bilo na individualno izabranoj osnovi (obično šefovi policije), a ne zemlje.

Članovi osnivači su:

Argentina, Australija, Austrija, Belgija, Brazil, Burma, Kambodža, Kanada, Cejlon, Čile, Kolumbija, Kostarika, Kuba, Danska, Dominikanska Republika, Egipat, Eire, Finska, Francuska, Savezna Njemačka Republika, Grčka, Gvatemala, Indija, Indonezija, Iran, Izrael, Italija, Japan, Jordan, Libanon, Liberija, Libija, Luksemburg, Meksiko, Monako, Nizozemska, Nizozemski Antili, Novi Zeland, Norveška, Pakistan, Filipini, Portugal, Saar, Saudijska Arabija, Španjolska, Sudan, Surinam, Švedska, Švicarska, Sirija, Tajland, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Sjedinjene Američke Države, Urugvaj, Venezuela, Jugoslavija. Naše članstvo je raslo tijekom godina, djelomično zahvaljujući novostvorenim suverenim državama koje su se pridružile Organizaciji, posebice nakon vala dekolonizacije u drugoj polovici 20. stoljeća i kraja Hladnog rata. Do 1967. godine imali smo 100 zemalja članica, koje su se povećale na 150 zemalja do 1989. godine i dosegle današnjih 195 2021. godine. Članak 4. Ustava INTERPOL-a utvrđuje kriterije i postupak za članstvo u Organizaciji. Glavna skupština je 2017. godine usvojila Rezoluciju GA2017-86-RES-01 kojom se tumači članak 4. i pojašnjava proces i kriteriji za članstvo." (Interpol)¹¹ „INTERPOL ima 195 zemalja članica, što nas čini najvećom policijskom organizacijom na svijetu. Oni zajedno i s Glavnim tajništvom rade na razmjeni podataka vezanih uz policijske istrage. Svaka zemlja ima nacionalni središnji ured INTERPOL-a (NCB), koji povezuje nacionalnu policiju s našom globalnom mrežom. Zemlje se okupljaju na našoj

¹⁰ Međunarodna komisija za kriminalističku policiju (ICPC) bila je prethodnica INTERPOL-u. Nastala je tijekom 2. međunarodnog policijskog kongresa u Beču 1923. godine. (Interpol, Membership of Interpol).

¹¹ Interpol. Membership of INTERPOL, An overview of our membership since our founding. (Datum pristupa: 29.03.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Membership-of-INTERPOL>

godišnjoj Generalnoj skupštini kako bi odlučile o politici, metodama rada, financijama i aktivnostima. Osim toga, čelnici NCB-a se sastaju svake godine na konferenciji kako bi razmijenili iskustva." (Interpol).¹² Interpol je zasigurno organizacija koja nas uči kako donositi ispravne sigurnosne odluke, smanjiti razinu organiziranog kriminala jer je organizacija utemeljena na važnim i detaljnim podacima. Interpolovi službenici posjeduju snažnu analitiku putem koje uspješno već dugi niz godina vladaju kazneno – pravnim sistemom. Možemo reći da službenici, pored znanja, posjeduju i neophodno iskustvo te instinkt. Najveća snaga ove organizacije utemeljena je samoj cijelini organizacije kojoj ponajviše i duguje uspješnost ove globalne policijske mreže.

2.5. Prioriteti organizacije

Prioriteti navedene organizacije predstavljati će glavno područje interesovanja ovog istraživačkog rada, a to jest mogućnost smanjenja nivoa organiziranog kriminala, odnosno povećanje međunarodne policijske suradnje. „Interpol, vodeće svjetsko tijelo za policijsku suradnju, ima za cilj “povezati policiju za sigurniji svijet.” Iako je u statutu organizacije navedeno da Interpol ne može sudjelovati u "bilo kakvoj intervenciji ili aktivnostima političkog, vojnog, vjerskog ili rasnog karaktera", autokratski režimi ga sve više potkopavaju koji nastoje progoniti svoje političke protivnike u izgnanstvu. Broj crvenih obavijesti¹³ (vrsta zahtjeva za uhićenje koji se izdaje putem Interpola) udeseterostručio se u posljednjih petnaest godina." (Journal of democracy, 2019).¹⁴ Kao što možemo zaključiti, Interpol se u najvećem postotku bavi vrstama organiziranog kriminala koji su od državnog značaja, a manje značajna kaznena djela prepušta lokalnim policijskim upravama u određenoj državi.

Interpol je u svojoj poznatoj strategiji „Globalni ciljevi policije" detaljno analizirao te definirao koji su najvažniji prioriteti organizacije te naglasio važnost Opće deklaracije o ljudskim pravima i načelom privatnosti. „Kao jedina policijska organizacija koja djeluje na globalnoj razini, INTERPOL igra jedinstvenu ulogu u podršci međunarodnim policijskim naporima. Kako bismo to učinili na dosljedan način diljem svijeta, važno je da svi akteri u globalnoj sigurnosnoj arhitekturi dijele razumijevanje prijetnji i rade na istim ishodima.

¹² Interpol. Member countries. (Datum pristupa: 23.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Member-countries>

¹³ Crvene tjeralice se raspisuju za osobama koje se međunarodno potražuju zbog vođenja kaznenog postupka protiv njih ili zbog izdržavanja kazne zatvora. (Raguž, 2015:22).

¹⁴ Edward Lemon (2019). Journal of democracy. Weaponizing Interpol (Datum pristupa: 29.03.2022.) <https://www.journalofdemocracy.org/articles/weaponizing-interpol/>

Razvili smo sedam globalnih policijskih ciljeva (GPG) za rješavanje niza pitanja vezanih uz kriminal i sigurnost. Potvrđeni od strane naših zemalja članica 2017. Ciljevi su službeno predstavljani 2018. U skladu s Općom deklaracijom o ljudskim pravima i načelom neutralnosti (uključenim u članke 2. i 3. Ustava INTERPOL-a), globalni policijski ciljevi su univerzalni, ambiciozni i utemeljeni na kolektivnom djelovanju. Ujedinjeni narodi su 2018. identificirali INTERPOL – u svojstvu najveće i najstarije međunarodne policijske organizacije za provođenje zakona na svijetu – kao jedinstveno pozicioniran da bude provedbeni partner niza Ciljeva održivog razvoja (SDG¹⁵) do 2030. godine. Globalni ciljevi policije INTERPOL-a stoga su usklađeni s Agendom Ujedinjenih naroda 2030 za održivi razvoj. To se posebno odnosi na cilj 16 (SDG 16) “Mir, pravda i jake institucije” koji postavlja ciljeve za smanjenje svih oblika nasilja, suzbijanje trgovine oružjem i borbu protiv organiziranog kriminala. Globalni ciljevi policije usredotočuju se na kolektivne napore međunarodne zajednice za provedbu zakona u stvaranju sigurnijeg i održivijeg svijeta za buduće generacije.

Slika 3. Izvor: Global policing goals, Interpol.

¹⁵ Ciljevi održivog razvoja (SDG), također poznati kao Globalni ciljevi, usvojili su Ujedinjeni narodi 2015. godine kao univerzalni poziv na akciju za okončanje siromaštva, zaštitu planeta i osiguranje da do 2030. svi ljudi uživaju u miru i prosperitetu. (UNDP – What are sustainable development goals?, 2022).

Sedam INTERPOL-ovih globalnih ciljeva policije:

Cilj 1: Borba protiv prijetnje terorizma

- Identificirati i uhititi osumnjičene za terorizam
- Ojačati platforme za razmjenu obavještajnih podataka
- Ometati kretanje i mobilnost terorista
- Pratite i poremetite financijske tokove i nabavku oružja

Cilj 2: Promicanje integriteta granica diljem svijeta

- Identificirajte kretanja i putovanja kriminalaca i žrtava
- Dijelite informacije sa i između graničnih službenika
- Doprinijeti uspostavi globalnih standarda za sigurnost granica
- Pomozite zemljama članicama u održavanju integriteta njihovih sigurnosnih dokumenata (npr. rješavanje uporabe krivotvorenih/lažnih putovnica)

Cilj 3: Zaštita ranjivih zajednica

- Otkrijte zločine i kriminalce i identificirajte mogućnosti prevencije
- Zaštititi žrtve zločina od iskorištavanja i ponovne viktimizacije
- Poštivati ljudska prava ranjivih zajednica
- Razviti snažne mreže stručnjaka za razmjenu informacija, najbolje prakse i operativnih aktivnosti
- Narušiti profitni element u kriminalnom poslovnom modelu
- Identificirati i poremetiti nezakonite financijske tokove i profite ostvarene ovim kriminalnim poslovnim modelom

Cilj 4: Siguran cyber prostor za ljude i tvrtke

- Uspostavite partnerstva za osiguranje cyber prostora
- Proširiti stručnost u istraživanju kibernetičkog kriminala
- Zaštitite zajednice kroz postavljanje standarda, javno obrazovanje
- Zaštitite kritičnu infrastrukturu

Cilj 5: Promicanje globalnog integriteta

- Promicati dobro upravljanje i vladavinu prava
- Unaprijediti ekspertizu istrage o korupciji

- Promicati kulturu integriteta tamo gdje korupcija nije prihvatljiva
- Izgradite mehanizme za podršku i obranu integriteta i vraćanje ukradene imovine

Cilj 6: Obuzdati nezakonita tržišta

- Podići svijest javnosti o rizicima povezanim s nedopuštenom robom i proizvodima
- Izgradite mehanizme za otkrivanje novih nezakonitih tržišta
- Ojačati kapacitete za istragu i sprječavanje nezakonite trgovine, uključujući njezino financiranje
- Identificirati i poremetiti nezakoniti financijski tok i dobit ostvarenu ovom vrstom kriminalnih aktivnosti
- Identificirati i razbiti mreže organiziranog kriminala i droga

Cilj 7: Podrška sigurnosti i održivosti okoliša

- Ojačati kapacitete za istragu ekoloških zločina
- Zaštitite zajednice koje ovise o resursima, ranjive vrste i prirodnu baštinu
- Izgraditi mehanizme za zaštitu biološke raznolikosti i prirodnih resursa
- Ometati mreže organiziranog kriminala i element profita
- Identificirati i poremetiti nezakoniti financijski tok i dobit ostvarenu ovom vrstom kriminalnih aktivnosti." (Interpol)¹⁶

Autorica Raguž (2015) navodi dva najvažnija prioriteta organizacije: „U članku 2. Statuta¹⁷ zapisano je da je cilj Interpola-a:

- a) da osigurava i razvija najširu i uzajamnu pomoć svih organa kriminalističke policije u sklopu zakona pojedinih zemalja i u duhu Opće deklaracije o pravima čovjeka
- b) da uspostavlja i razvija sve institucije koje mogu efikasno doprinositi prevenciji i represiji zločina i kaznenih djela iz područja općeg prava." (Raguž, 2015:2).¹⁸

¹⁶ Interpol. Global policing goals (Datum pristupa: 28.03.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Strategy/Global-Policing-Goals>

¹⁷ Usvojen 1956. godine, Ustav je naš glavni pravni instrument. Utvrđuje temeljna pravila i principe po kojima Organizacija djeluje. On definira strukturu i uloge svakog tijela INTERPOL-a. Interpol. *Legal documents*. (Datum pristupa: 27.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Legal-documents>

¹⁸ Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

Iako ponekad djeluje da nas organizirani kriminal ne dotiče ako aktivno ne sudjelujemo u tim aktivnostima, no to ne može biti točno. Javna sigurnost se tiče svih građana širom svijeta jer primjerice, ako nismo sigurni ne možemo se obrazovati, putovati, ne možemo sigurno i normalno voditi svakodnevni život i sl. Također, neadekvatno suzbijanje što više vrsta organiziranog kriminala dovodi do sve većih financijskih troškova svake policijske organizacije, od globalnih do lokalnih organizacija. Složiti ćemo se da se susrećemo sa doista puno sigurnosnih izazova koji se mogu pojaviti u raznoraznim oblicima, no na to moramo biti spremni u što većem postotku. Svi navedeni prioriteti organizacije navode nas na daljnje istraživanje same strukture i organizacije Interpol-a koji opravdavaju tvrdnju da Interpol čini društvo sigurnijim te ojačava uspješnu i brzu međunarodnu suradnju.

2.6. Struktura i organizacija Interpol-a

Svaka struktura organizacije koju ćemo detaljno analizirati u istraživačkom radu obavljaju više funkcije te rade 365 dana u godini, odnosno 24 sata dnevno. Nadležni organi organizacije su ti koji trebaju poduzeti sve potrebne mjere kako bi se prioriteti i ciljevi organizacije uspješno ispunili. „Organizacija je strukturirana oko četiri tijela. Prvo, Generalna skupština, koju čine izaslanici imenovani od strane članica Interpola, sastaje se svake godine kako bi donijela odluke o politici i financijama. Drugo, Izvršni odbor od trinaest članova, na čelu s predsjednikom Interpola, nadzire provedbu ovih odluka. Treće, svakodnevne operacije provodi Glavno tajništvo u Lyonu, na čijem je čelu od 2014. njemački stručnjak za provođenje zakona i bivši dužnosnik Jürgen Stock. Konačno, svaka članica ima Nacionalni središnji ured (NCB) koji djeluje kao veza između njegovih agencija za provedbu zakona i Interpola. Uz ove četiri središnje operativne strukture, Povjerenstvo za kontrolu Interpolovih dosjea (CCF), neovisno tijelo osnovano 1982. ima zadatak osigurati da obrada osobnih podataka bude u skladu s Interpolovim propisima." (Journal of democracy, 2019).¹⁹

¹⁹ Edward Lemon (2019). Journal of democracy. Weaponizing Interpol (Datum pristupa: 29.03.2022.) Opširnije na <https://www.journalofdemocracy.org/articles/weaponizing-interpol/>

2.6.1. Glavna/Generalna ili Opća skupština

Interpol dugi niz godina uspješno surađuje te ispunjava svoje prioritete i ciljeve zahvaljujući čvrsto organiziranoj strukturi unutar same organizacije na čijem čelu se nalazi Opća skupština. „Opća skupština je vrhovno upravljačko tijelo INTERPOL-a koje se sastoji od predstavnika svake naše zemlje članice. Sastaje se jednom godišnje i svaka sjednica traje oko četiri dana. Svaku zemlju članicu može predstavljati jedan ili više delegata koji su obično šefovi policije i visoki dužnosnici ministarstava. Njegova je svrha osigurati da aktivnosti INTERPOL-a odgovaraju potrebama naših zemalja članica. To čini utvrđivanjem načela i mjera za postizanje ciljeva Organizacije te preispitivanje i odobravanje programa aktivnosti i financijske politike za narednu godinu. Osim toga, Glavna skupština bira članove Izvršnog odbora, upravnog tijela koje daje smjernice i smjernice između sjednica Skupštine. Na dnevnom redu svake godine su i glavni trendovi kriminala i sigurnosne prijetnje s kojima se svijet suočava. Glavna skupština donosi odluke u obliku odluka. Svaka zastupljena država članica ima jedan glas. Proces odlučivanja donosi se jednostavnom ili dvotrećinskom većinom, ovisno o predmetu. Ove Rezolucije su javni dokumenti i dostupni su od 1960. do danas. Kao najveće globalno okupljanje visokih dužnosnika za provedbu zakona, Opća skupština također pruža važnu priliku zemljama za umrežavanje i razmjenu iskustava. (Interpol).²⁰

²⁰ Interpol. *General Assembly*. (Datum pristupa: 29.03.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Who-we-are/Governance/General-Assembly>

Slika 4. Policija se okuplja kako bi raspravljala o međunarodnoj policiji već više od 100 godina – na ovoj slici su delegati na 2. Sjednici Generalne skupštine održanoj u Berlinu, Njemačka 1924. godine. Izvor: Interpol, General Assembly.

2.6.2. Izvršni odbor

Izvršni odbor ima veoma važnu ulogu te kako navodi autorica Raguž (2015) „izvršni komitet je deliberativno - izvršni organ Interpola. Njegove su funkcije pretežno kontrolne. Izvršne se funkcije realiziraju uglavnom preko predsjednika. Najvažnije funkcije Izvršnog komiteta su:

- nadgledanje izvršavanja odluka Generalne skupštine
- pripremanje dnevnog reda zasjedanja Generalne skupštine
- podnosi Generalnoj skupštini program rada i prijedloge koje smatra korisnim
- kontrola generalnog sekretara u vođenju poslova
- izvršava druge zadatke koje mu povjeri Generalna skupština

Izvršni komitet ima još jednu iznimno važnu funkciju, naime, faktično on određuje generalnog tajnika, te određuje, a Generalna skupština potvrđuje savjetnike. Izvršni komitet također odlučuje o oduzimanju i vraćanju prava glasa i može predlagati izmjene u Statutu. Izvršni se komitet sastaje tri puta godišnje. Sjednice Izvršnog komiteta saziva predsjednik Organizacije, koji i rukovodi radom.

U svom sastavu ima 13 članova:

1. predsjednika Interpola
2. tri podpredsjednika Interpola
3. devet delegata (članova)

Slika 5. Interpol – Executive committee. Izvor: Interpol.²¹

Za izbor predsjednika predviđena je dvotrećinska većina u prvom krugu, kao i u drugom krugu ako se za to ukaže potreba. Dođe li do trećeg kruga glasanja, za izbor je dovoljna prosta većina. Mandat predsjedniku traje 4 godine, a mandat ostalima članovima Izvršnog komiteta 3 godine. Oni ne mogu biti birani dva puta uzastopce na istu funkciju, niti za delegata u Izvršnom komitetu.

Predsjednik Organizacije:

- a) predsjedava i rukovodi debatom na zasjedanjima Generalne skupštine i Izvršnog komiteta,
- b) vodi računa o tome da aktivnost Organizacije bude u skladu sa odlukama Generalne skupštine i Izvršnog komiteta

²¹ Interpol. *Executive Committee*. (Datum pristupa: 30.03.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Governance/Executive-Committee>

c) koliko god je to moguće održava neposredni i stalni kontakt sa generalnim tajnikom Organizacije

U vršenju svojih dužnosti svi izabrani u Izvršni komitet smatraju se predstavnicima Organizacije a ne predstavnicima svojih zemalja. U slučaju smrti ili ostavke jedne od osoba koje su u Izvršnom komitetu, Generalna skupština bira zamjenika čiji mandat istječe onda kada bi istekao mandat njegova prethodnika. Mandat se automatski prekida ako osoba izabrana u Izvršni komitet nije više delegirana pri Organizaciji. Osobe koje čine Izvršni komitet ostaju na tim funkcijama do kraja zasjedanja Generalne skupštine u godini u kojoj ističe njihov mandat." (Raguž, 2015:7-8).²²

2.6.3. Generalno tajništvo

Generalno tajništvo također predstavlja jedan od najvažnijih faktora stabilnosti navedene organizacije. „Glavno tajništvo nalazi se u sjedištu Interpola. Predsjedava glavni tajnik Jürgen Stock. Upravo ta struktura svakodnevno radi u cilju provedbe odluka organizacije. Osim glavnog sjedišta u Lyonu, postoji još sedam regionalnih ureda diljem svijeta. Državni središnji ured. Svaka od država članica Interpola ima poseban ured. Omogućuje suradnju s globalnom mrežom, stoga tamo služe najkvalificiraniji nacionalni službenici za provedbu zakona. Interpol u Rusiji predstavljen je u obliku Nacionalnog središnjeg ureda Interpola Ministarstva unutarnjih poslova Rusije pod zapovjedništvom Aleksandra Vasiljeviča Prokopčuka, koji još uvijek obnaša dužnost potpredsjednika samog Interpola. Organski sustav također predstavljaju konzultanti i savjetnici koji savjetuju po potrebi." (DrunkenTengu, 2022).²³

Prema Statutu međunarodne organizacije kriminalističke policije Interpol koji je usvojen 1956. godine navodi se da Generalni sekretarijat ima 9 načela za uspješnost djelovanja organizacije, a to su:

- a) Provodi odluke Generalne skupštine i Izvršnog komiteta
- b) Funkcioniše kao međunarodni centar u borbi protiv kriminaliteta iz opšteg prava
- c) Funkcioniše kao tehnički i informacijski centar
- d) Obezbjeduje opštu administraciju Organizacije

²² Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

²³ DrunkenTengu (2022). *Interpol: sjedište, države članice, funkcije*. (Datum pristupa: 29.03.2022.) Opširnije na <https://hr.drunkentengu.com/interpol-shtab-901>

- e) Obezbeđuje veze sa ancionalnim i internacionalnim vlastima time što se kriminalističke istrage provode posredstvom centralnih nacionalnih biroa
- f) Prirema i objavljuje publikacije koje smatra potrebnim
- g) Organizuje i izvršava administrativno – tehničke poslove prilikom zasjedanja Generalne skupštine, Izvršnog komiteta i eventualno svih drugih organa Organizacije
- h) Priprema plan rada za iduću godinu radi podnošenja Izvršnom komitetu i Generalnoj skupštini na razmatranja i usvajanje
- i) Onoliko koliko je to moguće održava nesporedni i stalni kontakt sa predsjednikom Organizacije

Generalni sekretarijat čine generalni sekretar i administrativno i tehničko osoblje zaduženo za izvršavanje zadataka Organizacije. Generalnog sekretara imenuje Generalna skupština na pet godina, a na prijedlog Izvršnog komiteta. On može biti ponovo biran, ali ne može ostati u toj funkciji poslije navršenih 65 godina. Ipak, ako 65 godina navršiti tokom trajanja mandata, može ostati na funkciji do kraja mandata. On treba da bude izabran između lica koja imaju veliko iskustvo u policijskim poslovima. Izuzetno, Izvršni komitet može predložiti Generalnoj skupštini da okonča mandat generalnom sekretaru. Generalni sekretar prima osoblje i njime rukovodi, vodi finansijsko poslovanje, organizuje stalne službe, daje im smjernice i rukovodi njihovim radom u skladu sa upustvima Izvršnog komiteta ili Generalne skupštine. Podnosi Izvršnom komitetu i Generalnoj skupštini prijedloge i projekte u vezi sa radom Organizacije. On je odgovoran Izvršnom komitetu i Generalnoj skupštini. Punopravno učestvuje u debatama Generalne skupštine i Izvršnog komiteta i svih drugih organa koji od njih zavise. U izvršavanju svojih zadataka on predstavlja Organizaciju, a ne neku pojedinačnu zemlju. U izvršavanju svojih zadataka generalni sekretar i osoblje neće tražiti niti primati instrukcije od bilo koje vlade ili vlasti izvan Organizacije. Oni će se uzdržati od svake radnje koja bi mogla naškoditi njihovoj međunarodnoj misiji. Svaki član Organizacije obavezuje se da će poštovati isključivo međunarodni karakter misije generalnog sekretara i osoblja i da na njih neće uticati u izvršavanju zadataka. Isto tako, svaki član Organizacije učiniće sve što može da generalnom sekretaru i osoblju olakša izvršavanje zadataka." (Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol, 6-7).²⁴

²⁴ Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol. Opšte odredbe. Usvojen 1956. godine. (Datum pristupa: 02.05.2022.) Opširnije na <http://msb.gov.ba/dokumenti/medjunarodni/?id=2664>

2.6.4. Centralni nacionalni biro

Sigurno smo da centralni nacionalni birovi predstavljaju bitnu strukturu u jačanju globalne sigurnosti no važno je naglasiti tvrdnju da „iako su centralni nacionalni birovi zapravo dio strukture Interpola, oni nisu organi Interpola. Centralni nacionalni biro (CNB) Interpola služba je u organima unutrašnjih poslova određene zemlje, a ta ga je zemlja odredila da bude nositelj međunarodne suradnje u sklopu Interpola. Uglavnom se radi o službama koje u sustavu svoje zemlje imaju zadatak da se brinu o javnoj sigurnosti. Dva su osnovna principa na kojima funkcionira jedan centralni nacionalni biro:

- poštovanje suvereniteta drugih sudionika u suradnji i
- poštivanje i osiguravanje poštivanja zakonodavstva vlastite zemlje

Postojanje i rad CNB regulirani su dvojako: osnovnim tekstovima Interpola i zakonima ili propisima pojedinih zemalja. Aktivnost centralnih nacionalnih biroa vodi se u tri pravca:

- a) prema organima i službama vlastite zemlje
- b) prema centralnim nacionalnim biroima drugih zemalja
- c) prema Generalnom tajništvu Interpola.

Uloga CNB je višestruka, a osobito se ostvaruje u:

- centraliziranom vođenju evidencije o međunarodnim kriminalcima
- prenošenju (ili provođenju, gdje je to slučaj) zahtjeva iz inozemstva organima i službama vlastite zemlje
- prenošenju zahtjeva organa i službi vlastite zemlje stranim organima i službama, preko odgovarajućih CNB
- održavanju kontakta sa drugim zemljama i sa Generalnim tajništvom - provođenju preporuka Interpola ili u davanju inicijative (u vlastitoj zemlji) za to." (Raguž, 2015:11).²⁵

²⁵ Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol, kratko, ali jasno naglašava važnost međunarodne suradnje te raspodjelu funkcija unutar Centralnog nacionalnog biroa kako bi se taj cilj što brže i ostvario. „Organizaciji je za ostvarivanje ciljeva potrebna stalna i aktivna suradnja članova, koji treba da ulože sve napore, a u skladu sa zakonodavstvom svoje zemlje, kako bi promptno sudjelovali u aktivnostima Organizacije. Da bi se omogućila suradnja, svaka zemlja odrediće jedan organ koji će funkcionisati kao Centralni nacionalni biro, koji će osiguravati veze:

- a) sa različitim službama u svojoj zemlji
- b) sa organima drugih zemalja koji funkcionišu kao centralni nacionalni biro
- c) sa Generalnim sekretarijatom Organizacije." (Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol, 7-8).²⁶

2.6.5. Savjetnici

Savjetnici su također od velike važnosti jer imaju ulogu stručne potpore za stvaranje strategije kojom se želi ostvariti cilj ove organizacije. „Radi proučavanja naučnih pitanja Organizacija može angažovati savjetnike. Savjetnici imaju isključivo savjetodavnu ulogu. Savjetnike Izvršni komitet imenuje na tri godine. Njihovo imenovanje postaje definitivno kada ga prihvati Generalna skupština. Savjetnici se biraju između lica koja su stekla međunarodnu reputaciju i ugled u nekoj od oblasti iz interesa za Organizaciju. Svojestvo savjetnika može biti oduzeto odlukom Generalne skupštine." (Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol, 8).²⁷

2.6.6 Kontrolna komisija

Prethodni koraci odnosno uloge unutar same organizacije i strukture Interpola dovode nas do Kontrolne komisije, stoga tvrdnjama autorice Raguž (2015) možemo zaključiti da je „kontrolna komisija novi organ koji nije predviđen Statutom već je formiran na osnovi razmjene pisama između Francuske i Interpola povodom potpisivanja novog ugovora o sjedištu. U komisiji je pet članova iz različitih zemalja. Kontrolna komisija ima zadatak da

²⁶ Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol. Opšte odredbe. Usvojen 1956. godine. (Datum pristupa: 02.05.2022.) Opširnije na <http://msb.gov.ba/dokumenti/medjunarodni/?id=2664>

²⁷ Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol. Opšte odredbe. Usvojen 1956. godine. (Datum pristupa: 02.05.2022.) Opširnije na <http://msb.gov.ba/dokumenti/medjunarodni/?id=2664>

utvrđi jesu li podaci osobne prirode, koji se vode u evidencijama Interpola, dobiveni i tretirani shodno Statutu, da li njihovo evidentiranje ima utvrđen cilj, koriste li se u svrhe suprotne utvrđenom cilju, jesu li točni i je li rok njihova čuvanja ograničen. Komisija ima dvostruku ulogu: da u svojoj domeni kontrolira regularnost važnog dijela djelatnosti Interpola i da rješava po eventualnim žalbama pojedinaca." (Raguž, 2015:12).²⁸

2.6.7. Stalni komitet

Sve prethodne navedene uloge i ciljevi organizacije Interpola ne bi bili toliko uspješni da informacijska pismenost nije neophodna. Kao što već znamo, u današnjem suvremenom svijetu pismenost se u velikom postotku odnosi upravo na računalnu pismenost i to danas predstavlja jednu od najvažnijih osobina za uspješnost svakog čovjeka, a pogotovu kada je u pitanju ovakva organizacija. „Stalni komitet za tehnologiju informatike pomoćni je organ Interpola i u svojoj nadležnosti ima pitanja iz oblasti razvoja telekomunikacija i informatike u Interpolu. Formiran je 1983. godine s ciljem razmatranja i procjene ponuđenih tehničkih rješenja u 13 domeni telekomunikacija i informatike, te razmjene mišljenja o pitanjima od općeg interesa i da daje mišljenje o financiranju značajnih investicija u domeni telekomunikacija i informatike." (Raguž, 2015:12-13).²⁹

2.7. Financiranje Interpol-a

Kako bi struktura i organizacija Interpola bila još uspješnija u širenju globalne sigurnosti nužno je financirati provedbu svih operativnih aktivnosti organizacije. „Organizacija raspolaže prihodima. Oni potiču od:

- Finansijskog doprinosa članova
- Poklona, legata subvencija i iz drugih izvora pošto ih Izvršni komitet prihvati ili odobri.

Generalna skupština utvrđuje osnove finansijskog učešća i gornju granicu rashoda na osnovu prijedloga generalnog sekretara. Nacrt budžeta Organizacije priprema generalni sekretar, a odobrava ga Izvršni komitet. On stupa na snagu pošto ga usvoji Generalna skupština. Ako

²⁸ Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

²⁹ Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

Generalna skupština nije mogla odobriti budžet, Izvršni će komitet preduzeti odgovarajuće mjere u opštim okvirima prethodnog budžeta." (Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol, 8-9).³⁰

Prema finansijskim regulacijama Interpola iz 2014. godine možemo zaključiti da je „glavni tajnik odgovoran za vođenje redovnog proračuna, povjereničkih fondova i posebnih računa. O metodama i postupcima potrebnim za finansijsko upravljanje djelatnostima Organizacije odlučuje glavni tajnik. Primjenom članka 45. Općeg pravilnika, ako glavni tajnik nije u mogućnosti obavljati svoje dužnosti, njegove finansijske ovlasti u međuvremenu provodi najviši član osoblja u Glavnom tajništvu, pod uvjetom da Izvršni odbor nema prigovora. Štoviše, glavni tajnik može na svakog člana osoblja delegirati ona svoja ovlaštenja koja smatra potrebnima za učinkovito finansijsko upravljanje Organizacijom. Statutarni doprinosi članova dospijevaju godišnje i obvezni su, ne dovodeći u pitanje finansijske obveze članova domaćina. Statutarni doprinosi članova u redoviti proračun predstavljaju postotak odobrenih sredstava Organizacije, uzimajući u obzir usklađenja ostalih prihoda za finansijsko razdoblje. Statutarni doprinosi u redoviti proračun raspoređuju se članovima prema postupku i ljestvici raspodjele koju donosi Glavna skupština prostom većinom. Unutar redovnog proračuna, statutarni doprinosi u posebne proračune područnih zavoda raspoređuju se na dotične članove. Procedure i ljestvicu korištene za određivanje raspodjele doprinosa takvi će članovi usvojiti prostom većinom. Glavni tajnik će pozvati statutarne doprinose i naznačiti članovima načine plaćanja tih doprinosa. Prvi doprinos koji mora platiti novi član dospijeva na naplatu 1. siječnja nakon dana kada ga Glavna skupština primi. Statutarni doprinosi koji dospiju prilikom istupanja člana iz Organizacije ostaju dospjeli. Članovi ili druge međunarodne organizacije mogu plaćati statutarne doprinose u ime drugih članica Organizacije. Članovi koji nisu uplatili svoje statutarne doprinose Organizaciji za tekuću finansijsku godinu i prethodnu finansijsku godinu podliježu administrativnim mjerama vezanim uz suspenziju prava glasa iz članka 52. stavka 1. Općeg pravilnika. Osim toga, oni će imati koristi od potpornih aranžmana koje je uspostavilo Glavno tajništvo za promicanje razmjene i komunikacije s članicama." (Interpol, 2014:7-10).³¹

³⁰ Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol. Opšte odredbe. Usvojen 1956. godine. (Datum pristupa: 02.05.2022.) Opširnije na <http://msb.gov.ba/dokumenti/medjunarodni/?id=2664>

³¹ Interpol. *Financial regulations* (2014). (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na file:///C:/Users/korisnik/Downloads/14%20E%20FINANCIAL%20REGULATIONS%2012%2012%2019_ok.pdf

III SUVREMENI SIGURNOSNI IZAZOVI I ULOGA INTERPOLA

3.1. Povijest organiziranog kriminala

Prije svega, nužno je razjasniti da organizirani kriminal predstavlja prijetnju cijelokupnom društvu, državnim institucijama, pravnom poretku i sl. te predstavlja mrežu koja se može lako uvući u sve pore društva svake države te je za bolje razumijevanje ozbiljnosti ovog globalnog problema potrebno jasno analizirati i definirati uloge i vrste organiziranog kriminala. Organizirani kriminal predstavlja jednu staru pojavu i možemo slobodno reći na ima svoju "tradiciju." Kako bismo bolje razumijeli korijen nastanka organiziranog kriminala autor Hawkins (1996) postavlja sljedeća pitanja „Zašto zločin traje generacijama, unutar obitelji i određenih pojedinaca? Je li zločin manifestacija naslijeđene latentne osobine ili rezultat neuspjeha procesa socijalizacije i postavljanja normi? Je li kriminal rezultat interakcije s delikventnim vršnjacima? Ako je zločin proizvod interakcije između pojedinaca i njihovog društvenog okruženja koji su mehanizmi pomoću kojih društveni konteksti utječu na individualna ponašanja? Mnoga od ovih pitanja zanimala su kriminologe od samog početka. Ipak, oni ostaju među aktualnim pitanjima kriminologije." (Hawkins, 1996).³² Jedan od glavnih problema organiziranog kriminala jest što takve aktivnosti predstavljaju vrlo unosan profit te je vrlo lako navesti mlađe dobne skupine na sudjelovanje u navedenim aktivnostima. Naravno, postoje zemlje koje imaju veću ili manju stopu kriminala. Iz tog razloga potrebno je vrlo brzo prepoznati rizične čimbenike za mogući nastanak ili širenje kriminalnih aktivnosti. Vrlo snažna strategija predstavljala bi organizaciju raznih programa za edukaciju mlađih dobnih skupina s ciljem sticanja znanja o rizičnim skupinama s kojima se zasigurno susrećemo u svakodnevnom životu.

3.2. Uloga i vrste organiziranog kriminala

Kao što smo već razjasnili, organizirani kriminal predstavlja jednu profitabilnu aktivnost no svaka zemlja članica Interpol-a predstavlja dio jedne slagalice u kojoj su neophodni razni načini suradnje kako bi se povećao postotak već i ovako snažno funkcionalne organizacije u borbi protiv organiziranog kriminala. „Možda mislite da transnacionalni, organizirani kriminal pripada drugom svijetu, daleko od vašeg. U stvarnosti, oni mogu utjecati na vas na dnevnoj razini, a da niste ni svjesni. Ali puno toga možete učiniti da zaštitite sebe i svoju

³² Hawkins J. David (1996). Delinquency and crime. Current theories. Cambridge Criminology Series.

obitelj. Ne samo da možete povećati svoju razinu sigurnosti, već ćete također pomoći u smanjenju profita koji se uvlači u organizirani kriminal." (Interpol).³³

3.2.1. Internacionalni organizirani kriminalitet

Prema časopisu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije možemo zaključiti da „pod internacionalnim (međunarodnim) organiziranim kriminalom podrazumijevamo organizirane kriminalne grupe koje djeluju u jednoj državi, a svoje djelatnosti mogu po potrebi raširiti i na susjedne države, dok globalni organizirani kriminal podrazumijeva sve pojavne oblike grupnog organiziranog kriminala u svijetu (Petrović i Meško, 2008, s. 230, Bošković i Skakavac, 2009, str. 145-148). Internacionalizacija organiziranog kriminala je neizbježna pojava koja ne poznaje nacionalne granice, boju kože, vjeru i naciju, te se zbog toga koristi prefiks transnacionalni. Organizirane kriminalne skupine vrše svoje kriminalne aktivnosti u više zemalja, te zbog toga predstavljaju prijetnju nacionalnoj, regionalnoj, međunarodnoj i globalnoj sigurnost." (Smajić, 2014:38).

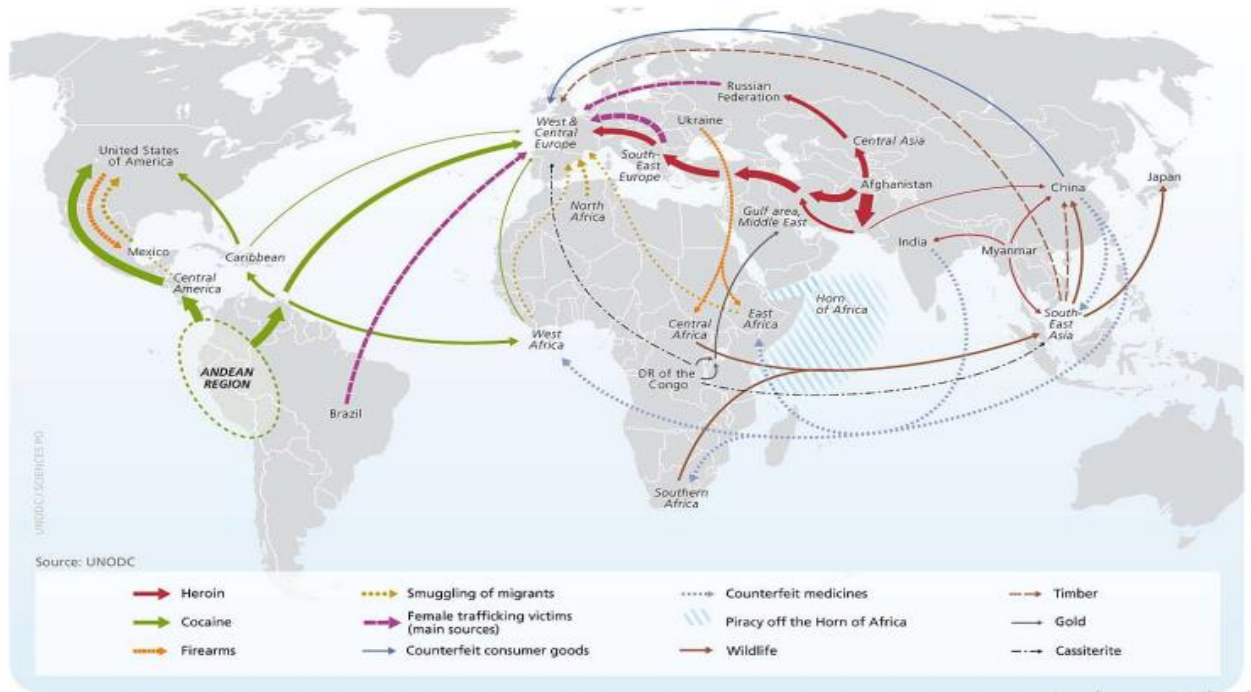
3.2.2. Transnacionalni organizirani kriminalitet

Autor Šuperina (2015) naglašava da „transnacionalni organizirani kriminalitet – obuhvaća kriminalne skupine koje imaju svoje vodstvo u jednoj državi, a zbog opsega kriminalne aktivnosti djeluju i u drugim državama." (Šuperina, 2015:300).³⁴ Spoznajući moguće opasnosti i rizike koje organizirani kriminal predstavlja ili može predstavljati Smajić (2012) smatra da „transnacionalni organizirani kriminal, odnosno kriminalne organizacije su sposobne kreirati visok stupanj smetnji za pravnu, ekonomsku i sigurnosnu aktivnost države, dovodeći u pitanje efikasnost djelovanja unutarnjeg državnog poretka, čime se znatno dovodi u pitanje sigurnost građana i nacionalna sigurnost države. Profit predstavlja osnovnu motivacijsku snagu organiziranog kriminala i svaka njegova aktivnost je usmjerena ka uvećanju dobiti. Prihvatljiva je konstatacija Jamesa Rosenaua da su organizirane kriminalne skupine akteri međunarodnih odnosa bez suvereniteta. Zbog toga, sveobuhvatni i neizbježni procesi monetarne, finansijske i ekonomske globalizacije predstavljaju novo futurističko-

³³ Interpol. What can you do: Stay safe. (Datum pristupa: 10.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/What-you-can-do/Stay-safe>

³⁴ Šuperina, Marijan (2015). Prikazi i osvrti: Borislav Petrović i Bojan Dobovšek: Mreže organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/231455>

profitno polje djelovanja organiziranog kriminala. Zahvaljujući brzjoj sposobnosti prilagođavanja, organizirani kriminal se prilagodio novonastalim prilikama i uvjetima, te skoro neprimjetno transformirao od klasično-tradicionalnog ka savremeno-informacijskom modelu organiziranog ekonomskog kriminala." Smajić, 2012:220).

Slika 6. Glavni globalni tijekovi transnacionalnog organiziranog kriminala. (Izvor: UNODC:2010:2).³⁵

Transnacionalni i ostale vrste organiziranog kriminala ne mogu i ne smiju biti nedodirljivi. Sigurnosni sistem, prije svega Interpolov, navedenu činjenicu uveliko i dokazuju te potkrepljuju mnogobrojnim dokaznim dokumentima i uspješnim rezultatima djelovanja organizacije. Spoznajući ozbiljnost prijetnji globalnoj sigurnosti od strane transnacionalnog organiziranog kriminala autor Smajić (2014) dolazi do tvrdnji da „prema zaključcima konferencije iz 1994. godine koju je organizirao washingtonski think tank, odnosno Centar za strateške i međunarodne studije, transnacionalni kriminal označen je „novim carstvom zla“, dok se u UN-ovom izvještaju iz 1996. godine tvrdilo da je transnacionalni kriminal postao „novi oblik geopolitike“ (Giraldo i Trinkunas, 2010, s. 393). Transnacionalni organizirani kriminal, odnosno kriminalne organizacije su „sposobne kreirati visok stupanj smetnji za

³⁵ Glavni globalni tijekovi transnacionalnog organiziranog kriminala. The globalization of crime: A transnational Organized Crime Threat Assessment. Izvor: UNODC:2010:2. (Datum pristupa: 29.04.2022.) Opširnije na <https://www.refworld.org/pdfid/4cad7f892.pdf>

pravnu, ekonomsku i sigurnosnu aktivnost države, dovodeći u pitanje efikasnost djelovanja unutarnjeg državnog poretka, čime se znatno dovodi u pitanje sigurnost građana i nacionalna sigurnost države“ (Bašić i Stoett, 2003, s. 98). Profit predstavlja osnovnu motivacijsku snagu organiziranog kriminala i svaka njegova aktivnost je usmjerena ka uvećanju dobiti. Slični primjeri pokazuju da je transnacionalni organizirani kriminal sposoban infiltrirati se u društveno-političke elite i potkopati osnovne funkcije države, pa i šire. Između ostalog, može se konstatirati da transnacionalni organizirani kriminal potkopava i demokratsku stabilnost države, osobito kroz određene koruptivne djelatnosti na svim nivoima." (Smajić, 2014:36-40).

SAVREMENE DJELATNOSTI TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA		
trgovina drogom	trgovina oružjem	trgovina ljudima
krijumčarenje ljudima	korupcija	lihvarstvo
pranje novca	prostitucija	krijumčarenje migranata
cyber-kriminal	krađa intelektualnog vlasništva	pomorsko piratstvo
trgovina ljudskim organima	krađa i krijumčarenje kulturnih dobara ¹	krađa i krijumčarenje motornih vozila
ekološki kriminalitet	krijumčarenje oružja	prevare u osiguranju
trgovina djecom	ilegalna trgovina visokotarifnim robama	igre na sreću, razne vrste kocke

Tablica 1. Suvremene djelatnosti transnacionalnog organiziranog kriminala. Izvor: Smajić: (2014:34).

3.2.3. Multinacionalni organizirani kriminalitet

Jasno je da postoje mnoge vrste kriminalnih struktura koje su vrlo umrežene te ne poznaju državne granice, a jedan od najboljih primjera predstavlja upravo „multinacionalni organizirani kriminalitet – u okviru kojeg se kriminalne skupine pojedinih država udružuju tako da se njihovo djelovanje razvija u različitim državama." (Šuperina, 2015:300).³⁶ Iako navodeći tvrdnje autora Smajića (2014) i Šuperine (2015) da transnacionalni i multinacionalni organizirani kriminalitet uveliko dovode u pitanje unutarnji državni poredak te sve veći razvoj kriminalnih organizacija, složiti ćemo se da kriminalne djelatnosti ne mogu tek tako nesmetano djelovati. Naravno, nemoguće je bilo koju vrstu organiziranog kriminala svesti na

³⁶ Šuperina, Marijan (2015). Prikazi i osvrti: Borislav Petrović i Bojan Dobovšek: Mreže organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/231455>

stopostotni minimum, no itekako je moguće suziti kriminalnu mrežu ili barem spriječiti njeno daljnje širenje.

3.2.4. Globalni organizirani kriminalitet

Šuperina (2015) navodi da „globalni organizirani kriminalitet – obuhvaća sve pojavne oblike organiziranog kriminaliteta u svijetu." (Šuperina, 2015:300).³⁷

3.2.5. Klasični organizirani kriminalitet

Gotovo da ne postoji društvo u suvremenom svijetu koje nije pogođeno barem jednom vrstom organiziranog kriminaliteta. „Klasični organizirani kriminalitet – obuhvaća klasična područja djelovanja organiziranog kriminaliteta: krađe, provale, trgovanje dogom, igre na sreću, oružje, prostitucija i slično, uz upotrebu nasilja i/ili ucjenjivanja." (Šuperina, 2015:300).³⁸

3.2.6. Organizirani poslovni kriminalitet

Imajući u vidu osvijestiti populaciju o vrsti i ulogama organiziranog kriminaliteta jedne od najzastupljenijih vrsta organiziranog kriminala zbog iznimne moći koju posjeduje – tj. „Organizirani poslovni kriminalitet – najbolje organizirani kriminalitet s poznavanjem organizacije, menadžmenta i businessa, s visokim stručnim znanjem ekonomije i prava, povezan s upravnim strukturama, vladinim institucijama te tržištem rada. Kod njega je gotovo nemoguće vidjeti žrtve, pa tako nestaju izvori podataka važni za njegovo istraživanje. On posjeduje veću moć, visoki stupanj organiziranosti i koristi sredstva nastupajući u okviru legalnih tržišta." (Šuperina, 2015:300-301).³⁹

³⁷ Šuperina, Marijan (2015). Prikazi i osvrti: Borislav Petrović i Bojan Dobovšek: Mreže organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/231455>

³⁸ Šuperina, Marijan (2015). Prikazi i osvrti: Borislav Petrović i Bojan Dobovšek: Mreže organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/231455>

³⁹ Šuperina, Marijan (2015). Prikazi i osvrti: Borislav Petrović i Bojan Dobovšek: Mreže organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/231455>

3.3. Kriminogeni potencijal za razvijanje organiziranog kriminala

Kao jedno od najvažnijih pitanja koje moramo postaviti kako bismo bolje razumijeli potencijal za razvijanje organiziranog kriminala jest: „Da li geografija utječe na pojavu i/ili širenje organiziranog kriminala?“ Objašnjenja samog porijekla odnosno pogodnih uvjeta za razvijanje organiziranog kriminala mogu biti raznolika, od siromaštva, želje za sticanjem profita, moći itd. „Svojim sadržajima i oblicima organizirani kriminalitet je izuzetno dinamična i složena pojava, fenomen. Suština i bit organiziranog kriminaliteta jest da ga ne vidimo i ne čujemo. Svoj sastav i strukturu prilagođava zahtjevima konkretne sredine. Upravo stoga što su karakteristike organiziranog kriminaliteta visoka profesionalnost, organiziranost i gotovo neograničena financijska sredstva, odnosi između legalnog i ilegalnog se stalno zaoštravaju. Sve veće nezakonite dobiti (lukrativni element organiziranog kriminaliteta) predstavljaju stalnu rastuću opasnost za državu i društvo jer je, s jedne strane, investiraju u potpuno legalne poslove, a s druge strane, veliki je korupcijski potencijal.“ (Šuperina, 2015:301).

Orlić (2017) u svom djelu istraživanja nezakonitih financijskih tijekova profita ostvarenog organiziranim kriminalom navodi da „stjecanje profita organizirani kriminal osigurava kroz predikatna kaznena djela, koja su najčešće povezana s nezakonitom trgovinom drogom, oružjem i visokotarifnom robom, trgovanjem i krijumčarenjem ljudima, prostitucijom, korupcijom i terorizmom. Istraživanje nezakonitih financijskih tijekova, formalnih ili onih neformalnih, kroz poduzimanje imovinskih izvida jedna je od obaveza policije tijekom provođenja kriminalističkog istraživanja. Istraživanje tijeka nezakonitog profita proizašlog iz organiziranog kriminala smatra se jednim od najvećih izazova sadašnjosti i budućnosti institucija koje se bave njegovim suzbijanjem. Kako se razvijalo društvo, tako su se razvijali i oblici organiziranog kriminala, čija je glavna karakteristika brza mogućnost prilagodbe u svim uvjetima, te jedini cilj stjecanje znatnog profita u što kraćem vremenu. Istraživanje predikatnih kaznenih djela podrazumijeva i istraživanje nezakonitih financijskih tijekova nezakonito stečenog profita, jer upravo taj nezakonito stečeni profit, kako bi mogao biti od koristi organiziranom kriminalu, prolazi kroz nezakonite financijske tijekove, a sve s ciljem da mu se što teže ili uopće ne uđe u trag. (Orlić, 2017:63-64).⁴⁰

⁴⁰ Orlić, Sanja (2017). Istraživanje nezakonitih financijskih tijekova profita ostvarenog organiziranim kriminalom. Pregledni znanstveni rad. PU primorsko – goranska, MUP RH. (Datum pristupa: 11.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/285162>

Postoje mnogi uvjeti koji su vrlo pogodni za nastanak i daljnji razvoj kriminalnog okruženja, navodi autor Damir Brnas (2015). „Oni kriminogeni faktori koji su odgovorni za povijesno i socioekonomsko okruženje plodno za razvitak svih oblika organiziranog kriminala su:

- poremećaji gospodarskog sustava i korupcija
- negativna demografska gibanja
- smanjivanje aktivne populacije
- visok stupanj nezaposlenosti
- prihvaćanje kriminalnih aktivnosti kao “uobičajenih” (npr. u Africi, Aziji i sl.).

U uvjetima u kojima neka zemlja predstavlja kriminogeni potencijal za razvoj organiziranog kriminala, uviđa se kompleksnost problema koji nameće pitanje kvalitetnog funkcioniranja sustava nacionalne sigurnosti države u njegovu kontroliranju. Također, otežavajuće okolnosti nastaju ako se organizirani kriminal promatra većinom na nacionalnoj razini, što dovodi do njegovog širenja i razvoja struktura. Naime, bliska suradnja između kriminalaca različitih državljanstava i narodnosti posebno je obilježje organiziranog kriminala, koje podrazumijeva stvaranje mreža pomoću kojih se pojedinci, ćelije ili skupine uključuju u pojedinu transakciju u danoj zemlji, a zatim povezuju s pojedincima i skupinama u drugim zemljama. Organizirani kriminal utječe na destabilizaciju državnih institucija, narušavanje pravnog poretka, gospodarski kriminal, korupciju i ukupnu percepciju međunarodne javnosti. (Brnas, 2015:358-359). Autor Brnas (2015) je vrlo detaljno objasnio glavne uvjete za stvaranje pogodnog sistema za razvoj i širenje organiziranog kriminala te svi kriminogeni faktori koje je analizirao nisu toliko daleko povezani koliko se čini. Svi faktori se nadovezuju jedni na druge te glavni problem predstavlja onaj trenutak kada je organizirani kriminal postao biznis, i to vrlo profitabilan. Biznis predstavlja glavno žarište kriminalnih organizacija.

3.4. Oblici organiziranog kriminala

3.4.1. Korupcija

Kako bismo osvijestili populaciju o prirodi ovog problema te što brže i uspješnije došli do rješenja suzbijanja organiziranog kriminala neophodno je provesti istraživanje o samim oblicima organiziranog kriminala s kojima se susrećemo u svakodnevnom životu. „Korupcija - (lat. *corruptio*: podmićivanje; pokvarenost), korištenje javne dužnosti radi osobnoga probitka. Često se tim pojmom označavaju različite društvene pojave: organizirani i gospodarski kriminal, loša vlast i njezine posljedice, ljudska prevrtljivost i bahatost vlasti.

Korupcija kao politička pojava znači kvarenje vlasti. U pravnome smislu riječi korupcija je traženje ili primanje bilo kakve novčane vrijednosti ili druge povlastice, kao što je dar, usluga, obećanje ili pogodovanje, u zamjenu za neki akt ili propust u obavljanju javne dužnosti." (Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža, 2021).⁴¹

Autor Šaljić (2015) predstavlja korupciju kao „sinonim za pokvarenost, raspadanje, podmićivanje službenoglica, razvrat. Iz ovog pojma proističe reč korupcionista – pokvaren čovjek, koji prima mito, koji je potplaćen, odnosno pohlepno koristoljubiv. Analiza sadržaja prezentovanih definicija ukazuje na sljedeće zajedničke karakteristike korupcije:

- (1) nezakonito djelovanje lica kao pojedinaca ili udruženih u kolektivitet kojima je provjerena odgovornost u javnom ili privatnom sektoru;
- (2) korupcionaši nisu klasični kriminalci (iz podzemlja), već lica na položaju i od ugleda;
- (3) protuzakonita djelatnost korupcionaša je svijesna, planska, sistematska i voljna;
- (4) djelatnost korupcionaša je nemoralna jer predstavlja najbeskrupulozniji oblik eksploatacije podvlašćenih slojeva društva;
- (5) cilj korupcionaša je brzo i nezajažljivo bogaćenje suprotno zakonima ili ostvarivanje ličnog interesa ili neke vrste moći u društvu;
- (6) neadekvatna organizacija države i uređenost njenog pravnog poretka predstavljaju najveću pogodnost za pojavu i djelovanje korupcionaša;
- (7) korupcija veoma negativno (urušavajuće) utječe na sve vitalne vrijednosti države i razara nacionalu bezbjednost." (Šaljić, 2015: 137-140).

Citirajući tvrdnje autora Brnasa (2015) možemo zaključiti da „korupcija predstavlja društveno neprihvatljivu pojavu koja izravno ugrožava ljudska prava, razara moral te ugrožava stabilnost i gospodarski napredak države. U pogodno tlo za razvijanje i širenje korupcije spadaju države koje se nalaze u tranzicijskim procesima, kao i one države koje nisu u dovoljnoj mjeri uspostavile zakonodavni okvir temeljen na adekvatnoj analizi stanja i

⁴¹ Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021). Korupcija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Datum pristupa: 22.04.2022.) Opširnije na <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33273>

identifikaciji koruptivnih rizika u pojedinim područjima gospodarskog, društvenog i političkog djelovanja. Osim što je u suprotnosti s pozitivnim zakonskim propisima, ona predstavlja i devijaciju temeljnih društvenih načela i izravno utječe na percepciju vladavine prava i osjećaj sigurnosti kod građana, stoga borba protiv korupcije predstavlja osnovni preduvjet za razvoj otvorenog i demokratskog društva. Organizirani kriminal orijentiran je na stvaranje povoljnih uvjeta za svoj opstanak, ali i za širenje djelovanja u vidu novih sfera iz područja ekonomskog i političkog života. U tom kontekstu indikatore za prepoznavanje organiziranog kriminala moguće je definirati kroz korupciju i spregu pripadnika kriminalnih udruženja s predstavnicima gospodarstva, financija, izvršne, sudbene i političke vlasti radi, ostvarenja svojih kriminalnih ciljeva ili izbjegavanja kaznenog progona za počinjena kaznena djela te pranje na taj način stečenog novca." (Brnas, 2015:354-360).

3.4.2. Cyber kriminal

Cyber kriminal predstavlja jednu vrlo rasprostranjenu zlonamjernu domenu koja služi za protuzakonito prikupljanje podataka za ostvarenje određenih ciljeva. „Riječi i izrazi koji su jedva postojali prije desetak godina danas su dio našeg svakodnevnog jezika, jer kriminalci koriste nove tehnologije za cyber napade na vlade, tvrtke i pojedince. Ovi zločini ne poznaju granice, fizičke ili virtualne, uzrokuju ozbiljnu štetu i predstavljaju vrlo stvarnu prijetnju žrtvama diljem svijeta. Cyber kriminal napreduje nevjerojatno brzim tempom, s novim trendovima koji se stalno pojavljuju. Cyber kriminalci postaju sve agilniji, iskorištavaju nove tehnologije munjevitom brzinom, prilagođavaju svoje napade novim metodama i surađuju jedni s drugima na načine koje dosad nismo vidjeli. Složene kriminalne mreže djeluju diljem svijeta, koordinirajući zamršene napade u nekoliko minuta. Policija stoga mora ići ukorak s novim tehnologijama kako bi razumjela mogućnosti koje stvaraju za kriminalce i kako se mogu koristiti kao alati za borbu protiv kibernetičkog kriminala." (Interpol).⁴² Sa cyber kriminalom se možemo susresti posvuda te gotovo svakodnevno možemo čuti ili pročitati o manjim ili većim, odnosno ozbiljnijim cyber napadima. Kriminalne organizacije ove vrste su vrlo dobro organizirane te posjeduju visokotehnološke alate i pomno isplaniranu strategiju kojoj je ponekad teško ući u trag, no nije nemoguće. Cyber kriminal predstavlja doista

⁴² Interpol, Cyber crime - Cyberattacks know no borders and evolve at a rapid pace. (Datum pristupa: 22.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Crimes/Cybercrime>

zabrinjavajuću pojavu, stoga ga možemo opravdano nazvati i suvremenim kriminalnim podzemljem.

Iako suvremene tehnologije koje se razvijaju "brzinom svjetlosti" predstavljaju mnoge prednosti, isto toliko pogoduju izloženosti mnogim opasnostima i rizicima. Važno je naglasiti značaj uspostavljanja međunarodne suradnje i standarda za suzbijanje visokotehnološkog kriminala. „Uvođenje cijele serije novih informacionih tehnologija pomoglo je čuvanju sigurnosti i istovremeno nametnulo ozbiljne nove opasnosti. Posljednjih nekoliko decenija, razne međunarodne organizacije radile su na iznalaženju načina za sprječavanje korištenja informacionih tehnologija u svrhe zločina i dijela koja ugrožavaju međunarodnu sigurnost, istovremeno radeći na izradi smjernica za sprječavanje država da koriste takve tehnologije na načine koji predstavljaju opasnost za ljudska prava i slobode. Definicija onoga što čini kriminal na internetu još uvijek nije postavljena, međutim ovaj izraz se najčešće odnosi na široki dijapazon krivičnih djela i zloupotreba u vezi sa informacionom tehnologijom, a najčešće navođeni incidenti su oni koji uključuju hakere i računarske viruse. Eksplozija u porastu korištenja informacionih sistema u svim mogućim oblastima i u sve moguće svrhe dovela je međunarodne organizacije u situaciju da budu zabrinute zbog rizika koji se nameću. Ovo je na kraju dovelo Vijeće Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) da u novembru 1992. izda detaljne smjernice o sigurnosti informacionih sistema u cilju:

- Podizanja svijesti o rizicima po informacione sisteme i o mjerama sigurnosti kako bi se borilo protiv ovih rizika
 - Stvaranja općeg okvira pomaganja onim koji su zaduženi, u javnom i privatnom sektoru, za izradu i primjenu koherentnih mjera, praksi i procedura usmjerenih ka sigurnosti informacionih sistema
 - Promoviranja suradnje između javnog i privatnog sektora u izradi i primjeni takvih mjera, praksi i procedura
 - Podsticanja povjerenja u informacione sisteme i načine na koji se oni pružaju i koriste (...)
 - Promoviranja međunarodne suradnje u postizanju sigurnosti u informacionim sistemima.”
- (Born, 2003:149-150).

Konvencija za zaštitu pojedinaca u vezi sa automatskom obradom osobnih podataka (ETS br. 108)

S porastom mogućih prijetnji i rizika od visokotehnološkog kriminala nastale su učinkovitija sredstva za zaštitu podataka poput navedene Konvencije. „Glavni cilj Konvencije je staviti pojedince u poziciju da znaju, razumiju i kontroliraju obradu njihovih osobnih podataka od strane drugih. Sukladno tome, Preambula se izričito poziva na pravo na osobnu autonomiju i pravo kontrole osobnih podataka, što proizlazi posebice iz prava na privatnost, kao i na dostojanstvo pojedinca. Ljudsko dostojanstvo zahtijeva uspostavljanje zaštitnih mjera prilikom obrade osobnih podataka, kako se pojedinci ne bi tretirali kao puki objekti. Konvencija 108, kroz načela koja postavlja i vrijednosti koje ugrađuje, štiti pojedinca, istovremeno osiguravajući okvir za međunarodne tokove podataka. To je važno budući da globalni tokovi informacija igraju sve značajniju ulogu u suvremenom društvu, omogućujući ostvarivanje temeljnih prava i sloboda uz poticanje inovacija i poticanje društvenog i gospodarskog napretka, a također imaju vitalnu ulogu u osiguravanju javne sigurnosti. Tijek osobnih podataka u informacijskom i komunikacijskom društvu mora poštivati temeljna prava i slobode pojedinaca. Nadalje, razvoj i korištenje inovativnih tehnologija također bi trebali poštivati ta prava. To će pomoći u izgradnji povjerenja u inovacije i nove tehnologije te dalje omogućiti njihov razvoj." (Vijeće Europe, 2016:4-5).⁴³

Cryptojacking

Interpol je organizirao mnoge uspješne operacije za suzbijanje visokotehnološkog kriminala, od kojih ćemo izdvojiti tri najvažnije – Goldfish Alpha, ASEAN i Americas. „Nakon što je otkrio globalnu kampanju cryptojackinga koja iskorištava ranjivost u MikroTik usmjerivačima, INTERPOL je koordinirao operaciju Goldfish Alpha u jugoistočnoj Aziji, gdje je prvotno identificirano više od 20.000 hakiranih usmjerivača. Istražitelji kibernetičkog kriminala i stručnjaci iz policije i nacionalnih timova za hitne računalne situacije (CERT) u regiji radili su zajedno kako bi locirali zaražene usmjerivače, upozorili žrtve i zakrpili uređaje kako više nisu bili pod kontrolom kibernetičkih kriminalaca, smanjujući broj infekcija za 78%. INTERPOL je vodio nekoliko operacija u različitim regijama usmjerenih na aktivnosti organiziranog kibernetičkog kriminala. Ovi 'cyber skokovi' okupili su istražitelje da djeluju na temelju informacija o prijetnjama koje su razvijene s partnerima iz privatnog sektora.

⁴³ Vijeće Europe 2016. *Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data (ETS No. 108)*. (Datum pristupa: 22.04.2022.) Opširnije na <https://rm.coe.int/0900001680696bc00>

ASEAN – Operacija ASEAN-a kombinirala je stručnost policije i privatnog sektora kako bi identificirala poslužitelje za zapovijedanje i kontrolu koji šire različite vrste zlonamjernog softvera, što je dovelo do otkrića gotovo 270 kompromitiranih web stranica, uključujući vladine portale. Identificiran je i niz operatera web-mjesta za krađu identiteta, uključujući jednog s poveznicama na Nigeriju. Jedan kriminalac sa sjedištem u Indoneziji koji prodaje komplete za krađu identiteta putem Darkneta objavio je YouTube videozapise koji korisnicima pokazuju kako koristiti nedopušteni softver.

AMERIKA – Zemlje sudionice provele su jedinstvenu akciju protiv infrastrukture kibernetičkog kriminala u regiji na temelju obavještajnih podataka INTERPOL-a. Istrage su dovele do identifikacije 26 pogođenih vladinih web stranica, šest hakerskih grupa i nekoliko pojedinačnih hakera, te informacija o gotovo 40 slučajeva krađe identiteta i distribucije zlonamjernog softvera u vezi s 3700 aktivnih cyber prijetnji." (Interpol).⁴⁴

3.4.3. Trgovina ljudima

Trgovinu ljudima prije svega treba promatrati s gledišta ljudskih prava putem pružanja psihološke, zdravstvene i mnogih drugih oblika pomoći. Filipović (2015) vrlo detaljno navodi sam pojam i definiciju trgovine ljudima te detaljnu analizu što ovakav oblik organiziranog kriminala sadrži te koje su dobne skupine najčešće pogođene ovim ropstvom 21. stoljeća. „Prvi međunarodni dokument u kojem je sadržana definicija pojma „trgovina ljudima“ je Protokol za sprječavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom (u daljem tekstu: Protokol UN), kojim se dopunjava Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala (u daljem tekstu: Konvencija UN), koji su usvojeni 15.11.2000. godine. Članom 3. tačkom (a) Protokola UN određeno je da, za svrhe tog protokola, "trgovina ljudima" znači regrutiranje, transport, transfer, skrivanje/pružanje utočišta ili prihvata osoba, putem prijetnje ili upotrebom sile ili drugih oblika prinude, otmice, prijevara, obmanjivanja, zloupotrebe vlasti ili stanja ugroženosti, davanja ili primanja novca ili beneficija za dobijanje pristanka osobe koja ima kontrolu nad nekom drugom osobom, u svrhu eksploatacije. Eksploatacija uključuje, u najmanjoj mjeri, iskorištavanje prostitucije

⁴⁴ Interpol. *Cybercrime operations – On the ground support against cybercrime*. (Datum pristupa: 22.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Crimes/Cybercrime/Cybercrime-operations>

drugih ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu, pokornost ili uzimanje organa.” Dakle, u smislu Protokola UN, trgovina ljudima podrazumijeva preduzimanje određenih radnji učinjenja uz primjenu određenih sredstava ili načina učinjenja u svrhu eksploatacije žrtve trgovine ljudima. Članom 3(b) Protokola UN određeno je: „Pristanak žrtve trgovine ljudima na namjeravanu eksploataciju izloženu u tački (a) ovog člana bit će nevažan kada je upotrijebljeno bilo koje sredstvo izloženo u tački (a). Međutim, prema članu 3 (c) Protokola UN “Regrutiranje, transport, transfer, skrivanje ili prihvata djeteta radi eksploatacije smatrat će se ”trgovinom ljudima” čak kada ne uključuje nijedno sredstvo predviđeno tačkom (a) ovog člana.” Polazi se od toga da dijete, zbog svoje nedovoljne psiho-fizičke razvijenosti i socijalne nezrelosti, nije u stanju da slobodno odlučuje o svojoj migraciji i vrsti i uvjetima rada koji će obavljati. Za uspostavljanje međunarodnih standarda u borbi protiv trgovine ljudima značajna je i Konvencija Vijeća Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (u daljem tekstu: Konvencija VE). U njoj se trgovina ljudima kvalificira kao kršenje ljudskih prava i napad na dostojanstvo i integritet čovjeka. Njeni primarni ciljevi su osiguranje poštivanja prava žrtava i njihova zaštita, borba protiv trgovine ljudima i unaprijeđenje međunarodne saradnje u borbi protiv trgovine ljudima. Konvencija VE se primjenjuje na sve oblike trgovine ljudima bilo da je ona nacionalna ili transnacionalna i bilo da je povezana ili ne sa organiziranim kriminalom. Borbi protiv trgovine ljudima posvećuje se odgovarajuća pažnja i u okviru Evropske unije. Iako nije obavezujuća za BiH, za identifikaciju međunarodnih standarda, značajna je Direktiva 2011/36/EU Evropskog parlamenta i Vijeća o sprečavanju i suzbijanju trgovine ljudima i zaštiti njenih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP4 (u daljem tekstu: Direktiva EU). Ova Direktiva trgovinu ljudima definira nešto potpunije nego Protokol UN i Konvencija VE. Osim radnji učinjenja i oblika iskorištavanja u svrhu kojih se vrši trgovina ljudima navedenih i u tim dokumentima, Direktiva EU propisuje da radnje učinjenja trgovine ljudima uključuju i razmjenu ili prijenos kontrole nad osobama koje su predmet trgovine, a kao oblici iskorištavanja u svrhu kojih se vrši trgovina ljudima izričito su navedeni i prošenje i iskorištavanje krivičnih djela. Tako, Konvencija Ujedinjenih naroda za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena utvrđuje obavezu država članica da preduzimaju sve odgovarajuće mjere, uključujući i zakonodavne, radi suzbijanja svih oblika trgovine ženama i iskorištavanja prostitucije žena. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta⁶ obavezuje države članice da preduzmu sve odgovarajuće nacionalne, bilateralne i multilateralne mjere za sprečavanje otmice, prodaje ili trgovine djecom u bilo kojem cilju i u bilo kojem obliku. Njenim Fakultativnim protokolom o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji države

članice su se obavezale da zabrane prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju, određeno je značenje pojmova „prodaja djece“, „dječja prostitucija“ i „dječja pornografija“, te određena djela i aktivnosti koje, kao minimum, moraju biti obuhvaćena krivičnim zakonom. Za suzbijanje trgovine ljudima važne su i konvencije Međunarodne organizacije rada, posebno Konvencija broj 29 o prinudnom ili obveznom radu, koja sadrži definiciju pojma „prinudni ili obvezni rad“ i Konvencija broj 182 o najgorim oblicima iskorištavanja dječjeg rada, koja sadrži definiciju pojma „najgori oblici iskorištavanja dječjeg rada.“ Za položaj žrtava trgovine ljudima – stranaca značajan je Zakon o strancima (u daljem tekstu: ZOS⁴⁵). Tim zakonom reguliran je privremeni boravak iz humanitarnih razloga za strance koji ne ispunjavaju opće uvjete za odobrenje boravka ako su žrtve trgovine ljudima." (Filipović, 2017: 5-11).

Iz navedenih tvrdnji autora Filipovića (2015) možemo zaključiti da se trgovina ljudima prije svega provodi zbog radne i spolne eksploatacije pojedinaca. Radna eksploatacija može biti npr. prosjačenje iza koje naravno, stoji određena grupa ili organizacija. Kao što već znamo, iza spolne eksploatacije stoji prostitucija te je vrlo važan i prvi korak u ovoj vrsti organiziranog kriminala utvrditi tko je žrtva jer se vrlo često zna dogoditi da se žrtva iz raznoraznih razloga ne želi izjasniti (npr. strah). „Ovaj vid organizovanog kriminala predstavlja svjetski fenomen koji je poprimio neviđene razmjere, pa samim tim ni područje Jugoistočne Europe nije izostavljeno te se smatra da je trgovina ljudima najrasprostranjeniji vid organizovanog kriminala. Posebnu ozbiljnost trgovini ljudima daje i činjenica da su žrtve trgovine ljudima izložene dugotrajnoj eksploataciji, nasilju, nehumanom i degradirajućem ponašanju." (Fejzić, 2019:30-31).⁴⁶ Neophodno je naglasiti da svatko može biti pogođen ovom vrstom organiziranog kriminala, bez obzira na dob i spol. EMPACT⁴⁷ ima jasnu metodologiju za borbu protiv trgovina ljudima, a to jest:

⁴⁵ Važno je istaknuti ozbiljnost ovog zakona jer „ZOS garantira pomenutoj kategoriji stranaca žrtava trgovine ljudima pravo na pravnu pomoć u postupku ostvarivanja statusnih pitanja. Istovjetnu odredbu sadrži i Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima i odnosi se na žrtvu koja je smještena u sklonište.139 Uz to, Pravilnik propisuje da žrtva trgovine ljudima u skloništu ima pravo na informiranje i pravno savjetovanje o svojim pravima i obavezama, na jeziku koji razumije i da se ono osigurava putem službi ili organizacija za besplatnu pravnu pomoć sa kojima Ministarstvo sigurnosti BiH ima potpisan protokol o pružanju besplatne pravne pomoći." (Filipović, 2017, str. 35).

⁴⁶ Fejzić, Aldina (2019). Regionalna suradnja u borbi protiv organizovanog kriminala na području Jugoistočne Evrope. Fakultet političkih nauka, Sarajevo. (Datum pristupa: 10.04.2022.) Opširnije na <https://fpn.unsa.ba/b/wp-content/uploads/2020/01/Finalni-magistarski.pdf>

⁴⁷ EMPACT je kratica za Europsku multidisciplinarnu platformu protiv prijetnji od kriminala. Uvodi integrirani pristup unutarnjoj sigurnosti EU-a, uključujući mjere koje sežu od kontrola vanjskih granica, policijske, carinske i pravosudne suradnje do upravljanja informacijama, inovacija, obuke, prevencije i vanjske dimenzije unutarnje

- „razbiti kriminalne mreže koje se bave trgovinom ljudima za sve oblike iskorištavanja, uključujući radno i seksualno iskorištavanje, s posebnim naglaskom na one koji iskorištavaju maloljetnike za prisilni kriminal; oni koji koriste nasilje ili prijete nasiljem nad žrtvama i njihovim obiteljima ili dovode žrtve u zabludu simulirajući da bi službeno iskorištavali; oni koji regrutiraju i oglašavaju žrtve na internetu, a servisiraju ih brokери koji pružaju digitalne usluge.
- borba protiv kriminalnih mreža uključenih u krijumčarenje migranata, posebice onih koje pružaju usluge olakšavanja neregularnih migranata duž glavnih migracijskih ruta koje prelaze vanjsku granicu EU-a i onih koje su uključene u olakšavanje sekundarnih kretanja i legalizaciju boravišnog statusa unutar EU-a, s posebnim naglaskom na one čije metode ugrožavaju živote ljudi." (Europol, 2022).⁴⁸

3.4.4. Trgovina oružjem

Ogroman je postotak trgovine oružjem diljem svijeta te predstavlja jednu od najvećih prijetnji za međunarodnu sigurnost. Trgovina oružjem danas predstavlja jedan širok i unosan "biznis" no moguće posljedice mogu biti ogromnih razmjera. „Trgovina oružjem je gotovo isključivo dodatni, a ne primarni izvor prihoda za mali broj uključenih organiziranih kriminalnih skupina. Većina skupina ulazi u posao trgovine oružjem kroz druge kriminalne aktivnosti, koje mogu ponuditi kontakte, poznavanje postojećih ruta i infrastrukture vezanu za krijumčarenje oružja. Oružje i organizirane kriminalne skupine uključene u trgovinu oružjem prvenstveno potječu sa Zapadnog Balkana (oružje se obično ilegalno držalo nakon nedavnih sukoba na tom području) i bivšeg Sovjetskog Saveza. Glavni izvori ilegalnog oružja su:

- ponovno aktiviranje neutraliziranog oružja
- provale i krađe
- pronevjera legalnog oružja
- prodaja legalnog oružja na ilegalnom tržištu, uključujući Darknet
- ponovno aktiviranje otpuštenog vojnog ili policijskog vatrenog oružja

sigurnosti, kao i javno-privatnih partnerstava gdje primjereno. Europol (2022). EU Policy Cycle – EMPACT. EMPACT 2022 + Fighting crime together.

⁴⁸ Europol (2022). EU Policy Cycle – EMPACT. EMPACT 2022 + Fighting crime together. (Datum pristupa: 18.05.2022). Opširnije na <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

- preinaka plinskih pištolja

Europol je 2014. procijenio da je u EU bilo gotovo pola milijuna izgubljenog ili ukradenog vatrenog oružja. Relativno visoki rizici povezani s trgovinom oružjem destimuliraju organizirane kriminalne skupine. Međutim, tamo gdje postoji potražnja, kriminalci će iskoristiti ranjivosti u legitimnim lancima opskrbe kako bi nabavili oružje i streljivo. (Europol, 2022).⁴⁹

Trgovina vatrenim oružjem je više zastupljena od ostalih vrsta oružja jer prema tvrdnjama Interpolove operacije Trigger II: Nezakonita trgovina vatrenim oružjem u Europi „vatreno oružje zahtijeva manje logistike i stručnosti u usporedbi sa eksplozivnim napravama. Kada su organizirane kriminalne grupe u Europi shvatile strateške prednosti vatrenog oružja, brzo su otkrili da ga je iznenađujuće lako pronaći. Uz povećanu zabrinutost zbog ilegalne trgovine oružjem iz istočnoeuropskih zemalja i balkanske regije u Europu, ključni faktor pokretača operacije pod vodstvom Interpola je uspostavljanje jače policijske mreže na terenu i razbijanje ovaj ilegalni tok vatrenog oružja." (Interpol, 2017).⁵⁰

Iako trgovina oružjem ne predstavlja primarni cilj, itekako omogućava i olakšava širenje drugih oblika organiziranog kriminala koje smo prethodno objasnili. „Vatreno oružje je žila kucavica organiziranog kriminala u Europi, kao i drugdje u svijetu. Oni olakšavaju trgovinu ilegalnim drogama i trgovinu ljudima. Opskrba ukradenim, prokrijumčarenim i prerađenim replikama oružja raspiruje sukob urbanih bandi. Vatreno oružje obično koriste sve organizirane kriminalne skupine kako bi zastrašile i prisilile svoje žrtve. Životni ciklus oružja počinje njegovom proizvodnjom. Zatim se njime trguje i koristi, većinu vremena odgovorno i u legitimne svrhe kao što su lov i sportsko streljaštvo. Na kraju svog životnog vijeka može biti deaktiviran ili potpuno uništen. Kriminalci stječu vatreno oružje iskorištavanjem ranjivosti u ovom životnom ciklusu. Oni krivotvore dokumente kako bi omogućili lažne transakcije, ili pretvaraju deaktivirano ili plinsko i alarmno oružje u operativno. EU je na jedinstvenoj poziciji da pomogne u remećenju kriminalnih tržišta kroz svoje zakone koji omogućuju

⁴⁹ Europol (2022). Illicit firearms trafficking. (Datum pristupa: 22.04.2022.) Opširnije na <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/illicit-firearms-trafficking>

⁵⁰ Interpol (2017). Operation Trigger II: Targeting illicit firearms trafficking in Europe. (Datum pristupa: 31.05.2022.) Opširnije na <https://www.youtube.com/watch?v=Lsyx3LnQfJw>

zajedničke standarde EU-a, kroz tokove financiranja, kroz policijsku i carinsku suradnju i angažman s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama." (European Commission).⁵¹

Interpol navodi da „ispravna identifikacija i opis određenog vatrenog oružja od temeljne je važnosti za istragu koja uključuje oružje i povećava šanse za stjecanje povijesti njegovog vlasništva.

Interpolova referentna tablica vatrenog oružja sadrži:

- Reference od 250.000 komada vatrenog oružja
- Slike 57.000 komada vatrenog oružja
- Informacije o oznakama vatrenog oružja uključujući zaštitne znakove, logotipe i oznake
- Korisne definicije i pojmovi za dijelove vatrenog oružja, pribor, funkcije i procese
- Povijest poduzeća
- Akronimi
- Šifre proizvođača

Ovo je interaktivni online alat i povezan je sa sustavom upravljanja evidencijom i praćenjem nezakonitog oružja (iARMS⁵²). Traženje vatrenog oružja može biti uspješno samo ako je vatreno oružje ispravno identificirano. Iz ove tablice ovlaštene korisnici u našim zemljama članicama mogu uvesti jedinstvene identifikatore vatrenog oružja – marku, model, kalibar i serijski broj – kako bi izvršili pretragu ili zatražili traženje traga." (Interpol).⁵³

Trgovina oružjem predstavlja globalni međunarodni problem odnosno nastanak nezakonitog tržišta za razmjenu profita i moći. „Interpolov sustav upravljanja evidencijom i praćenjem nezakonitog oružja (iARMS) olakšava razmjenu informacija i suradnju između agencija za provođenje zakona o kriminalu protiv vatrenog oružja. Ova web-bazirana platforma:

- osigurava centralizirani sustav za prijavu i ispitivanje izgubljenog, ukradenog i krijumčarenog vatrenog oružja od strane agencija za provođenje zakona diljem svijeta
- olakšava podnošenje međunarodnih zahtjeva za praćenje vatrenog oružja i odgovore na njih, te praćenje statusa tih zahtjeva

⁵¹ European Commission. *Trafficking in firearms*. (Datum pristupa: 22.04.2022.) Opširnije na https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/trafficking-firearms_en

⁵² Illicit arms records and tracking management system. (Interpol, 2017). (Datum pristupa: 22.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Crimes/Firearms-trafficking/INTERPOL-Firearms-Reference-Table>

⁵³ Interpol. *Interpol firearms reference table*. (Datum pristupa: 21.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Crimes/Firearms-trafficking/INTERPOL-Firearms-Reference-Table>

Praćenje vatrenog oružja može:

- povezati osumnjičenika s vatrenim oružjem u kriminalističkoj istrazi
- identificirati potencijalne trgovce vatrenim oružjem
- otkriti trendove kriminala s vatrenim oružjem

iARMS se može podijeliti u tri funkcionalne komponente:

1. Modul za upravljanje zapisima o vatrenom oružju omogućuje ovlaštenim službenicima za provedbu zakona:
 - kreirati, upravljati i dijeliti evidenciju izgubljenih, ukradenih ili trgovanih/brzo i sigurno krijumčareno vatreno oružje
 - brzo i jednostavno obavijestiti zemlju kada je zabilježeno vatreno oružje je zaplijenjeno
 - generirati izvješća i analize o izgubljenim, ukradenim ili trgovanim/krijumčareno vatreno oružje
2. Modul za upravljanje zahtjevima za praćenjem pruža platformu jednostavnu za korištenje za olakšavanje međunarodnih aktivnosti praćenja vatrenog oružja. iARMS omogućuje ovlaštene službenike za provedbu zakona:
 - predati zahtjev za praćenje
 - čitanje, praćenje i izvoz dolaznog i odlaznog praćenja
 - odgovoriti ili komentirati dolazni zahtjev za praćenjem
 - ažurirati status zahtjeva za praćenje
 - generirati i analizirati izvješća o dolaznim i odlaznim zahtjevima za praćenje
3. Modul statistike i analize omogućuje zemljama članicama INTERPOL-a da analiziraju nacionalne podatke o kriminalu povezanim s vatrenim oružjem putem praćenja i generiraju prilagođena izvješća." (Interpol - iARMS, 2017).

3.4.5. Narko biznis

Trgovina drogom utječe na sve dijelove svijeta te gotovo da ne postoji nijedna zemlja koja nije pogođena ovom problematikom. „Kriminalne mreže prometuju nizom droga, uključujući kanabis, kokain, heroin i metamfetamin. Kako međunarodne granice postaju sve poroznije, globalna zlouporaba i dostupnost drogama postaju sve rašireniji. Ova međunarodna trgovina uključuje uzgajivače, proizvođače, kurire, dobavljače i trgovce. To utječe na gotovo sve naše zemlje članice, potkopavajući političku i gospodarsku stabilnost, uništavajući živote

pojedinaца i nanose štetu zajednicama. Krajnji korisnici i ovisnici često su žrtve snažnog i manipulativnog posla. Trgovina drogom često je povezana s drugim oblicima kriminala, kao što su pranje novca ili korupcija. Kriminalne mreže također mogu koristiti rute trgovine za prijevoz drugih nedopuštenih proizvoda. Dok kriminalci smišljaju sve kreativnije načine prikrivanja ilegalnih droga za prijevoz, policija se suočava s izazovima u otkrivanju takvih skrivenih stvari. Osim toga, redovito se proizvode nove sintetičke droge, pa policija uvijek mora biti svjesna novih trendova i proizvoda na ilegalnom tržištu." (Interpol).⁵⁴

Interpol je stvorio vrlo snažnu strategiju i međunarodnu operativnu potporu u borbi protiv nako biznisa. Najvažniji projekt „AMEAP kombinira operativnu i istražnu potporu zemljama u borbi protiv prekogranične trgovine drogom. Projekt AMEAP pomaže nacionalnim tijelima da identificiraju sigurnosne prijetnje i suoče se s organiziranim kriminalnim skupinama koje se bave ilegalnom trgovinom drogom u Africi, na Bliskom istoku te u Aziji i Pacifiku. Nastoji promicati i ojačati suradnju i razmjenu obavještajnih podataka u vezi s drogom između agencija, omogućujući zemljama da imaju koristi od naših globalnih policijskih baza podataka. Povećanjem pristupa protoku informacija koje generiraju zemlje članice u različitim regijama, uvelike se povećava vjerojatnost uspješne istrage i kaznenog progona.

Projekt, koji podržavaju Ujedinjeni Arapski Emirati i INTERPOL-ova zaklada za sigurniji svijet, sastoji se od tri velike regionalne inicijative:

Afrika

Projekt ima za cilj rješavanje krijumčarenja kokaina, heroina i sintetičkih droga, posebno metamfetamina u Afriku i iz Afrike, te ilegalne preusmjeravanja kemikalija prekursora za nedopuštenu upotrebu. Postavili smo multidisciplinarni i zajednički agencijski pristup koji kombinira istražnu potporu i izgradnju kapaciteta. Radimo na terenu kako bismo pomogli službenicima za provođenje zakona u razmjeni podataka i provođenju operacija fokusiranih na jednu ili više ciljeva u stvarnom vremenu, te u zatvorenim i sigurnim okruženjima.

Bliski istok i Zaljev

Stvorili smo operativnu platformu za rješavanje povećane proizvodnje i distribucije nedopuštenih droga, posebice Captagona. Ova platforma služi kao mehanizam za razmjenu informacija i obavještajnih podataka za istražitelje droga u regiji i usredotočena je na identificiranje i ciljanje kriminalnih elemenata koji stoje iza ove nezakonite trgovine, o čemu

⁵⁴ Interpol. *Drug trafficking*. (Datum pristupa: 23.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Crimes/Drug-trafficking>

je trenutno vrlo malo dokumentirano. Također organiziramo radionice i sastanke stručnih skupina s ciljem rasvjetljavanja tržišta Captagon i kriminalnih organizacija uključenih u njegovu trgovinu.

Azija i Pacifik

Kriminalci iskorištavaju tehnologiju kao što je Internet/Darknet kako bi povećali svoj profit u proizvodnji i distribuciji sintetičkih droga, kao što su ATS (stimulansi tipa amfetamina) i NPS (nove psihoaktivne tvari, kao i za preusmjeravanje kemikalija prekursora za proizvodnju nedopuštenih droga. Projekt nastoji podržati azijsko-pacifičke zemlje u borbi protiv trgovine drogom poboljšanjem njihovih operativnih sposobnosti i sposobnosti razmjene obavještajnih podataka. Posebno je usmjerena na proizvodnju i trgovinu sintetičkim drogama i preusmjeravanje kemikalija prekursora. Organiziramo treninge i radionice, sastanke radnih skupina, te provodimo zajedničke regionalne i međuregionalne operacije za rješavanje izazova, koristeći prikupljanje, razmjenu i analizu podataka." (Interpol).⁵⁵

Interpol u svojoj analizi droga te obavještanih podataka detaljno navodi što je sve prijeko potrebno za uspješno suzbijanje međunarodne trgovine drogom. „Policiji su potrebni pravovremeni, točni kriminalistički obavještajni podaci kako bi razumjela trendove kriminala kako bi mogla prilagoditi svoje aktivnosti i politike u skladu s tim. Svoje zemlje članice podupiremo obavještajnim podacima kroz posvećenu analizu trgovine drogom. Izrađujemo analitička izvješća kombinirajući informacije nacionalne policije s podacima iz drugih izvora – kao što su međunarodne organizacije, civilno društvo i otvoreni izvori. To pomaže našim zemljama članicama da prošire svoje znanje o zločinima, istaknu teme od potencijalnog interesa i potaknu prekograničnu koordinaciju. Mi upravljamo onim što nazivamo Datotekom analize droga, koja je spremište obavještajnih podataka koje dijeli 114 zemalja o nezakonitoj regionalnoj i međunarodnoj trgovini drogom, uključujući:

- Transnacionalne kriminalne mreže, njihovi članovi i suradnici
- Telefonski brojevi, adrese web stranica i drugi mediji povezani s trgovinom drogom
- Način rada
- Financijske informacije koje se koriste za prikrivanje ili pranje imovine
- Mjesta povezana s kriminalnim aktivnostima.

⁵⁵ Interpol. Project AMEAP. (Datum pristupa: 23.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Crimes/Drug-trafficking/Project-AMEAP>

Skupine organiziranog kriminala komprimiraju svoje pakete droge metalnim uređajima kada šalju velike količine droge; to ostavlja tragove na pakiranjima i tabletama. Mi upravljamo bazom podataka pod nazivom Relief, koja pohranjuje informacije o tim oznakama. Službenici u našim zemljama članicama mogu provjeriti našu bazu podataka da vide je li isti uređaj korišten za komprimiranje drugog zaplijenjenog paketa droge, u drugom slučaju, negdje drugdje u svijetu. Relief također pohranjuje informacije o logotipima tableta i kemijskom sastavu različitih lijekova." (Interpol).⁵⁶

3.4.6. Pranje novca

Matiješević (2010) smatra „da bi se tako stečeni novac mogao nesmetano koristiti, on mora biti legalizovan, odnosno „opran.“ Učesnici u pranju novca pribegavaju raznim finansijskim transakcijama s ciljem prikrivanja pravog porekla novca, da bi ga učinili legalnim sredstvom prometa na tržištu novca, što im obezbeđuje normalno korišćenje u poslovnim odnosima u kojima plasiraju svoj kapital. S obzirom da kriminalci ne objavljuju godišnje finansijske izveštaje, teško je proceniti koja se količina para u svetu „opere“. Međunarodni monetarni fond je 1996. godine procenio da takozvani „bruto kriminalni proizvod“ u svetu iznosi preko 500 milijardi dolara godišnje. Po proceni Ujedinjenih nacija, Čak 80 posto navedenog iznosa ostvareno je trgovinom narkoticima što predstavlja najveći izvor prljavog novca. Ilegalno stečeni novac se takođe krijumčari istim onim putevima kojima se ilegalno preko granice prebacuju droga, oružje, municija ili neka druga skupocena roba, ali postoje i slučajevi individualnog prenošenja (kuriri) u manjim količinama, i to najčešće sakriven u tašni, koferu ili nekom drugom delu lične garderobe ili prtljaga.³ Prilikom krijumčarenja „prljavog“ novca preko granice, naročiti problem jeste kako postupiti sa gotovinom, jer veliki je rizik prenositi novac u količinama i brzinom koje su kriminalcima potrebne. U tu svrhu koriste se platni nalozi, novčane uplatnice, hartije od vrednosti, a najčešće čekovi na donosioca. Veliki je broj različitih tehnika pranja novca, a zajedničko obeležje im je da novac prolazi kroz tri faze:

- fazu ulaganja
- fazu prikrivanja
- fazu integracije

⁵⁶ Interpol. Drugs analysis and intelligence. (Datum pristupa: 23.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/Crimes/Drug-trafficking/Drugs-analysis-and-intelligence>

U sadašnjim uslovima vrlo često je nemoguće odrediti u kojoj se fazi pranja novca nalazi transakcija, jer se najčešće radi o mešavini ulaganja i prikrivanja. Neki od postupaka koji su karakteristični za fazu ulaganja su:

- uplata „vrućeg“ novca pod pokrićem redovnih gotovinskih prihoda od poslovanja
- osnivanje lažnih, tzv. „fantomskih preduzeća“ koja ne posluju, i postoje samo kao sredstvo za uplatu gotovog novca na račune u bankama
- usitnjavanje velikih suma novca među saradnicima koji ih polažu na račune u iznosima koji su dovoljno mali, ili su ispod zakonskog cenzusa, ne privlače sumnju bankarskih radnika, te nisu predmet izveštavanja i posebnog praćenja.

Nakon što je gotovina pretvorena u bankarski depozit, naredni korak u procesu pranja novca je faza prikrivanja, a ostvaruje se prebacivanjem sredstava sa jednog računa, na račune raznih banaka u svetu privrednih subjekata kao i drugih finansijskih institucija, a sve radi prikrivanja originalnog izvora i destinacije početnog kriminalnog kapitala. Novac se premješta mnogobrojnim transakcijama, čiji je glavni cilj da se prikrije veza između novca i kriminalne aktivnosti od koje potječe. Ovo je složena, i maksimalno zamršena faza, ali i čisto mehanička faza. Novac se transformira kroz liberalne bankarske sisteme koji, po pravilu, nisu pod neposrednom kontrolom državnih organa. Tokom faze prikrivanja u procesu pranja novca, obavi se veliki broj transakcija, kojima se novac prenosi po čitavom svijetu. Mnoge od ovih transakcija su besmislene, i za njih se ne može pronaći nikakvo pokriće u poslovanju. Prava svrha tih transakcija je da se prikriju tragovi kretanja novca, i da otežaju posao svakome ko pokuša da istraži odakle novac potječe. Kada se novac nađe na nekom od računa, sa njim se radi sve ono što može da prikrije njegovo porijeklo. U ovoj fazi kupuju se police osiguranja, daju pozajmice, kupuje se skupocjena roba, umjetnička djela, akcije, investicijski fondovi, devize, fjučersi⁵⁷ i opcije i mnogi drugi finansijski instrumenti.

Posljednja faza pranja novca kojom on ponovo ulazi u legalne ekonomske tokove je faza integracije. Novac se ulaže u zakonite poslove ili investira, nakon čega se javlja kao novac koji potiče od zakonom dozvoljene delatnosti. Popularan metod integracije novca stečenog kriminalom u legalne tokove je kupovina nekretnina kao što su poslovne zgrade, skladišta ili

⁵⁷ Momirović (2008:133) zaključuje da „tržište finansijskih derivata, konkretno fjučersa, su integralni deo globalnog tržišta kapitala na kome su finansijski instrumenti-derivati osmišljeni iz interesa velikih investitora za efikasnijom zaštitom od rizika, promena cena finansijskih aktiva, kao i spekulativnih razloga. Finansijski fjučers je ugovor kojim se prodaju i kupuju standardne količine određenog finansijskog instrumenta, određenog dana u budućnosti po unapred utvrđenoj ceni.“

stanovi. Iako je ovaj posao finansiran prljavim novcem, prihod koji se ostvaruje od izdavanja prostora u zakup neće biti sumnjiv jer je rezultat zakonom dozvoljena delatnost. Cilj ove faze procedure pranja novca je da se novac stečen kriminalom prebaci u poslove koje zakon ne zabranjuje. Sve pomenute faze, odnosno etape transakcija imaju trostruku svrhu:

1. da se namjerno veoma iskomplikuje i izgubi trag dokumenata
2. da se stvori legalno porijeklo i vlasništvo
3. da se novac od kriminalnih radnji vrati u promet i uklopi u druge legalne ekonomske aktivnosti kao čist, često i oporezovan dohodak. (Matijašević, 2010:119-124).⁵⁸

Iz detaljno obrađenih definicija i faza transakcije "prljavo" stečenog novca autorice Matijašević (2010) možemo uvidjeti da je glavni cilj novca koji je stečen na ovakav način da on na kraju krajeva postane "čist" odnosno "oprano" s ciljem skrivanja svih faza njegovog nastanka. Naravno, najpogodnije tlo za razvoj pranja novca su ona područja gdje se događaju velike transakcije novce poput tvrtki, restorana, trgovine nekretninama i sl. Određene zemlje gdje ne postoje toliko stroge sankcije i mogućnost lakog otkrivanja povijesti nezakonito stečenog novca, poput mnogih siromašnih zemalja, privlače kriminalne skupine iz razloga što imaju mogućnost koliko-toliko ostati anonimni što opravdava prethodnu tvrdnju da geografija itekako predstavlja jedan od glavnih potencijala za razvijanje kriminala na određenim područjima.

⁵⁸ Matijašević Jelena (2010). Pranje novca, aktuelni oblik organizovanog kriminala – manifestacije, metodi i posledice. Pravni fakultet za privredu i pravosuđe. Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad. (Datum pristupa: 15.05.2022.) Opširnije na https://www.researchgate.net/publication/341090491_Pranje_novca_aktuelni_oblik_organizovanog_kriminala_-_manifestacije_metodi_i_posledice

IV MEĐUNARODNA SURADNJA KRIMINALISTIČKO – POLICIJSKE ORGANIZACIJE INTERPOL U BORBI PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

4.1. Međunarodna razmjena podataka

Međunarodna razmjena podataka predstavlja jedan od ključnih faktora za borbu protiv organiziranog kriminala jer kako olakšava rješavanje slučajeva iz prošlosti, tako i otvara mogućnost za predviđanja mogućih sigurnisnih rizika u budućnosti. Svako djelo kriminalnog karaktera mora biti zabilježeno u policijski sistem kako bi se pored adekvatne kazne za određeno djelo, izvršila i procjena rizika za mogućnost ponavljanja djela. Stoga je potreban univerzalni sistem podataka kojem naravno, predvodi Interpol. Kao što već znamo, razmjena podataka je od najvećeg značaja međunarodne kriminalističko – policijske suradnje jer predstavlja preduvjet za uspješno provođenje svih postupaka, analiza i potraga svih kriminalnih djelatnosti. „Nedvojbeno je da je međunarodna policijska suradnja područje policijskog rada koje se najdinamičnije razvija i kojeg se opseg aktivnosti neprestance povećava. Posebno je uočljiv konstantan rastući trend u količini razmijenjenih informacija među državama, ali i porast tzv. “nevidljivih”, protokolarnih aktivnosti koje je potrebno kvalitetno pripremiti i odraditi. U tako širokom spektru aktivnosti koje se razumiju pod pojmom “međunarodne policijske suradnje”, i u kontekstu njezina značenja, dovoljno je istaknuti da je praksa pokazala kako je bez kvalitetne i brze obrade inicijalne informacije primljene iz inozemstva nezamislivo obavljanje posebnih izvida kaznenih djela (tajno praćenje, kontrolirana isporuka i sl.). Tražeći rješenje u borbi protiv organiziranog, “transnacionalnog” kriminaliteta, države su pokušale u početku riješiti probleme sklapanjem bilateralnih sporazuma pazeći pritom da ne naruše vlastiti nacionalni suverenitet. Kako ni takav način suradnje nije donio željene rezultate, pokušalo se razmjenu informacija ubrzati jačanjem suradnje na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, ali se istodobno počelo intenzivno raditi na ustrojavanju jedinstvenog informatičkog sustava i sustava potraga (Ivanda, 2001). Kao što je već naglašeno, od 2000. godine, zbog intenziviranja međunarodnih aktivnosti na području unutarnjih poslova kao i zbog “smirivanja” stanja u jugoistočnoj Europi, zabilježen je nagli porast aktivnosti u međunarodnoj policijskoj skoj suradnji. Ta tvrdnja može se najilustrativnije predočiti uvidom u količinu razmijenjenih poruka posredstvom INTERPOL-a ili npr. porastom intenziteta suradnje posredstvom centra SECI te napose kroz porast međunarodne suradnje u svim linijama (upravama) rada MUP-a. Pregled aktivnosti po pojedinim segmentima započinje s uvidom u aktivnosti INTERPOL-a kao

najstarije međunarodne organizacije kriminalističke policije. Osnovni dokument koji regulira rad INTERPOL-a kao međunarodne organizacije je Statut. Bitna odredba Statuta je članak 3. koji kaže da su “zabranjene bilo kakve intervencije ili aktivnosti političke, vojne, religijske ili rasne prirode”. U članku 2. Statuta definirani su ciljevi INTERPOL-a:

- a) osiguravanje i unapređenje uzajamnog pomaganja svih tijela kriminalističke policije u granicama važećih zakona u raznim državama i u duhu Opće deklaracije o ljudskim pravima
- b) uspostavljanje i razvoj svih institucija koje mogu djelotvorno pridonositi prevenciji i suzbijanju zločina i kaznenih djela općeg prava. (Rošić, 2006:95).⁵⁹

Interpol u Republici Hrvatskoj

Prema tvrdnjama autora Rošića (2006) koji jasno definira i naglašava važnost suradnje međunarodne kriminalističko policijske organizacije sa ostalim tijelima iz sektora sigurnosti, „Republika Hrvatska primljena je u punopravno članstvo Međunarodne organizacije kriminalističke policije – INTERPOL - 4. studenog 1992. na 61. generalnoj skupštini u Dakru (Senegal). Po primitku, sukladno Statutu INTERPOL-a, ustrojen je Središnji nacionalni ured – Interpol Zagreb.

Također, autor Rošić (2006) u svom stručnom članku „Međunarodna policijska suradnja kriminalističke policije Republike Hrvatske” jasno definira da je nacionalni ured Interpola zadužen je za obavljanje ovih zadaća:

1. raspisivanje međunarodnih tjeralica, objava i difuzija za osobama i predmetima
2. realizaciju izručenja radi kaznenog progona ili preuzimanja izvršenja kazni (na zahtjev stranih država iz RH te na zahtjev domaćih sudova u RH)
3. provjere osoba, predmeta i dokumenata
4. posredovanje, u žurnim slučajevima, prilikom pružanja zahtjeva za međunarodnom pomoći po zahtjevima Ministarstva pravosuđa, sudova i državnih odvjetništava RH i stranih nadležnih tijela prema nadležnim tijelima RH
5. postupanje po složenijim zahtjevima ustrojstvenih jedinica MUP-a RH prema stranim policijama i, obrnuto, stranih policija prema ustrojstvenim jedinicama MUP-a RH

⁵⁹ Rošić, Marijo (2006). Međunarodna policijska suradnja kriminalističke policije Republike Hrvatske. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/130327>

6. predstavljanje RH na radnim sastancima Interpola.

Ujedno, takav oblik suradnje dokaz je sve veće isprepletenosti međunarodne sudbene, administrativne i policijske suradnje koja se posljednjih godina sve brže razvija na tri razine:

1. tradicionalnim oblikom međunarodne suradnje na temelju međunarodnih ugovora (dvostranih i višestranih)

2. svakodnevnom međunarodnom suradnjom i razmjenom podataka između policijskih, carinskih, imigracijskih, graničnih i dr. službi za provedbu zakona, koja poprima neformalne oblike

3. provedbom zajedničkih međunarodnih akcija, u koje su uključene radne skupine policajaca (načelo rada EUROPOL-a) i državnih odvjetnika ili sudaca (načelo rada EUROJUST-a) u rješavanje konkretnih slučajeva." (Rošić, 2006:96-104).⁶⁰

Interpol u Bosni i Hercegovini

Kao što smo već naglasili neophodnu međunarodnu suradnju i razmjenu informacija, za našu regiju veoma je važan i „ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u borbi protiv međunarodne protuzakonite trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala:

- potpisan u Sarajevu 17. lipnja 2002.
- objavljen: NN 5/2003 od 5. ožujka 2003.
- privremeno se primjenjuje od 17. lipnja 2002." (Rošić, 2006:111).⁶¹

Nakon detaljne analize o oblicima i vrstama organiziranog kriminala u ovom istraživačkom radu, možemo utvrditi da obrada podataka u Interpolovoj strukturi i organizaciji predstavlja bazu uspješnosti pa je tako utemeljen „Interpolov trenutni skup pravila obrade podataka – Pravila o obradi podataka (RPD) – usvojila je Glavna skupština INTERPOL-a 2011. i stupila je na snagu u srpnju 2012. Od tada se neprestano ažuriraju kako bi bili ukorak s tehnološkim razvojem i razvojem međunarodne zajednice. standardi zaštite podataka. RPD regulira svu obradu podataka u INTERPOL-ovom informacijskom sustavu, uključujući i onu koja okružuje objavu i cirkulaciju crvenih obavijesti. Ovaj čvrsti skup pravila osigurava

⁶⁰ Rošić, Marijo (2006). Međunarodna policijska suradnja kriminalističke policije Republike Hrvatske. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/130327>

⁶¹ Rošić, Marijo (2006). Međunarodna policijska suradnja kriminalističke policije Republike Hrvatske. (Datum pristupa: 20.04.2022.) Opširnije na <https://hrcak.srce.hr/file/130327>

učinkovitost i kvalitetu međunarodne suradnje između tijela kriminalističke policije putem INTERPOL-ovih kanala, kao i dužno poštovanje osnovnih prava pojedinaca koji su subjekti te suradnje." (Interpol).⁶²

Razmjena podataka među državama regulirana je pojedinim zakonskim i podzakonskim aktima svake pojedine države, a s tim je uređeno postupanje pripadnika sigurnosnih službi u svakoj pojedinoj državi. Cvrtila smatra da „međunarodne kriminalne organizacije djeluju u svim državama i svakim su danom sve organiziranije. Njihove metode izvršenja kaznenih djela stalno se mijenjaju te nastoje kriminalne aktivnosti prikriti legalnim poslovima. Njihova međunarodna aktivnost zahtijeva stalnu međunarodnu policijsku suradnju, usklađenost zakonske regulative, ali uza sve to i političku volju svih zemalja sudionica. Pogledamo li prikaze putova krijumčarenja, postaje jasno koliko je nužna široka policijska suradnja. Globalna priroda problema zahtijeva regionalni, bilateralni i multilateralni pristup. Međunarodnom se suradnjom učinkovitije bori protiv tih organizacija, korupcije i pranja novca te nadzire promet opojnim drogama i u domicilnim državama. Međunarodna operativna policijska suradnja iznimno je složena te zahtijeva mnogo zajedničkog rada, usklađivanja propisa, razumijevanja i povjerenja, prije svega neograničenu razmjenu informacija i dokaza. Sva policijska tijela moraju se prilagoditi ako žele uspjeh jer kriminal ne poznaje granice, nacije i druge prepreke koje istražna tijela imaju u međusobnoj suradnji. Žele li vlasti suzbijati organizirani kriminal u svojim državama, moraju ga biti spremne početi suzbijati i u drugim državama. Amerikanci su to prvi shvatili kroz problematiku terorizma. Bez međunarodne operativne policijske suradnje ne može se govoriti o dubljem suzbijanju organiziranog kriminaliteta." (Cvrtila, 7).⁶³ U pogledu na međunarodnu razmjenu podataka osvrćući se na tvrdnje mnogih autora, možemo rezimirati da su uvijek nužne objektivne procjene rizika kako bi policijske organizacije, međunarodne, regionalne i lokalne doveli do boljeg donošenja odluka odnosno smanjenja stope organiziranog kriminala. Međunarodna razmjena podataka, kao što i same riječi govore, predstavlja jednu veoma opširnu bazu podataka kojim će se

⁶² Interpol. Legal framework: Data protection. (Datum pristupa: 23.04.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Data-protection>

⁶³ Cvrtila, Željko. Interpol i Europol nisu dovoljni. Halo 92 – međunarodna policijska suradnja kao metoda suzbijanja organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 19.04.2022.) Opširnije na file:///C:/Users/korisnik/Downloads/1078479.Meunarodna_policijska_suradnja.pdf

policijski službenici zasigurno služiti godinama, što nas dovodi do istraživanja o postupcima izdavanja i izvršenja tjezalica.

4.2. Postupak izdavanja i izvršenja tjezalica

Iako možda svaki postupak izdavanja i izvršenja tjezalica neće biti sto posto uspješno izvršen, no u malo manjem, ali i dalje velikom i značajnom postotku sigurno hoće. Svaka od dolje navedenih vrsta tjezalica ima jedan zajednički cilj, a to jest jačanje kazneno – pravnog sistema s ciljem povećanja međunarodne sigurnosne razine. Raguž (2015) u svom djelu „Međunarodna organizacija kriminalističke policije“ navodi činjenice koja opravdavaju međunarodnu uspješnost Interpolove organizacije. „Interpol je jedina međunarodna organizacija koja u ovom trenutku posjeduje sustav međunarodnih tjezalica na globalnoj razini koji je ujedno, putem isto tako jedinstvenog Globalnog komunikacijskog sustava i 24/7, dostupan u svih 190 država članica. Prve interpolove tjezalice raspisane su još 1947. godine. Interpol je tijekom godina, kako se za tim ukazivala potreba, razvio različite oblike tjezalica i objava koje su označene različitim bojama obrazaca, tj. boje interpolovog logo-a na prvoj strani obrasca i bojom margina.“ (Raguž, 2015:21-22).⁶⁴

Kao što već znamo, organizirani kriminal ne poznaje državne granice, stoga je Interpol osnovao međunarodne tjezalice sa vrlo značajnim bojama koje predstavljaju manje ili više tražene osobe ili grupe, odnosno manju ili veću opasnost koju mogu predstavljati. Stoga Interpol naglašava važnost vrsta izdatih tjezalica kako bi se što lakše i brže dijelila upozorenja i zahtjevi za informacije na globalnoj razini. Na ovaj način međunarodne kriminalističko policijske organizacije sudjeluju u učinkovitoj i svakodnevnoj razmjeni informacija. Interpolove tjezalice predstavljaju jednu suvremenu metodu u borbi protiv organiziranog kriminala, a sve bržim razvojem tehnologije pospješuju se i nove policijske analize i strategije, što je u prošlosti ponekad predstavljalo otežan proces. „Obavijest se objavljuje samo ako je u skladu s INTERPOL-ovim Ustavom i ispunjava sve uvjete za obradu informacija definirane našim pravilima o obradi podataka. Time se osigurava zakonitost i kvaliteta informacija, te zaštita osobnih podataka. Na primjer, Obavijest neće biti objavljena ako krši članak 3. INTERPOL-ovog Ustava, koji Organizaciji zabranjuje poduzimanje bilo kakve intervencije ili aktivnosti političkog, vojnog, vjerskog ili rasnog karaktera. Pravna

⁶⁴ Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

osnova za Crvenu obavijest je nalog za uhićenje ili sudski nalog koji izdaju pravosudna tijela u dotičnoj zemlji. Mnoge naše zemlje članice Crvenu obavijest smatraju valjanim zahtjevom za privremeno uhićenje. Svaki pojedinac koji podliježe Interpolovoj obavijesti treba se smatrati nevinim dok se ne dokaže krivnja." (Interpol).⁶⁵

Slika 7. Interpol notices. Izvor: *How we work: Notices - About notices*.⁶⁶

Kako bi se što brže upozorila javnost ili zatražila pomoć te shvatio značaj vrste izdate potjernice analizirali smo sadržaj Interpolovih obavijesti:

- „Crvena obavijest: Traženje mjesta i uhićenje traženih osoba za kazneni progon ili izdržavanje kazne.
- Žuta obavijest: Za pomoć pri lociranju nestalih osoba, često maloljetnih, ili za pomoć pri identifikaciji osoba koje se ne mogu identificirati.
- Plava obavijest: Za prikupljanje dodatnih informacija o identitetu osobe, lokaciji ili aktivnostima u vezi s zločinom.
- Crna obavijest: Za traženje informacija o neidentificiranim tijelima.

⁶⁵ Interpol. How we work: Notices - About notices. (Datum pristupa: 23.04.2022.) <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/About-Notices>

⁶⁶ Interpol. How we work: Notices - About notices. (Datum pristupa: 23.04.2022.) <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/About-Notices>

- Zelena obavijest: Za upozorenje o kriminalnim aktivnostima osobe, gdje se osoba smatra mogućom prijetnjom javnoj sigurnosti.
- Narančasta obavijest: Upozorenje na događaj, osobu, objekt ili proces koji predstavlja ozbiljnu i neposrednu prijetnju javnoj sigurnosti.
- Ljubičasta obavijest: Traženje ili pružanje informacija o načinu rada, predmetima, uređajima i metodama skrivanja koje koriste kriminalci.
- Posebna obavijest INTERPOL–Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda: Izdaje se skupinama i pojedincima koji su na meti Odbora za sankcije Vijeća sigurnosti UN-a." (Interpol).⁶⁷

Crvene tjeralice

Da li crvena obavijest predstavlja međunarodnu potjernicu ili samo obavijest? „Crvena obavijest je zahtjev za provođenje zakona diljem svijeta da lociraju i privremeno uhite osobu koja čeka na izručenje, predaju ili sličan pravni postupak.

Sadrži dvije glavne vrste informacija:

- Podaci za identifikaciju tražene osobe, kao što su njeno ime, datum rođenja, nacionalnost, boja kose i očiju, fotografije i otisci prstiju ako su dostupni.
- Informacije vezane uz zločin za koji se traže, a to obično može biti ubojstvo, silovanje, zlostavljanje djece ili oružana pljačka

Crvene obavijesti objavljuje INTERPOL na zahtjev zemlje članice i moraju biti u skladu s INTERPOL-ovim Ustavom i pravilima. Crvena obavijest nije međunarodna tjeratica. Trenutno postoji oko 69.270 važećih crvenih obavijesti, od kojih je oko 7.500 javno.

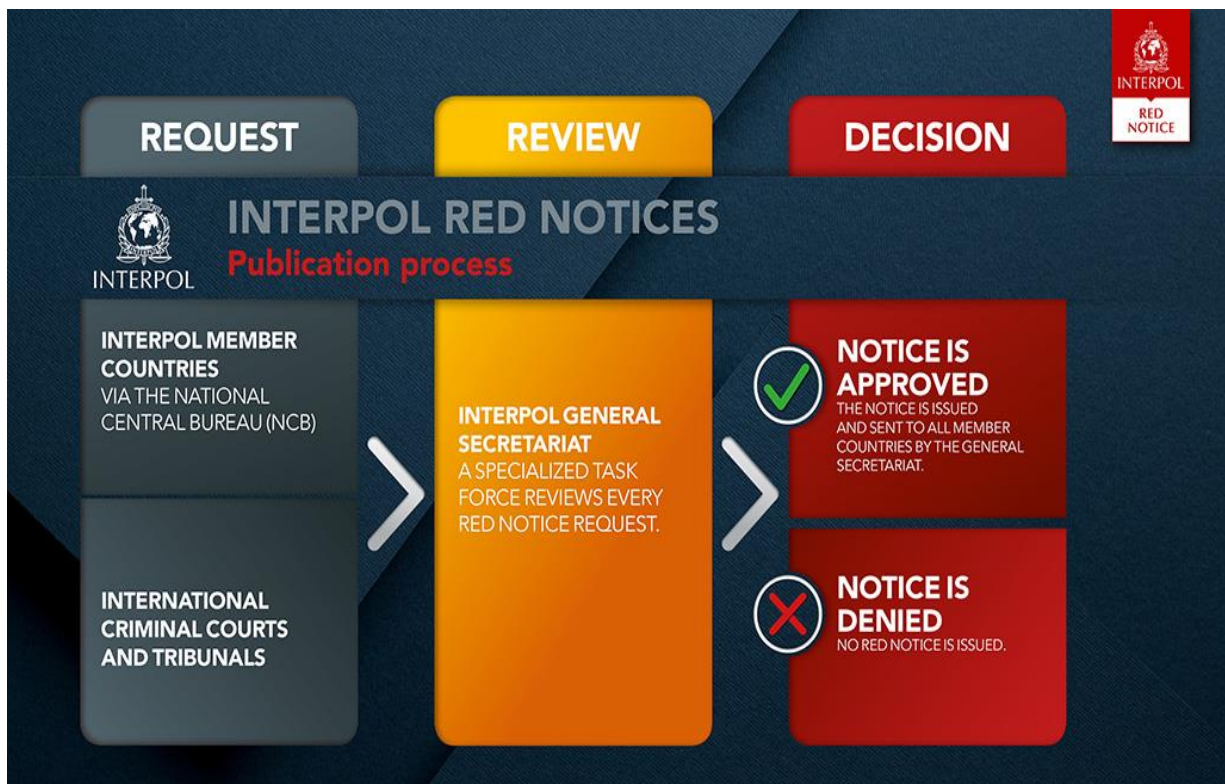
Većina crvenih obavijesti ograničena je samo na upotrebu za provedbu zakona. Crvene obavijesti izdaju se za bjegunce koji se traže za kazneni progon ili za izdržavanje kazne. To slijedi nakon sudskog postupka u zemlji koja je podnijela zahtjev. Ovo nije uvijek domovina pojedinca, već zemlja u kojoj je zločin počinjen. Kada se osoba traži za kazneni progon, ona nije osuđena i treba se smatrati nevinom dok se ne dokaže krivnja. Osoba kojoj se traži izdržavanje kazne znači da je proglašena krivom od strane suda u zemlji izdavanja kazne. Članak 83. INTERPOL-ovih Pravila o obradi podataka (RPD) utvrđuje posebne uvjete za objavljivanje crvenih obavijesti.

⁶⁷ Interpol notices. Izvor: How we work: Notices - About notices. (Datum pristupa: 23.04.2022.) <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/About-Notices>

Crvene obavijesti mogu se objaviti samo ako se radi o ozbiljnom kaznenom djelu. Ne smiju se objavljivati za sljedeće kategorije kaznenih djela:

- kaznena djela koja u raznim zemljama pokreću kontroverzna pitanja u vezi s normama ponašanja ili kulture
- kaznena djela u vezi s obiteljskim/privatnim stvarima
- kaznena djela koja proizlaze iz kršenja zakona ili propisa administrativne prirode ili proizlaze iz privatnih sporova, osim ako je kriminalna aktivnost usmjerena na olakšavanje teškog kaznenog djela ili se sumnja da je povezana s organiziranim kriminalom.

Glavno tajništvo vodi neiscrpni popis konkretnih kaznenih djela koja spadaju u gore navedene kategorije. Traži li te osobe INTERPOL? Ne, traži ih država ili međunarodni sud." (Interpol).⁶⁸

Slika 8. Red Notice. Izvor: Interpol. How we work: Notices - Red notices.⁶⁹

⁶⁸ Interpol. *How we work: Notices - Red notices*. (Datum pristupa: 23.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/Red-notices>

⁶⁹ Interpol. *How we work: Notices - Red notices*. (Datum pristupa: 23.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/Red-notices>

Plave objave

Raguž (2015) navodi da se „plave objave raspisuju za osobe o kojima je potrebno pribaviti više informacija. Osobe o kojima se informacije prikupljaju mogu biti počinitelji kaznenih djela o kojima ne postoji dovoljno informacija za raspisivanje crvene tjeralice, potencijalni svjedoci kaznenih djela, osobe oštećene kaznenim djelom te počinitelji tzv. roditeljskih otmica u situacijama kada pitanje starateljstva nije do kraja riješeno i ne postoji mogućnost raspisivanja crvene tjeralice. Informacije koje se mogu prikupljati mogu se ticati identiteta osoba za kojima se raspisuje plava objava, pronalaska tih osoba, tj. utvrđivanja njihovog boravišta ili pribavljanja 25 podataka o njihovim prethodnim kriminalnim aktivnostima. Podaci koji se nalaze u plavim objavama gotovo su identični onima u crvenim tjericama." (Raguž, 2015:24-25).⁷⁰

Žute objave

Sljedeće što ćemo analizirati su žute obavijesti te definirati zašto su važne, odnosno u kojim slučajevima mogu olakšati potragu. „Žuta obavijest je globalno policijsko upozorenje za pomoć pri lociranju nestalih osoba. Žuta obavijest je globalna policijska uzbuna za nestalu osobu. Objavljuje se za žrtve otmice roditelja, kriminalnih otmica (otmica) ili neobjašnjivih nestanaka. Žuta obavijest se također može koristiti za identifikaciju osobe koja se ne može identificirati. Ovo je vrijedan alat za provedbu zakona koji može povećati šanse da se nestala osoba pronađe, osobito ako postoji mogućnost da bi osoba mogla otputovati ili biti odvedena u inozemstvo. U 2021. INTERPOL je izdao 2.622 žute obavijesti. Policija u jednoj od naših zemalja članica traži žutu obavijest putem svog Nacionalnog središnjeg ureda i daje informacije o slučaju. Obavijest zatim objavljuje Glavno tajništvo u našoj bazi podataka, koja upozorava policiju u svim našim zemljama članicama. Zašto je žuta obavijest važna?

- to daje veliku međunarodnu vidljivost slučajevima
- otete/nestale osobe prijavljuju se граниčnim službenicima, što otežava putovanje
- zemlje mogu tražiti i dijeliti kritične informacije povezane s istragom." (Interpol).⁷¹

⁷⁰ Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

⁷¹ Interpol. How we work: Notices - Yellow notices. (Datum pristupa: 23.04.2022.) Opširnije na <https://www.interpol-int/How-we-work/Notices/Yellow-notices>

Zelene objave

Interesantno analiziranje vrsta Interpolovih objava daje Raguž Ivanka koja detaljno stavlja naglasak na razne oblike javne sigurnosti i razvoj društva. „Zelene objave raspisuju se za osobama koje su poznate kao počinitelji kaznenih djela u tri ili više država ili kaznenih djela koja se tiču triju ili više država. Zelene objave, za razliku od žutih, ne mogu biti javno objavljene. Svrha tih objava jest upozoriti policije i druge agencije za suzbijanje kriminaliteta država članica Interpola na osobe koje su poznati višestruki počinitelji kaznenih djela, za kojima u tom trenutku nije raspisana neka druga vrsta međunarodne objave." (Raguž, 2015:25).⁷²

Crne objave

U svojim raspravama o sustavu interpolovih međunarodnih tjeralica i objava za osobama Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske navodi važnost crnih objava. „Crne objave se raspisuju sa ciljem identificiranja neidentificiranih leševa. Ne mogu biti javno objavljene. Svaka crna objava se odmah po raspisivanju uspoređuje s podacima iz žutih objava." (MUP RH – Ravnateljstvo policije).⁷³

Narančaste objave

Na osnovu jasno definirane definicije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske možemo razumjeti važnost narančastih objava te karakteristike koje je razlikuju od ostalih vrsta objava. „Narančaste objave nastale su početkom 2004. godine na inicijativu Generalnog tajništva Interpola i NCB-a Rim. Ono što najviše razlikuje narančaste objave od crvenih tjeralica i ostalih objava jest činjenica da se one odnose isključivo na predmete, a ne sadrže podatke o eventualnim počiniteljima. Njihova svrha jest dostavljanje podataka policijama i ostalim službama za borbu protiv kriminaliteta te službama osiguranja u zračnim lukama i na drugim lokacijama na kojima se okuplja veći broj ljudi, o eksplozivnim napravama i prikrivenom oružju koje je pronađeno. Uz aktovke s eksplozivom i pisma bombe na

⁷² Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) Opširnije na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>

⁷³ MUP RH – Ravnateljstvo policije. Interpol: Sustav interpolovih međunarodnih tjeralica i objava za osobama. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na <https://policija.gov.hr/o-ravnateljstvu/ustroj/uprava-kriminalisticke-policije/interpol-422/422>

narančastim objavama nalaze se i pištolji koji izgledaju kao mobilni telefoni ili privjesci za ključeve." (MUP RH – Ravnateljstvo policije).⁷⁴

Ljubičaste objave

MUP RH navodi definiciju ljubičastih objava koja glasi: „ljubičaste objave objavljivale su se prije oko 20 godina kako bi upozoravale zemlje članice na modus operandi, postupke, objekte, uređaje i mjesta za skrovištima kojima se koriste počinitelji kod različitih vrsta kaznenih djela. Publikacija ovakvih obavijesti prekinuta je nakon nekoliko godina. 19. siječnja 2011. godine Generalno tajništvo Interpola je opet započelo sa objavljivanjem ljubičastih objava." (MUP RH – Ravnateljstvo policije).⁷⁵

Difuzije

Još jedno interesantno analiziranje daje MUP RH, koji tvrdi da postoji velika sličnost između difuzija i međunarodnih tjeratica te navodi osnovnu razliku u tijelu koje ih objavljuje. „Difuzije – u načelu služe istoj namjeni kao crvene tjeralice, te plave, žute i zelene objave. Osnovna je razlika između tjeratica i objava s jedne i difuzija sa druge strane jest to što difuzije raspisuju NCB-i izravno, a IPSTG⁷⁶ samo evidentira njihovo postojanje u bazi potraživanih osoba i osoba za kojima je raspisana objava. Budući da ih IPSTG ne raspisuje, on ujedno ne vrši kontrolu njihove kvalitete ili njihovu usklađenost sa člankom 3. statuta Interpola. Ipak, ukoliko je difuzija protivna članku 3. Statuta IPSTG neće podatke iz nje objaviti u svojim bazama podataka. Nadalje, budući da ih ne raspisuje IPSTG difuzije ne moraju biti distribuirane svim državama članicama, već država koja ju upućuje može odlučiti hoće li difuziju poslati samo jednoj državi, određenoj interpolovoj zoni, ili će ju poslati svima, isključujući samo jednu ili nekolicinu država. Difuzija ne čeka kontrolu kvalitete od strane IPSTG-a i prevođenje na sve jezike Interpola, te je stoga njeno putovanje od onoga tko ju

⁷⁴ MUP RH – Ravnateljstvo policije. Interpol: Sustav interpolovih međunarodnih tjeratica i objava za osobama. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na <https://policija.gov.hr/o-ravnateljstvu/ustroj/uprava-kriminalisticke-policije/interpol-422/422>

⁷⁵ MUP RH – Ravnateljstvo policije. Interpol: Sustav interpolovih međunarodnih tjeratica i objava za osobama. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na <https://policija.gov.hr/o-ravnateljstvu/ustroj/uprava-kriminalisticke-policije/interpol-422/422>

⁷⁶ IPSTG stands for INTERPOL Secrétariat Général (French: INTERPOL General Secretariat). Izvor: AF – Acronym finder. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na [https://www.acronymfinder.com/INTERPOL-Secr%C3%A9tariat-G%C3%A9n%C3%A9ral-\(French%3A-INTERPOL-General-Secretariat\)-\(IPSTG\).html](https://www.acronymfinder.com/INTERPOL-Secr%C3%A9tariat-G%C3%A9n%C3%A9ral-(French%3A-INTERPOL-General-Secretariat)-(IPSTG).html)

raspisuje do onoga kome je upućena znatno skraćeno, te je difuzija znatno češće korištena od crvenih tjeratica i objava koje ona može zamijeniti. NCB Zagreb raspisuje znatno manji broj difuzija nego tjeratica i objava iz razloga što veći broj država u svijetu priznaje tjeralice kao valjanu zamjenu za zahtjev za privremeno uhićenje u svrhu izručenja, nego je to slučaj kod difuzija. U Republici Hrvatskoj se po difuzijama drugih država postupa na jednak način kao i po tjeraticama i objavama. Difuzije se od tjeratica i objava razlikuju po još jednom vrlo važnom detalju, a to je mogućnost stavljanja restrikcija na pristup podacima iz difuzije određenim državama. Država za koju je npr. Republika Hrvatska stavila restrikciju na pristup podacima iz određene difuzije, provjerama kroz baze podataka Interpola neće biti u mogućnosti vidjeti podatke koji bi uopće upućivali na postojanje te difuzije." (MUP RH – Ravnateljstvo policije).⁷⁷ Iz detaljno obrađenog istraživanja o međunarodnim tjeraticama možemo uvidjeti da Interpol zaista postiže i može postići još bolje rezultate u budućnosti. Pored suvremene tehnologije, visokoobrazovanih službenika, pomno razrađenih podataka i sl., Interpol uveliko duguje uspješnost organizacije zavidnoj razini globalne suradnje. Iako je organizirani kriminal odavno postao globalni fenomen, kriminalističko – policijska organizacija Interpol je kriminalnim skupinama gotovo uvijek za tragom.

4.3. Međunarodne potrage i procedure uhićenja i izručenja iz domena policijske djelatnosti

Važno je naglasiti da svaki građanin može predstavljati važan "instrument" u međunarodnim potragama u borbi protiv različitih vrsta kriminaliteta. Kriminalitet nije samo problematika koja se tiče policijskih organizacija, nego i svih građanina koji mogu dati svoj doprinos tako što će primjerice, obavijestiti policijske službenike ukoliko primjete kod određenih osoba ili grupa povezanost sa kriminalnim djelima. Autorica Marag (2019) navodi da „potražna djelatnost predstavlja sustav mjera koje imaju za cilj otkrivanje počinitelja kaznenih djela i njegovo dovođenje ovlaštenom tijelu. Potražnom djelatnošću policija traga za osobama čije je prebivalište ili boravište nepoznato, nestalim predmetima ili prikuplja obavijesti o pojedinim okolnostima i stvarima i činjenicama važnim za kriminalističko istraživanje, izvide ili istragu. Osnovno načelo kojim se vodi potraga je brzina, a prilikom potražne djelatnosti važan je visoki stupanj operativnosti i koordiniranosti uključenih policijskih snaga. U potražne mjere

⁷⁷ MUP RH – Ravnateljstvo policije. Interpol: Sustav interpolovih međunarodnih tjeratica i objava za osobama. (Datum pristupa: 24.04.2022.) Opširnije na <https://policija.gov.hr/o-ravnateljstvu/ustroj/uprava-kriminalisticke-policije/interpol-422/422>

ili mjere traganja pripadaju sve one radnje koje provodi policija radi pronalaženja poznatih i nepoznatih osoba ili stvari koje se dovode u vezu s kaznenim djelom ili koje su zbog nekog drugog razloga od interesa za policiju. U potražne mjere ubrajaju se operativne mjere policije koje su kombinacija različitih mjera, opservacija, prikupljanja obavijesti, legitimiranja osoba, pregleda prijevoznih sredstava, putnika i prtljage, racije, zasjede, blokade i tajno praćenje ili nadziranje i slično." (Marag, 2019:50).⁷⁸

U sljedećoj fazi istraživanja jasno smo definirali koji su to neophodni kriteriji da bi Interpol mogao pokrenuti postupak izdavanja Interpolovih obavijesti što je neophodno za daljnju međunarodnu suradnju jer svaki prethodni korak tijekom suradnje uvjetuje svaki sljedeći kako bismo postigli zavidnu razinu međunarodne razmjene podataka što predstavlja jedan od glavnih fokusa ovog rada. Stoga autori Ivanović i Uljanov (2009) u svom naučnom radu „Principi međunarodnih relacija u postupanju sa međunarodnim potražnim aktima INTERPOL-a" navode sljedeće kriterije koje je potrebno ispuniti za izdavanje Interpolovih obavijesti:

1. „Međunarodno upozorenje (obaveštenje/poternica) može se izdati (objaviti) za bilo koje lice za koje se sumnja da je međunarodni kriminalac, ukoliko postoji jedan od sljedećih razloga:

a) Ukoliko je osuđivan u najmanje tri države (isključujući osude za lakša krivična djela koja je činio);

b) Ukoliko ima najmanje jednu osuđujuću presudu u jednoj državi i policijski dosije u najmanje dvije druge države (isključujući dosije za lakša krivična djela), a sve okolnosti ukazuju na to da će najvjerojatnije vršiti značajnije kriminalne aktivnosti međunarodnog karaktera;

v) Kada ima dosije u najmanje dvije države ukoliko priroda djela za koja se sumnja da ih je učinio (na primer, ilegalni promet opojne droge, falsifikovanje novca, prikrivanje ukradenih predmeta, promet oružja, eksploatacija prostitucije, džepne krađe) ukazuje na vjerovatnoću ili mogućnost vršenja međunarodnih kriminalnih aktivnosti određenog značaja;

⁷⁸ Marag, Ivana (2019). Razmjena informacija i podataka kao preduvjet efikasnog provođenja postupaka potraga u okvirima međunarodne policijske suradnje. Sveučilište u Rijeci. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.unirepository.svkri.uniri.hr/islandora/object/ricent:26>

g) Ukoliko u najmanje jednoj državi ima policijski dosije, koji ukazuje na vjerovatnoću učešća tog lica u izvršenju teških krivičnih dela (na primer, napadi na lica i imovinu uz upotrebu oružja ili eksplozivnih sredstava, razbojništva, organizovana trgovina ljudima i sl.) u okviru kriminalne organizacije koja djeluje u više zemalja.

2. Pod policijskim dosijeom podrazumijeva se slučaj u kojem je policijska aktivnost na rasvjetljavanju krivičnog dela dovela do postojanja osnovane sumnje, dovodeći do pronalaska ozbiljnih dokaza o umješanosti u krivično djelo.

3. U slučajevima kada je dostupna informacija nejasna ili zbunjujuća ili se čini nekompletnom, neophodno je kontaktirati nacionalni centralni biro odnosne države, prije objavljivanja ovakvog obavještenja/potjernice, radi razjašnjavanja spornih okolnosti ili činjenica. U ovakvim slučajevima nacionalni centralni biro, na koje se odnose okolnosti u vezi sa pitanjem obavještenja/potjernice trebalo bi da budu obavješteni od strane Generalnog sekretarijata INTERPOL-a o namjeri izdavanja konkretnog obavještenja/potjernice.

4. U slučajevima kada se ciljevi obaveštenja o upozorenju najvjerojatnije mogu postići i ograničenom cirkulacijom na određenim geografskim područjima, Generalni sekretarijat INTERPOL-a ne bi trebalo da dozvoli opštu cirkulaciju obavještenja." (Ivanović i Uljanov, 2009:109).⁷⁹ Raspisivanje potjernica od velikog je značaja jer olakšava samu proceduru uhićenja jer će ovlaštenim osobama omogućiti lakše lišavanje slobode ukoliko se utvrdi da se pripadnik ili grupa određene kriminalne organizacije nalazi na teritoriju neke druge države. Također, ovakav način razmjene podataka može biti od velikog značaja pri sprječavanju da kriminalna organizacija nakon počinjenog kaznenog djela napusti državu gdje je isto djelo i počinjeno.

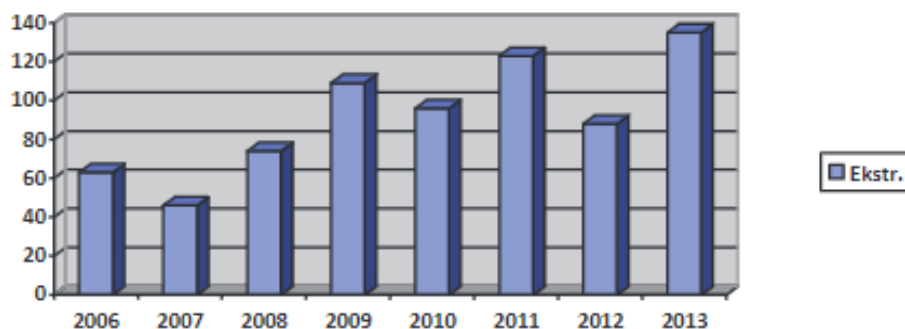
Autor Dilberović (2015) objašnjava ulogu Međunarodne organizacije kriminalističke policije Interpol u postupku izručenja te navodi da je „na osnivačkom kongresu Interpola u Beču 1923.g., odlučeno je da policijske snage zemalja učesnica trebaju razviti mjere za ubrzanje postupka ekstradicije⁸⁰. Jedna od najvažnijih Interpolovih funkcija je da omogući policiji zemalja članica razmjenu informacija o krivičnim djelima i kriminalnim aktivnostima

⁷⁹ Ivanović, Zvonimir. Uljanov, Sergej (2009). Principi međunarodnih relacija u postupanju sa međunarodnim potražnim aktima INTERPOL-a. Institut za međunarodnu politiku i privredu (IMPP). (Datum pristupa: 18.05.2022). Opširnije na <http://jakov.kpu.edu.rs/bitstream/handle/123456789/281/279.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁸⁰ Izručenje ili ekstradicija (franc. *extradition*, od eks- + lat. *traditio*: predaja), čin kojim država predaje drugoj državi okrivljenika ili osuđenika radi suđenja ili izdržavanja kazne. Izvor: Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021). Izručenje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=28372>

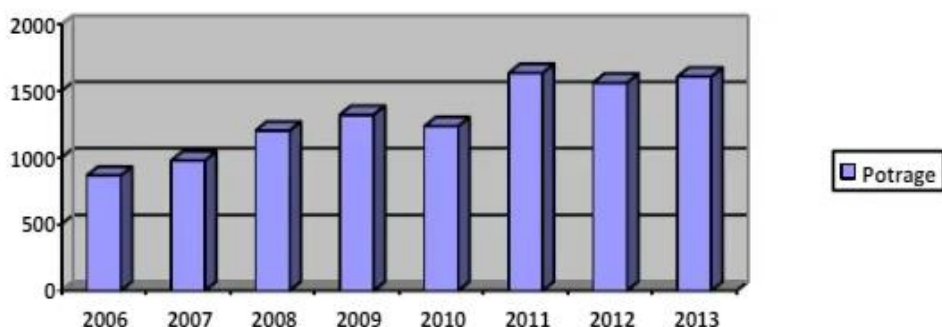
koristeći sistem međunarodnih potjernica. Dostavljene informacije se provjeravaju kako bi se utvrdilo da ne narušavaju član 3. Statuta Interpola, čime se onemogućava poduzimanje bilo kakvih aktivnosti sa aspekta političkog, vojnog, vjerskog ili rasnog pitanja. Ovaj član direktno se primjenjuje i jedan je od najvažnijih u sistemu potjernica. Nakon lišenja slobode traženog lica, vrši se identifikacija lica, potvrđivanje zainteresovanosti nadležnih pravosudnih organa za lice, odnosno suda ili kazneno popravnog zavoda. Zatim se obavještavaju pravosudni organi da podnesu formalni zahtjev za ekstradiciju, koji se prosljeđuje posredstvom diplomatskih kanala. Kao rezultat, počinje postupak podnošenja molbe i odobravanja od strane države u kojoj je lice lišeno slobode. Po odobrenoj ekstradiciji NCB-ovi u međusobnom kontaktu dogovaraju preuzimanje lica, realizaciju dovođenja lica i sprovođenja nadležnom sudu, čime se ispunjava cilj potjernica. Prestankom postojanja osnova za raspisivanje potjernica, dostavlja se obustava potjernice. Obustava sadrži dio koji se odnosi na identifikacione podatke traženog lica i drugi dio, u kojem se navodi razlog obustave, kao npr. uspješno realizirana ekstradicija, istek roka važenja naloga za hapšenje itd. Zahtjev za privremeno hapšenje ne treba miješati sa zahtjevom za ekstradiciju. Zahtjev za ekstradiciju je službeni dokument poslan od jedne države drugoj državi, obično diplomatskim kanalima, kojim se od zamoljene države traži da izruči lice pronađeno na njenom teritoriju, radi suđenja za izvršeno krivično djelo ili radi odsluženja krivične sankcije. Zahtjev za ekstradiciju se prosljeđuje sa svim neophodnim dokumentima koji omogućavaju zamoljenoj državi donošenje odluke kojom se zahtjev dopušta ili ne dopušta, uzimajući u obzir državne zakone i međunarodne obaveze utvrđene konvencijama ili bilateralnim sporazumima o ekstradiciji. Zamoljena država koristi ove dokumente kako bi provjerila da li su ispunjeni svi uslovi za dopuštanje ekstradicije. Tom prilikom se obično utvrđuje da li su ispunjene sljedeće pretpostavke: da li je traženo lice njen državljanin, da li je krivično djelo doneseno iz političkih motiva, da li je krivično djelo takođe kažnjivo prema njenom krivičnom zakonu (načelo dvostruke kažnjivosti), da li je traženom licu već suđeno po istom krivičnom djelu (non bis in idem), da li je precizno određeno da će se traženom licu suditi samo za krivična djela navedena u zahtjevu za ekstradiciju (načelo specijaliteta), te da li će traženo lice biti osuđeno na smrtnu kaznu. Zahtjev za privremeno hapšenje je dokument kojim država moliteljica traži hapšenje lica u bjekstvu, prije službeno poslanog zahtjeva za ekstradiciju, te stoga, sadrži manje podataka nego zahtjev za ekstradiciju. U državama članicama u kojima nije moguće privremeno uhapsiti lice na osnovu crvene potjernice, poput Velike Britanije,

Irske, SAD-a, Japana i Rusije, crvena potjernica se prihvata kao zahtjev za lociranje lica, koje se, u slučaju pronalaska od strane policije, kratkotrajno pritvara.

Grafikon 1. Broj izručenja u periodu od 2006.-2013. Izvor: Dilberović, Nedžad (2015). Uloga Interpola u postupku ekstradicije.⁸¹

UN su 1990.g. izradile model ekstradicionog ugovora, kako bi pomogle zemljama članicama koje žele da pregovaraju i zaključe bilateralne ugovore o ekstradiciji. Član 9. st. 1., koji se odnosi na privremeno hapšenje, ukazuje na bitnu ulogu Interpola u prosljeđivanju ovih zahtjeva: U slučaju hitnosti, država može tražiti privremeno hapšenje, prije slanja zahtjeva za ekstradiciju. Privremeno hapšenjeće se tražiti preko sredstava Interpola, poštom, telegrafom ili pomoću drugog sredstva koje ostavlja pisani trag. Ovo znači da će sve zemlje koje implementiraju državni zakon o ekstradiciji na osnovu modela UN-a, izričito navesti ulogu Interpola u prosljeđivanju zahtjeva za ekstradiciju.

Grafikon 2. Broj obrađenih i na teren dostavljenih zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica u periodu 2006.- 2013. Izvor: Dilberović, Nedžad (2015). Uloga Interpola u postupku ekstradicije.⁸²

⁸¹ Dilberović, Nedžad (2015). Uloga Interpola u postupku ekstradicije. Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=542292>

Grafikon 2, prikazuje omjer obrađenih i na teren dostavljenih zahtjeva zaraspisivanje difuznih potjernica, kako zahtjeva upućenih od strane domaćih pravosudnih organa, tako i zahtjeva NCB-a Interpola drugih zemalja članica, od strane službenika NCB Interpola Sarajevo. U navedenom periodu obrađeno je i na teren dostavljeno 10.407 zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica. Prosječno se svake godine obradi i na teren dostavi oko 1300 zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica. Najviše obrađenih i na teren do stavljenih zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica, bilo je u 2011. godini (1636), a najmanje 2006. godine (864)." (Dilberović, 2015, 97-107).

Zakoni koji se tiču izručenja razlikuju se od države do države te tako vladaju razni uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se izručenje zatražilo i izvršilo. U mnogim zemljama izručenje predstavlja sporan postupak jer „većina država, uključivo Republiku Hrvatsku, ne izručuje vlastite državljane, što je često postavljeno i kao ustavno načelo. Često je ograničeno ili isključeno izručenje počinitelja tzv. političkih i vojnih delikata. Izručenje se obavlja prema međunarodnim ugovorima, a ako ih nema te u pitanjima koja oni ne pokrivaju, prema pravu države od koje se izručenje traži. Dok su stariji međunarodni ugovori i nacionalna zakonodavstva predviđali diskrecijsku ocjenu upravno-polit. tijela kao mehanizam odluke o izručenju, danas je u mnogim državama, uključivo i Hrvatsku, primijenjen mješoviti, upravno-sudski model: nadležni sud utvrđuje postojanje pravnih pretpostavki za izručenje, a konačnu odluku donosi upravno tijelo, najčešće nadležni ministar, u Hrvatskoj ministar pravosuđa, povodeći se prvenstveno za razlozima polit. svrsishodnosti. Gotovo beziznimno prihvaćena pretpostavka za izručenje tzv. je identitet norme, tj. zahtjev da kazneno djelo zbog kojega se provodi izručenje bude predviđeno u državi koja traži izručenje i u državi koja izručuje. Nadalje, kao uvjeti za izručenje u međunarodnim ugovorima ili nacionalnim zakonodavstvima susreću se: vrsta kaznenoga djela, nemogućnost izricanja određene vrste kazne, postojanje određenih procesnih pretpostavki, osuđivanost za isto djelo u državi od koje se traži izručenje i sl. Posebna je vrsta izručenja predaja okrivljenika Međunarodnomu kaznenomu sudu za bivšu Jugoslaviju i Ruandu, te stalnomu Međunarodnomu kaznenomu sudu. Prevladava stajalište prema kojemu se na predaju tim sudovima ne odnosi ograničenje vezano za državljanstvo, kao ni druga ograničenja nac. zakonodavstava, već su mjerodavne

⁸² Dilberović, Nedžad (2015). Uloga Interpola u postupku ekstradicije. Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=542292>

odredbe međunarodnoga kaznenoga prava, posebice odredbe statuta tih međunarodnih sudova." (Hrvatska enciklopedija: Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža).⁸³

Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice navodi da je „međunarodna policijska saradnja predvorje međunarodne krivično-sudske saradnje, odnosno međunarodne pravne pomoći. Kao i ostali oblici suradnje odvija se na bilateralnom, regionalnom i multilateralnom planu i u njenom središtu je borba protiv kriminala. Kao međunarodna organizacija svetske vokacije, Interpol je lider u svetu u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i drugih najtežih pojava oblika kriminala. Na regionalnom planu, pre svega na starom kontinentu, glavni subjekt saradnje i borbe protiv kriminala je Europol, osnovan kao Evropska policijska kancelarija na nivou EU. U našem regionu JIE (Zapadni Balkan) saradnju predvodi SELEC⁸⁴, zatim oblici saradnje shodno Konvenciji o međunarodnoj policiskoj saradnji u JIE i drugi mehanizmi saradnje (pr. RCC⁸⁵ – The Regional Cooperation Council). Na bilateralnom planu u pitanju su pre svega ugovori pograničnih i drugih država, kao i međunarodnih organizacija. Asocijacija šefova policije Jugoistočne Evrope (Southeast Europe Police Chiefs Association - SEPCA⁸⁶) je osnovana sa ciljem da pomogne u reformi i transformaciji nacionalnih policijskih snaga država regiona, te da u tom kontekstu doprinese sveukupnoj bezbednosti u regionu JIE. SEPCA je uspostavila saradnju i partnerske odnose i sa nizom drugih organizacija, među kojima se ističu: Europol, Evropska komisija, UN Program za razvoj (UNDP⁸⁷), Savet za regionalnu saradnju (RCC) osnovan 2008.godine kao sledbenik Pakta za stabilnost, Regionalni centar za pomoć pri verifikaciji i sprovođenju kontrole oružja

⁸³ Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021). Izručenje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=28372>

⁸⁴ Središte za provedbu zakona u jugoistočnoj Europi (SELEC) je međunarodna organizacija za provedbu zakona, temeljena na ugovorima, koja okuplja resurse i stručnost policijskih i carinskih tijela koja se pridružuju sinergijama u učinkovitijoj borbi protiv prekograničnog organiziranog kriminala u regiji. Izvor: SELEC: Who we are – about SELEC. (Datum pristupa: 17.05.2022.) Opširnije na <https://www.selec.org/about-selec/>

⁸⁵ Vijeće za regionalnu suradnju služi regionalnoj suradnji i europskim i euroatlantskim integracijama jugoistočne Evrope kako bi potaknuo razvoj regije na dobrobit njenih građana. Izvor: Regional Cooperation Council – About us. Datum pristupa: 17.05.2022.) Opširnije na <https://www.rcc.int/pages/2/about-us>

⁸⁶ South East Europe Police Chiefs Association - Udruga je posvećena izgradnji javne sigurnosti u jugoistočnoj Europi, kroz svoje kooperativne policijske službe, zajedno s građanima i svojim partnerskim organizacijama. Izvor: Danube region strategy. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://dlap.danubestrategy.eu/organisations/south-east-europe-police-chiefs-association-sepca>

⁸⁷ United Nations Development Programme - Kao vodeća agencija Ujedinjenih naroda za međunarodni razvoj, UNDP radi u 170 zemalja i teritorija na iskorijenjivanju siromaštva i smanjenju nejednakosti. Pomažemo zemljama da razviju politike, vještine vođenja, partnerske sposobnosti, institucionalne sposobnosti i da izgrade otpornost za postizanje ciljeva održivog razvoja. Naš je rad koncentriran na tri fokusna područja; održivi razvoj, demokratsko upravljanje i izgradnja mira, te otpornost na klimu i katastrofe. Izvor: UNDP – About us: our mission, our goals, our mandate. (Datum pristupa: 17.05.2022.) Opširnije na <https://www.undp.org/about-us>

(RACVIAC⁸⁸), Antikorupcijska inicijativa Pakta za stabilnost (SPAI⁸⁹), Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbeglice (MARRI⁹⁰), Međunarodna asocijacija šefova policija (IACP⁹¹), Konvencija o policijskoj saradnji (PCC⁹²) i dr." (Nikač i Juras, 2015:287-291).

⁸⁸ RACVIAC (Regional Arms Control Verification and Implementation Assistance Center - Međunarodna, neovisna organizacija u regionalnom vlasništvu, sa misijom poticanja dijaloga i suradnje o sigurnosnim pitanjima u jugoistočnoj Europi kroz partnerstvo između zemalja regije i njihovih međunarodnih partnera. Izvor: RACVIAC – About us. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.racviac.org/what-is-racviac/>

⁸⁹ Regionalna antikorupcijska inicijativa (RAI) međuvladina je regionalna organizacija koja se bavi isključivo antikorupcijskim pitanjima, a obuhvaća devet država članica: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Moldaviju, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju, Rumunjsku i Srbiju. Nastala je potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju koji se odnosi na suradnju u borbi protiv korupcije kroz Regionalnu antikorupcijsku inicijativu (ranije poznata kao Inicijativa za borbu protiv korupcije Pakta stabilnosti - SPAI), potpisanu 2007. godine i Protokola o izmjeni Memoranduma o razumijevanju, potpisanog 2013. godine. Sjedište RAI-a je u Sarajevu, Bosna i Hercegovina. Izvor: Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske. (Datum pristupa: 16.05.2022.) Opširnije na <https://mpu.gov.hr/istaknute-teme/borba-protiv-korupcije/medjunarodna-suradnja/rai-regionalna-antikorupcijska-inicijativa/21571>

⁹⁰ Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative - Regionalna inicijativa za migracije, azil, izbjeglice jedinstvena je regionalna struktura koju čini šest sudionika: Albanija, Sjeverna Makedonija, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora i Kosovo. Služi za promicanje bliže regionalne suradnje i zajedničkog, sveobuhvatnog i usklađenog pristupa MARRI sudionika u područjima: migracija, azil, granična kontrola, trgovina ljudima, vizni režim, integracija i povratak izbjeglica. Izvor: MARRI – About us. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://marri-rc.org.mk/about-us/>

⁹¹ The International Association of Chiefs of Police - najveća je i najutjecajnija profesionalna udruga policijskih čelnika na svijetu. S više od 31.000 članova u više od 165 zemalja, IACP je priznati lider u globalnom policijskom radu, posvećen unapređenju sigurnijih zajednica kroz promišljeno, progresivno policijsko vodstvo. Od 1893. godine udruga služi zajednicama diljem svijeta govoreći u ime provođenja zakona i unapređujući vodstvo i profesionalizam u policiji diljem svijeta. Izvor: IACP - About us. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.theiacp.org/about-iacp>

⁹² Dana 5. svibnja 2006. potpisana je Konvencija o policijskoj suradnji za jugoistočnu Europu (PCC SEE) o namjeri zemalja jugoistočne Europe da se na sveobuhvatniji i učinkovitiji način pozabave pitanjima organiziranog i ozbiljnog prekograničnog kriminala koja utječu na njihovu regiju, kao i njihovu želju da svoje policijske standarde uskladi s onima u Europskoj uniji i schengenskom prostoru. Izvor: PCC SEE – About us. (Datum pristupa: 16.05.2022.) Opširnije na <https://www.pccseeseecretariat.si/index.php?item=9&page=static>

V ZAKLJUČAK

Iz prethodnog istraživanja Interpol-a kao glavne međunarodne kriminalističko – policijske organizacije u borbi protiv organiziranog kriminala možemo uvidjeti da doista puno faktora utječe na pojavu te razvoj organiziranog kriminala diljem svijeta. Međutim, globalna sigurnost se ne tiče samo policijskih organizacija nego i svakog građanina koji svojim doprinosom, koji ponekad ne djeluje značajan, može uveliko sudjelovati u borbi protiv ovog globalnog fenomena. Tako naprimjer kada govorimo o sigurnosnom sektoru pojedine države, nužno je da država povremeno uvodi reformu istog kako bi umreženost i uspješnost organizacija i uprava koje se bore protiv ovog fenomena bila što djelotvornija. U današnje vrijeme razvija se svijest o prisutnosti organiziranog kriminala te samim tim raste i zainteresiranost za jačanjem globalne sigurnosti na čemu je i bazirana sama struktura i organizacija Interpol-a. Nužno je naglasiti kako su visokoobrazovani i vođeni iskustvom, Interpol-ovi službenici upravo ti koji kreiraju organizacijsku strategiju baziranu na detaljnim analizama, suradnjom, razmjenom podataka i sl. što smo u prethodnom istraživanju i dokazali. Također, pored uspješnosti unutar same organizacije važno je naglasiti i kvalitetu ljudskih potencijala diljem svijeta. Potrebno je povezati se s građanima i njihovim potrebama kako bi zahtjevi i njihovo ostvarenje bilo što realnije i lakše. Ovim istraživačkim radom smo dokazali da međunarodna kriminalističko – policijska organizacija Interpol ima konkurentnu prednost na mnogim poljima, poput borbe protiv raznih vrsta kriminaliteta te jačanje ljudske sigurnosti. Dokazali smo da postoje države koje su sklonije nastanku i razvoju kriminaliteta u odnosu na druge države, na što utječe puno faktora poput geografskog položaja, siromaštva i sl. Borba protiv organiziranog kriminala je definirana vrijednostima, ponašanjima i stavovima koji inspiriraju i osiguravaju svijet oko nas. Iz tog razloga na rukovodeća mjesta u svakoj državi treba postaviti ljude s odgovarajućim obrazovanjem kako bi posjedovali što veći ljudski potencijal, odnosno znanje i samim tim lakše i bolje obavljali funkcije, te se ugledali na zavidnu uspješnost Interpol-a. Sigurnost nikad ne dopijeva do svog potpunog kraja nego predstavlja jedan put za ostvarivanje svih vrijednosti koje smo detaljno definirali u ovom istraživačkom radu. Složiti ćemo se sa tvrdnjom autora Smajića, Seizovića i Turčala (2017) da „bez mira ne može biti razvoja, a bez razvoja ugrožen je mir.“ (Smajić, Seizović, Turčalo, 2017:7). Uloga obrazovanja pri sprječavanju širenja organiziranog kriminaliteta igra veoma važnu ulogu jer nedostatak valjanog obrazovanja može potaknuti uvjete za daljnje širenjeove problematike. Svi građani, a posebno mladi, moraju biti svjesni prisutnosti raznih vrsta organiziranog kriminala i to shvatiti kao negativnu pojavu i biti svjesni posljedica koje sa

sobom nosi. Pored navedenih pitanja na koje smo dali odgovor u ovom istraživačkom radu, cilj je bio i dokazati da organizirani kriminal u bilo kojem obliku se nikada ne smije i ne može isplatiti. Osnovna ljudska potreba jest želja za mirom i sigurnošću, a upravo to predstavlja jedan od najtežih poduhvata, ali je itekako vrijedan vremena i uloženog napora. Nažalost, ne postoji nijedna država koja je potpuno imuna na prisutnost barem jedne vrste organiziranog kriminala, ali ovim istraživačkim radom smo zaključili odgovore na pitanja na koji način se države mogu izboriti sa ovim globalnim problemom sa što manjim posljedicama za sve nas. Potpuno je razumljivo da se od prisutnosti organiziranog kriminala teško oporaviti, no vrlo je važna brza reakcija kako bi se njegovo širenje dovelo do minimuma, što rad Interpol-ove organizacije dugi niz godina i dokazuje.

VI POPIS LITERATURE

a) Knjige

1. Brnas, Damir (2015). Politička i ekonomska okruženja kao kriminogeni potencijal za razvijanje organiziranog kriminala. PU primorsko – goranska, Rijeka. Ministarstvo unutarnjih poslova.
2. Born, Hans. (2003). Parlamentarni nadzor nad sektorom sigurnosti: Principi, mehanizmi i prakse. Interparlamentarna unija, Centar za demokratsku kontrolu nad oružanim snagama. Svijetlost – Fojnica, Sarajevo 2003.
3. Matijašević Jelena (2010). Pranje novca, aktuelni oblik organizovanog kriminala – manifestacije, metodi i posledice. Pravni fakultet za privredu i pravosuđe. Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad.
4. Momirović, Dragan (2008). Financijski fjučersi – buduća trgovina hartijama od vrednosti po utvrđenoj ceni. (Datum pristupa: 21.04.2022.) <file:///C:/Users/korisnik/Downloads/3-4%202008%20pages%20133-141.pdf>
5. Filipović, Ljiljana (2017). Trgovina ljudima: priručnik za obuku sudija i tužitelja. Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje. OSCE BiH.
6. Smajić, Mirza (2012). Sigurnosne prijetnje demokratskoj konsolidaciji bosanskohercegovačkog društva. Fakultet političkih nauka, Sarajevo.
7. Smajić, Mirza. Seizović, Zarije. Turčalo, Sead (2017). Humana sigurnost u postkonfliktnom kontekstu. Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu.
8. Termiz, Dževad. (2009). Metodologija društvenih nauka. Lukavac: NIK, Grafit.

b) Enciklopedije, leksikoni i riječnici

1. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021). Globalizacija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Datum pristupa: 15. 4. 2022.) <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=22329>
2. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021). Korupcija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Datum pristupa: 22.04.2022.) <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33273>
3. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021). Izručenje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Datum pristupa: 18.05.2022.) Opširnije na <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=28372>

c) Radovi u časopisima i zbornicima

1. Dilberović, Nedžad (2015). Uloga Interpola u postupku ekstradicije. Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru. (Datum pristupa: 18.05.2022.)
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=542292>
9. Cvrtila, Željko. Interpol i Europol nisu dovoljni. Halo 92 – međunarodna policijska suradnja kao metoda suzbijanja organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 19.04.2022.)
file:///C:/Users/korisnik/Downloads/1078479.Meunarodna_policijska_suradnja.pdf
2. Nikač, Željko. Juras, Damir (2015). Međunarodna policijska suradnja u Jugoistočnoj Evropi u funkciji bezbednosti. Strani pravni život, god. 59, br. 3. (Datum pristupa: 17.05.2022.) <https://www.straniprav nizivot.rs/index.php/SPZ/article/view/173>
3. Smajić, Mirza (2014). Transnacionalni organizovani kriminal kao sigurnosna prijetnja u suvremenim uvjetima (sa posebnim osvrtom na BiH). Kriminalističke teme: časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
4. Šaljić, Eldar (2015). Metodika otkrivanja i prevencije korupcije. Pravne teme, godina 3, broj 5.

d) Internetski izvori

1. AF – Acronym finder. (Datum pristupa: 24.04.2022.)
[https://www.acronymfinder.com/INTERPOL-Secr%C3%A9tariat-G%C3%A9n%C3%A9ral-\(French%3A-INTERPOL-General-Secretariat\)-\(IPSG\).html](https://www.acronymfinder.com/INTERPOL-Secr%C3%A9tariat-G%C3%A9n%C3%A9ral-(French%3A-INTERPOL-General-Secretariat)-(IPSG).html)
2. Danube region strategy. (Datum pristupa: 18.05.2022.)
<https://dlap.danubestrategy.eu/organisations/south-east-europe-police-chiefs-association-sepca>
3. European Commission. Trafficking in firearms. (Datum pristupa: 22.04.2022.)
https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/trafficking-firearms_en
4. Europol (2022). Illicit firearms trafficking. (Datum pristupa: 22.04.2022.)
<https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/illicit-firearms-trafficking>

5. Europol (2022). EU Policy Cycle – EMPACT. EMPACT 2022 + Fighting crime together. (Datum pristupa: 18.05.2022.) <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>
6. IACP - About us. (Datum pristupa: 18.05.2022.) <https://www.theiacp.org/about-iacp>
7. Interpol. Membership of INTERPOL, An overview of our membership since our founding. (Datum pristupa: 29.03.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Membership-of-INTERPOL>
8. Interpol. Member countries. (Datum pristupa: 23.04.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Member-countries>
9. Interpol, iARMS – Illicit arms records and tracing management system (2017). (Datum pristupa: 22.04.2022.) <https://www.interpol.int/Crimes/Firearms-trafficking/INTERPOL-Firearms-Reference-Table>
10. Interpol (2017). Resolution No1: GA-2017-86-RES-01. (Datum pristupa: 15.04.2022.) <https://www.interpol.int/Search-Page?&type=document&category=0&year=0&limit=12&search=GA-2017-86-RES-01>
11. Global policing goals (Datum pristupa: 28.03.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Strategy/Global-Policing-Goals>
12. Interpol. General Assembly. (Datum pristupa: 29.03.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Governance/General-Assembly>
13. Interpol. Executive Committee. (Datum pristupa: 30.03.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Governance/Executive-Committee>
14. Interpol. Financial regulations (2014). (Datum pristupa: 30.03.2022.) file:///C:/Users/korisnik/Downloads/14%20E%20FINANCIAL%20REGULATIONS%2012%2012%2019_ok.pdf
15. Interpol. What can you do: Stay safe. (Datum pristupa: 10.04.2022.) <https://www.interpol.int/What-you-can-do/Stay-safe>
16. Interpol, Cyber crime - Cyberattacks know no borders and evolve at a rapid pace. (Datum pristupa: 22.04.2022.) <https://www.interpol.int/Crimes/Cybercrime>
17. Interpol, Cybercrime operations – On the ground support against cybercrime. (Datum pristupa: 22.04.2022.) <https://www.interpol.int/Crimes/Cybercrime/Cybercrime-operations>

18. Interpol. Firearms Reference Table. (Datum pristupa: 21.04.2022.)
<https://www.interpol.int/Crimes/Firearms-trafficking/INTERPOL-Firearms-Reference-Table>
19. Interpol. Drug trafficking. (Datum pristupa: 23.04.2022.)
<https://www.interpol.int/Crimes/Drug-trafficking>
20. Interpol. Project AMEAP. (Datum pristupa: 23.04.2022.)
<https://www.interpol.int/Crimes/Drug-trafficking/Project-AMEAP>
21. Interpol. Drugs analysis and intelligence. (Datum pristupa: 23.04.2022.)
<https://www.interpol.int/Crimes/Drug-trafficking/Drugs-analysis-and-intelligence>
22. Interpol. Legal framework: Data protection. (Datum pristupa: 23.04.2022.)
<https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Data-protection>
23. Interpol. How we work: Notices - Red notices. (Datum pristupa: 23.04.2022.)
<https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/Red-notices>
24. Interpol. How we work: Notices - About notices. (Datum pristupa: 23.04.2022.)
<https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/About-Notices>
25. Interpol. How we work: Notices - Yellow notices. (Datum pristupa: 23.04.2022.)
<https://www.interpol-int/How-we-work/Notices/Yellow-notices>
26. Interpol. Who we are: Legal framework – Name and logo. (Datum pristupa: 24.04.2022.)
<https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Name-and-logo>
27. Interpol. Legal documents. (Datum pristupa: 27.04.2022.) <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Legal-documents>
28. Interpol (2017). Operation Trigger II: Targeting illicit firearms trafficking in Europe. (Datum pristupa: 31.05.2022.) <https://www.youtube.com/watch?v=Lsyx3LnQfJw>
29. Ivanović, Zvonimir. Uljanov, Sergej (2009). Principi međunarodnih relacija u postupanju sa međunarodnim potražnim aktima INTERPOL-a. Institut za međunarodnu politiku i privredu (IMPP). (Datum pristupa: 18.05.2022.)
<http://jakov.kpu.edu.rs/bitstream/handle/123456789/281/279.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
30. Marag, Ivana (2019). Razmjena informacija i podataka kao preduvjet efikasnog provođenja postupaka potraga u okvirima međunarodne policijske suradnje. Sveučilište u Rijeci. (Datum pristupa: 18.05.2022.)
<https://www.unirepository.svkri.uniri.hr/islandora/object/ricent:26>
31. MARRI – About us. (Datum pristupa: 18.05.2022.) <https://marri-rc.org.mk/about-us/>

32. Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske. (Datum pristupa: 16.05.2022.) <https://mpu.gov.hr/istaknute-teme/borba-protiv-korupcije/medjunarodna-suradnja/rai-regionalna-antikorupcijska-inicijativa/21571>
33. MUP RH – Ravnateljstvo policije. Interpol: Sustav interpolovih međunarodnih tjeralica i objava za osobama. (Datum pristupa: 24.04.2022.) <https://policija.gov.hr/o-ravnateljstvu/ustroj/uprava-kriminalisticke-policije/interpol-422/422>
34. Matijašević Jelena (2010). Pranje novca, aktuelni oblik organizovanog kriminala – manifestacije, metodi i posledice. Pravni fakultet za privredu i pravosuđe. Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad. (Datum pristupa: 15.05.2022.) https://www.researchgate.net/publication/341090491_Pranje_novca_aktuelni_oblik_organizovanog_kriminala_-_manifestacije_metodi_i_posledice
35. Gerspacher Nadia (2009). Povijest međunarodne policijske suradnje: 150 – godišnja evolucija trendova i pristupa, Taylor and Francis online. (Datum pristupa: 29.03.2022.) <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17440570701862892>
36. Hawkins J. David (1996). Delinquency and crime. Current theories. Cambridge Criminology Series. (Datum pristupa: 28.04.2022.) https://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=9y7YwWpBoaUC&oi=fnd&pg=PR7&dq=nastanak+kriminala&ots=uCAuyyJLpH&sig=As3tMbH1J4RNwURi8qhGQfODVOg&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
37. DrunkenTengu (2022). Interpol: sjedište, države članice, funkcije. (Datum pristupa: 29.03.2022.) <https://hr.drunkentengu.com/interpol-shtab-901>
38. Edward Lemon (2019). Journal of democracy. Weaponizing Interpol (Datum pristupa: 29.03.2022.) <https://www.journalofdemocracy.org/articles/weaponizing-interpol/>
39. Fejzić, Aldina (2019). Regionalna suradnja u borbi protiv organizovanog kriminala na području Jugoistočne Evrope. Fakultet političkih nauka, Sarajevo. (Datum pristupa: 10.04.2022.) <https://fpn.unsa.ba/b/wp-content/uploads/2020/01/Finalni-magistarski.pdf>
40. Orlić, Sanja (2017). Istraživanje nezakonitih financijskih tijekova profita ostvarenog organiziranim kriminalom. Pregledni znanstveni rad. PU primorsko – goranska, MUP RH. (Datum pristupa: 11.04.2022.) <https://hrcak.srce.hr/file/285162>
41. PCC SEE – About us. (Datum pristupa: 16.05.2022.) <https://www.pccseesecretariat.si/index.php?item=9&page=static>
42. Punto Marinero (2019). Interpol – what is it? (Datum pristupa: 15.04.2022.) <https://hr.puntomarinero.com/interpol-what-is-it/>

43. RACVIAC – About us. (Datum pristupa: 18.05.2022.) <https://www.racviac.org/what-is-racviac/>
44. Raguž, Ivanka (2015). Međunarodna organizacija kriminalističke policije. Veleučilište u Šibeniku. (Datum pristupa: 30.03.2022.) <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus:190/preview>
45. Regional Cooperation Council – About us. Datum pristupa: 17.05.2022.) Opširnije na <https://www.rcc.int/pages/2/about-us>
46. Rošić, Marijo (2006). Međunarodna policijska suradnja kriminalističke policije Republike Hrvatske. (Datum pristupa: 20.04.2022.) <https://hrcak.srce.hr/file/130327>
47. SELEC. Who we are – About SELEC. (Datum pristupa: 17.05.2022.) <https://www.selec.org/about-selec/>
48. Statut međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpol. Opšte odredbe. Usvojen 1956. godine. (Datum pristupa: 02.05.2022.) <http://msb.gov.ba/dokumenti/medjunarodni/?id=2664>
49. Šuperina, Marijan (2015). Prikazi i osvrti: Borislav Petrović i Bojan Dobovšek: Mreže organiziranog kriminaliteta. (Datum pristupa: 20.04.2022.) <https://hrcak.srce.hr/file/231455>
50. UNDP (2022). What are sustainable development goals? (Datum pristupa: 15.04.2022.) <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
51. UNDP – About us: our mission, our goals, our mandate. (Datum pristupa: 17.05.2022.) <https://www.undp.org/about-us>
52. UNODC (2010). The globalisation of crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment. United Nations Office on Drugs and Crime, Vienna. (Datum pristupa: 29.04.2022.) <https://www.refworld.org/pdfid/4cad7f892.pdf>
53. Vijeće Europe (2016). Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data (ETS No. 108). (Datum pristupa: 22.04.2022.) <https://rm.coe.int/0900001680696bc0>
54. Zakon.hr: pročišćeni tekstovi zakona (2022). (Europska) Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. (Datum pristupa: 15.04.2022.) <https://www.zakon.hr/z/364/%28Europska%29-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda>

	 FAKULTET POLITIČKIH NAUKA	<u>Obrazac AR</u>
		Stranica 1 od 1
UNIVERZITET U SARAJEVU – FAKULTET POLITIČKIH NAUKA IZJAVA o <u>autentičnosti radova</u>		

Naziv odsjeka i/ili katedre: Odsjek za sigurnosne i mirovne studije
 Predmet: _____

IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA

Ime i prezime: Andrea Ajdin
 Naslov rada: Uloga međunarodne kriminalističko – policijske organizacije Interpol u borbi protiv organiziranog kriminala
 Vrsta rada: Završni magistarski rad
 Broj stranica: 85

Potvrđujem:

- da sam pročitao/la dokumente koji se odnose na plagijarizam, kako je to definirano Statutom Univerziteta u Sarajevu, Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu i pravilima studiranja koja se odnose na I i II ciklus studija, integrirani studijski program I i II ciklusa i III ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i uputama o plagijarizmu navedenim na web stranici Univerziteta u Sarajevu;
- da sam svjestan/na univerzitetskih disciplinskih pravila koja se tiču plagijarizma;
- da je rad koji predajem potpuno moj, samostalni rad, osim u dijelovima gdje je to naznačeno;
- da rad nije predat, u cjelini ili djelimično, za stjecanje zvanja na Univerzitetu u Sarajevu ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- da sam jasno naznačio/la prisustvo citiranog ili parafraziranog materijala i da sam se referirao/la na sve izvore;
- da sam dosljedno naveo/la korištene i citirane izvore ili bibliografiju po nekom od preporučenih stilova citiranja, sa navođenjem potpune reference koja obuhvata potpuni bibliografski opis korištenog i citiranog izvora;
- da sam odgovarajuće naznačio/la svaku pomoć koju sam dobio/la pored pomoći mentora/ice i akademskih tutora/ica.

Mjesto, datum

Potpis
